

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра економіки

Довідник

**по освітньо-науковій програмі «Економіка»
для здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка»
в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Умань – 2020

Довідник по освітньо-науковій програмі «Економіка» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Умань: УНУС, 2020. 195с.

Укладач: д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки Р.П. Мудрак

Рецензенти:

Бечко П.К., к.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету садівництва

Соколюк С.Ю., д.е.н., доцент, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Уманського національного університету садівництва

Рекомендовано до видання методичною комісією факультету економіки і підприємництва, протокол № 1 від 31 серпня 2020р.

© Уманський НУС, 2020

ЗМІСТ

1. ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА».....	4
2. РОБОЧІ ПРОГРАМИ ОBOB'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ.....	14
2.1. ОК1 Філософія науки.....	14
2.2. ОК2 Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях	34
2.3. ОК3 Інформаційні технології в науковій діяльності	47
2.4. ОК4 Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін ...	57
2.5. ОК5 Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів	72
2.6. ОК6 Теорії економічного розвитку	79
2.7. ОК7 Інноваційна аграрна економіка	95
2.8. ОК8 Методологія та організація наукових досліджень в економіці ..	107
2.9. ОК9 Актуальні проблеми глобальної економіки	123
2.10. НПК Науково-педагогічна практика	147
3. ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ...	160
3.1. Нормативне регулювання використання вибіркового освітнього компонент	160
3.2. Опис, рекомендованих гарантом освітньо-наукової програми, вибіркового освітнього компонент	162
4. ПРАВИЛА ТА УМОВИ ПРИЙОМУ ДЛЯ НАВЧАННЯ НА ОСВІТНЬО-НАУКОВІЙ ПРОГРАМІ «ЕКОНОМІКА»	174
4.1. Порядок прийому заяв та документів для участі у конкурсному відборі	174
4.2. Програма додаткових вступних випробувань	175
4.3. Програма вступного іспиту фахового вступного випробування	181

1. ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА»

Освітньо-наукова програма є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентнісні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні, наукові та методичні вимоги у підготовці докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Освітньо-наукова програма заснована на компетентнісному підході підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

1. Профіль освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

1 – Загальна інформація	
Повна назва учбового закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Уманський національний університет садівництва Факультет економіки і підприємництва Кафедра економіки
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Третій рівень вищої освіти Науковий ступінь: доктор філософії Кваліфікація: доктор філософії з економіки
Офіційна назва програми	Економіка Economy
Тип диплому та обсяг програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 60 кредитів ECTS, термін навчання 4 академічних роки
Ліцензуюча інституція та період ліцензування	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135; 2016 рік
Цикл/рівень	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень
Передумови	Диплом спеціаліста Диплом магістра
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	3 роки 10 місяців
Інтернет-адреса постій-	http://ects.udau.edu.ua/ua/informaciya-po-programam.html

ного розміщення опису освітньо-наукової програми	
2 - Мета та цілі освітньо-наукової програми	
Підготовка висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів за спеціальністю 051 «Економіка», які б відповідали європейському рівню, стилю, якості освіти та результативності наукової діяльності, були спроможні генерувати й забезпечувати трансфер сучасного знання, задовольняти попит у галузі науки й освіти.	
3 - Характеристика освітньо-наукової програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Економіка»
Орієнтація програми	Освітня, дослідницька та прикладна. Наукові дослідження з новими та удосконаленими, практично спрямованими, цінними теоретичними і методичними результатами.
Основний фокус програми та спеціалізації	Дослідження сукупності продуктивних сил, виробничих (економічних) відносин, соціокультурних традицій господарювання і цінностей, що впливають на особливості економічного розвитку країни, економічна система, організація та управління матеріальним виробництвом, ефективне використання ресурсів, розподіл, обмін і споживання товарів та послуг, соціальні та екологічні аспекти виробництва, глобалізація.
Особливості програми	<p>Освітня складова програми. Програма реалізується у невеликих групах дослідників за спеціальністю 051 «Економіка».</p> <p>Програма передбачає 44 кредити ECTS для обов'язкових компонент навчального плану, з яких:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 22 кредити ECTS – це дисципліни загальної підготовки (у тому числі Філософія науки – 4 кредити й Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях – 6 кредитів), що передбачають набуття аспірантом загальнонаукових (філософських) компетенцій, мовних компетенцій, універсальних навичок дослідника тощо; - 16 кредитів – дисципліни з циклу професійної підготовки; - 6 кредитів – науково-педагогічна практика. <p>Ще 16 кредитів ECTS передбачено на вибіркові дисципліни.</p> <p>Наукова складова програми. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає здійснення власних наукових досліджень під керівництвом одного або двох</p>

	<p>наукових керівників з відповідним оформлення одержаних результатів у вигляді дисертації. Ця складова програми не вимірюється кредитами ECTS, а оформляється окремо у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта.</p> <p>Особливістю наукової складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» є те, що окремі складові власних наукових досліджень аспіранти зможуть виконувати під час практичних занять з дисциплін професійної підготовки.</p>
4 – Придатність здобувачів до працевлаштування та подальшого навчання	
Працевлаштування	<p>Дослідницька та викладацька діяльність у сфері економіки.</p> <p>Адміністративна та управлінська діяльність у сфері економіки.</p> <p>Посади згідно класифікатора професій України. Асистент (2310.2), викладач вищого навчального закладу (2310.2), доцент (2310.1), докторант (2310.1), професор (2310.1), директор (керівник) малого промислового підприємства (фірми) (1312), директор (начальник) організації (дослідної, конструкторської, проектної) (1210.1), директор (начальник) професійного навчально-виховного закладу (професійно-технічного училища, професійного училища і т. ін.) (1210.1), директор (начальник, інший керівник) підприємства (1210.1), директор (ректор, начальник) вищого навчального закладу (технікуму, коледжу, інституту, академії, університету і т. ін.) (1210.1), директор курсів підвищення кваліфікації (1210.1), директор науково-дослідного інституту (1210.1), директор центру підвищення кваліфікації (1229.4), завідувач (начальник) відділу (науково-дослідного, конструкторського, проектного та ін.) (1237.2), завідувач відділення у коледжі (1229.4), молодший науковий співробітник (економіка) (2441.1), науковий співробітник (економіка) (2441.1), науковий співробітник-консультант (економіка) (2441.1), економіст (2441.2).</p> <p>Місце працевлаштування. Міністерство освіти і науки України, вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, обласні адміністрації, коледжі, промислові підприємства тощо.</p>

<p>Подальше навчання</p>	<p>Навчання для розвитку та самовдосконалення у науковій та професійній сферах діяльності, а також інших споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовка на 8-ому рівні НРК України зі спеціальності 051 «Економіка»; – навчання на 8-ому (докторському) рівні НРК України у споріднених галузях наукових знань; – освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії (у тому числі і закордоном), що містять додаткові освітні компоненти.
<p>5 – Викладання та оцінювання</p>	
<p>Викладання та навчання</p>	<p>Підхід до викладання та навчання передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – лекційні курси, практичні та семінарські заняття, консультації, самопідготовку у бібліотеці та з використанням електронних ресурсів, проектну роботу та індивідуальні консультації; – впровадження активних методів навчання, що забезпечують особистісно-зорієнтований підхід і розвиток мислення у аспірантів (здобувачів); – тісна співпраця аспірантів (здобувачів) зі своїми науковими керівниками; – підтримка та консультування аспірантів (здобувачів) з боку науково-педагогічних та наукових працівників Уманського НУС, у тому числі забезпечуючи доступ до сучасного обладнання; – залучення до консультування аспірантів (здобувачів) визнаних фахівців-практиків та науковців; – інформаційну підтримку щодо участі аспірантів (здобувачів) у конкурсах на одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі у міжнародних); – надання можливості аспірантам (здобувачам) приймати участь у підготовці наукових проектів на конкурси Міністерства освіти і науки України; – безпосередню участь у виконанні бюджетних та ініціативних науково-дослідних робіт.
<p>Оцінювання</p>	<p>Освітня складова програми. Система оцінювання знань за дисциплінами освітньо-наукової програми складається з поточного та підсумкового контролю.</p> <p><i>Поточний контроль</i> знань аспірантів проводиться в усній формі (опитування за результатами опрацьованого матеріалу).</p> <p><i>Підсумковий контроль</i> успішності навчання аспіранта (здобувача) проводиться у формі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – екзамен – за результатами вивчення дисциплін освітньої програми у письмовій формі, з подальшою усною співбесідою;

	<p>– залік – автоматично за кількістю балів, отриманих впродовж семестрового вивчення дисципліни;</p> <p>– захист звіту про науково-педагогічну практику.</p> <p>Наукова складова програми. Оцінювання наукової діяльності аспірантів (здобувачів) здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта (здобувача). Звіти аспірантів (здобувачів), за результатами виконання індивідуального плану, щорічно затверджуються на засіданні кафедр та вченій раді (факультету) з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі.</p> <p>Кінцевим результатом виконання наукової складової програми є належним чином оформлений, за результатами наукових досліджень, рукопис дисертації, її публічний захист та присудження її автору наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».</p>
6 - Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність формувати системний креативний світогляд дослідника на основі розуміння філософських засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізації.</p> <p>ЗК2. Здатність досконало володіти іноземною мовою з метою проведення досліджень, здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів.</p> <p>ЗК3. Здатність здійснювати пошук, обробку, систематизацію, класифікацію та аналіз значного обсягу наукової інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність до розвитку та вдосконалення педагогічної й методичної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмій викладача економічних дисциплін.</p> <p>ЗК5. Здатність створювати спеціалізовані фахові наукові та начальні тексти, проводити наукові дослідження та представляти їх результати у письмовій формі, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності.</p>
Фахові компетентності (ФК)	ФК1. Здатність, на основі структурно цілісного усвідомлення та творчо критичного осмислення основних нау-

	<p>кових напрямів світової економічної теорії, застосовувати їх фундаментальні методологічні засади, теоретико-концептуальні основи, науково-дослідний апарат для формування концепцій розвитку сучасних економічних систем.</p> <p>ФК2. Здатність володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань, уміти забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери.</p> <p>ФК3. Здатність, на основі використання прогресивного прикладного досвіду, розробляти науково-обґрунтовані пропозиції підвищення інноваційності суспільного виробництва в аграрному секторі економіки.</p> <p>ФК4. Здатність володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати здобуті знання у науковій та педагогічній діяльності.</p> <p>ФК 5. Здатність до обґрунтування заходів протидії негативного впливу глобальних корпорацій на функціонування національної економіки та застосування пакету формальних інструментів захисту національних інтересів країни-учасниці міжнародних організацій.</p> <p>ФК 6. Здатність розпізнавати головні ознаки та напрями впливу глобальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики.</p>
--	--

7 - Програмні результати навчання

<p>ПРН1. Демонструвати системний креативний науковий світогляд дослідника, розуміння філософських засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізації.</p> <p>ПРН2. Презентувати та обговорювати результати наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, здійснювати наукові комунікації, міжнародне співробітництво та відстоювати власні наукові погляди в іншомовному середовищі.</p> <p>ПРН3. Самостійно здійснювати пошук, обробку, систематизацію, класифікацію та аналіз наукової інформації з різноманітних джерел.</p> <p>ПРН4. Володіти формами та методами організації й проведення навчально-методичної роботи, вдосконалювати педагогічну майстерність, демонструвати професійні вміння викладача економічних дисциплін.</p> <p>ПРН5. Створювати спеціалізовані фахові наукові й начальні тексти, виконувати наукові дослідження та представляти їх результати, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності.</p> <p>ПРН6. Застосовувати теоретико-концептуальні основи, фундаментальні методологічні засади, науково-дослідний апарат основних наукових напрямів світової економічної теорії для самостійного формування концепцій сучасних економічних систем.</p> <p>ПРН7. Володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань та забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери.</p> <p>ПРН8. Розробляти, на основі використання прогресивного прикладного досвіду,</p>
--

науково-обґрунтовані пропозиції підвищення інноваційності суспільного виробництва в аграрному секторі економіки.

ПРН9. Досконало володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати її у науковій та педагогічній діяльності.

ПРН10. Здійснювати теоретико-методичне обґрунтування заходів протидії негативного впливу глобальних корпорацій на функціонування національної економіки та застосування пакету формальних інструментів захисту національних інтересів країни-учасниці міжнародних організацій.

ПРН11. Розпізнавати головні ознаки та напрями впливу глобальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	До реалізації програми залучені: 1 доктор філософських наук, професор; 3 доктори економічних наук, з них - 2 професори, 1 доцент; 3 кандидати економічних наук, доценти; 1 кандидат педагогічних наук, доцент; 1 кандидат технічних наук, доцент. З метою підвищення фахового рівня усі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування.
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальних корпусів – 15. Гуртожитків – 5. Науково-дослідних лабораторій – 5. Комп'ютерних класів – 7. Пунктів харчування – 3. Точок бездротового доступу до мережі Інтернет – 100%. Мультимедійного обладнання – 5. Спортивних залів – 2. Спортивних майданчиків – 3.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Офіційний сайт: http://www.udau.edu.ua/ua/index.html Необмежений доступ до мережі Інтернет. Наукова бібліотека – 1 (255817 примірників навчальної та наукової літератури). Читальні зали – 3 на 260 місць. Інтерактивне освітнє середовище Moodle. Університетський репозитарій – електронна база з понад 102 тис. записів; комп'ютерний зал на 25 місць автоматизованого пошуку. Навчальні плани та робочі програми. Навчально-методичні комплекси дисциплін. Програми практик. Критерії оцінювання рівня підготовки.

9 – Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	-
Міжнародна кредитна мобільність	1. Erasmus+ Programme «Mobility for learners and staff» Higher Education Student and Staff Mobility Inter-

	institutional agreement 2014-2021; The Mazovian State University in Plock, Plock, Poland. 2. Erasmus+ Programme «Mobility for learners and staff» Higher Education Student and Staff Mobility Inter-institutional agreement 2018-2021; The Jacob of Paradies University, Gorzow Wielkopolski, Poland.
--	--

2. Перелік компонент освітньої складової освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність у навчальному плані

2.1. Перелік компонентів навчального плану

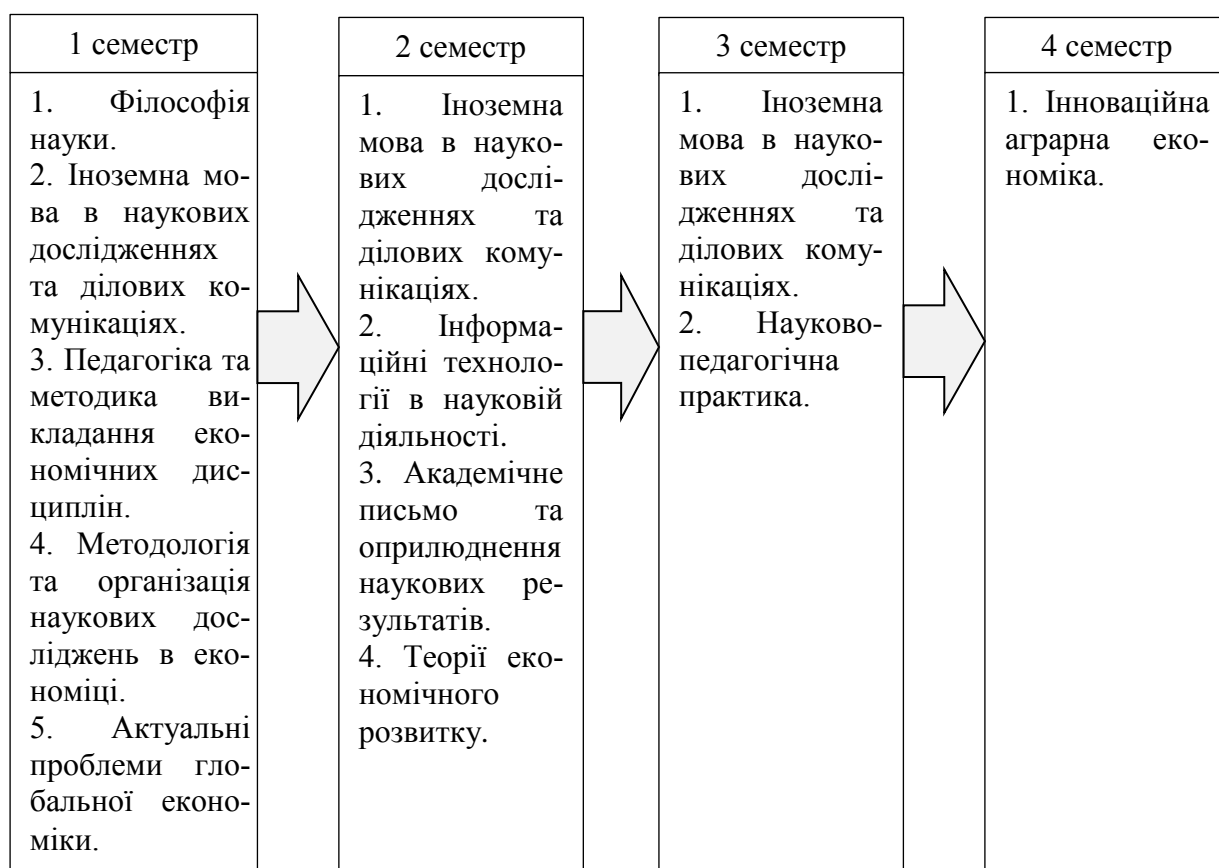
Код	Компоненти освітньо-наукової програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти навчального плану			
1. Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Філософія науки	4	екзамен
ОК 2	Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях	6	залік, екзамен
ОК 3	Інформаційні технології в науковій діяльності	4	екзамен
ОК 4	Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін	4	екзамен
ОК 5	Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів	4	екзамен
	<i>Всього</i>	22	
2. Цикл професійної підготовки			
ОК 6	Теорії економічного розвитку	4	екзамен
ОК 7	Інноваційна аграрна економіка	4	екзамен
ОК 8	Методологія та організація наукових досліджень в економіці	4	екзамен
ОК 9	Актуальні проблеми глобальної економіки	4	екзамен
	<i>Всього</i>	16	
НПК	Науково-педагогічна практика	6	залік
	Разом за обов'язковою частиною	44	
Вибіркові компоненти* **			
ВК 10	Дисципліна 1	4	екзамен
ВК 11	Дисципліна 2	4	екзамен
ВК 12	Дисципліна 3	4	екзамен
ВК 13	Дисципліна 4***	4	екзамен
	Разом за вибірковою частиною	16	
	Разом за навчальним планом	60	

*здобувач вищої освіти здійснює вибір відповідно до «Положення про вибіркові дисципліни в Уманському національному університеті садівництва». Режим доступу: <https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2019/polozhennya-pro-vibirkovi-disciplini.pdf>

**вибір здійснюється з Каталогу елективних (вибіркових) дисциплін. Режим доступу: <https://www.udau.edu.ua/ua/for-students/katalog-elektivnix-vibirkovix-disciplin/>

***за погодженням з науковим керівником та керівником факультету аспірант може обирати дисципліни, які пов'язані з тематикою його дисертаційного дослідження

2.2. Структурно-логічна схема навчального плану

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» проводиться у формі захисту дисертаційної роботи відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019р. та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

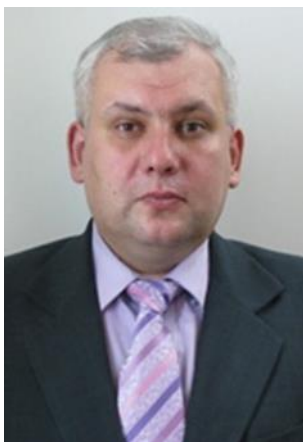
Компоненти освітньої програми Програмні компетентності	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	НПК
	ЗК1	+								
ЗК2		+								
ЗК3			+							
ЗК4				+				+		+
ЗК5					+					+
ФК1	+					+				
ФК2	+						+			
ФК3							+			
ФК4				+				+		+
ФК5									+	
ФК6								+	+	

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми

Компоненти освітньої програми Програмні результати навчання	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	НПК
	ПРН1	+								
ПРН2		+								
ПРН3			+							
ПРН4				+				+		+
ПРН5					+					+
ПРН6	+					+				
ПРН7	+						+			
ПРН8							+			
ПРН9				+				+		+
ПРН10									+	
ПРН11								+	+	

2. РОБОЧІ ПРОГРАМИ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ

2.1. ОК1 Філософія науки

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує доктор філософських наук, професор кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Ямчук Павло Миколайович (<https://social.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/yamchuk-pavlo-mikolajovich.html>).

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 год.; самостійної роботи – 5,1 год.	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти Освітня програма: «Економіка»	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Індивідуальні заняття
		-
		Самостійна робота
76 год.		
	Вид контролю:	
	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування комплексу теоретичних знань з питань філософії науки з'ясування основних стратегій наукового дослідження і історичних підстав формування наукового знання.

Завдання:

- розвиток у аспірантів здатності осмислення актуальних проблема філософія науки як сучасної світової традиції філософського осмислення природи науки;
- формування науково-методологічного світогляду на основі знання особливостей сучасної науки;
- вдосконалення навичок наукового осмислення дійсності.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Фахові компетентності:

- здатність формувати системний креативний світогляд дослідника на основі розуміння філософських засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізації;
- здатність, на основі структурно цілісного усвідомлення та творчо критичного осмислення основних наукових напрямів світової економічної теорії, застосовувати їх фундаментальні методологічні засади, теоретико-концептуальні основи, науково-дослідний апарат для формування концепцій розвитку сучасних економічних систем;
- здатність володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань, уміти забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери.

Програмними результатами вивчення дисципліни є:

- демонструвати системний креативний науковий світогляд дослідника, розуміння філософських засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізації;
- застосовувати теоретико-концептуальні основи, фундаментальні методологічні засади, науково-дослідний апарат основних наукових напрямів світової економічної теорії для самостійного формування концепцій сучасних економічних систем;
- володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань та забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ І РОЛЬ В СИСТЕМІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Тема 1. Філософія науки як частина філософії. Статус філософії науки в структурі філософії.

Філософія об'єктивності і проблематика філософії науки. Проектне відношення філософії до виникає науці. Атомізм, платонізм, аристотелізм.

Філософія суб'єктивності: дослідження умов можливості наукового знання. Філософія експериментального природознавства і індуктивна методологія науки Ф. Бекона. Cogito P. Декарта як першооснова філософії як мудрості.

Скептична філософія науки Д. Юма. І. Кант про умови можливості математики і теоретичного природознавства; про синтез метафізики, математики та досвіду як умови можливості формування фізики як науки у власному розумінні.

Філософія інтерсуб'єктивності; родова сутність людини, практика, мова, культура, історія як інтерсуб'єктивності контексти дослідження наукового пізнання.

Тема 2. Філософія науки: проблеми взаємовідносин.

Концепції історіографії науки. Постпозитивізм про роль історії науки.

Оцінка тези: філософія науки без історії науки безпредметна, а історія науки без філософії науки неконцептуальний.

Опозиція кумулятивізму і антикумулятивізму в історіографії науки.

Історія науки і її раціональні реконструкції. Раціональна реконструкція як ключ до розуміння реальної історії науки.

Концепція нормальної науки. Нормальна наука як рішення головоломок.

Пріоритет парадигм. Аномалії і виникнення наукових відкриттів в історії науки.

Криза і виникнення наукових теорій.

Революції як зміна погляду на світ. Прогрес, який містять революції в історії науки. Парадигми і структура наукового співтовариства. Парадигми як набори приписів для наукової групи. Парадигми як загальноновизнані зразки. Неявне знання і інтуїція. Зразки, несумірність і революції.

Традиції, стиль мислення і творчість. Нові методологічні ідеї і зміна стилів мислення.

Наукові революції як корінні перетворення основних наукових понять.

Різноманіття і багатосторонність наукових революцій.

Наступність у розвитку знання і проблема співвідношення наукових теорій один з другом. Взаємозв'язок наукових і технічних революцій. Диференціація та інтеграція в науці. Нерівномірність розвитку різних наукових областей і дисциплін в історії науки.

Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки.

Світоглядні контексти реальної історії науки, їх вплив на наукове мислення і наукову практику.

Метафізика реальності і метафізика раціональності. Їх статус в практиці наукового дослідження. Додаткові типи метафізики як необхідні передумови наукового пізнання. Раціональність і реальність як конститутивні теми філософії науки.

Позитивізм як програма елімінації метафізичних смислів з філософії і наукового пізнання. Її проблеми.

Історична еволюція позитивізму як переосмислення установок програми в світлі фактів історії науки і як реакція на критику. Емпіризм, феноменалізм і логіцизм неопозитивізму. Логічний позитивізм про філософію як логічному аналізу мови науки. Логічний позитивізм про принцип верифікації і його функціях в науковому пізнанні.

Постпозитивізм і зміна його ставлення до метафізичним сенсів.

Реалізм і мета науки. Поняття емпіричного реалізму. Різниця позитивних підстав теорії (джастифікаціонізма) і критичних підстав теорії (критичний раціоналізм). Пояснення як мета науки.

Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.

Онтологія буденного і наукового пізнання. Специфіка об'єктів мови науки, об'єктів теоретичного та емпіричного рівнів наукового знання, об'єктів аналітичних і синтетичних висловлювань.

Наукове пізнання як виробництво обґрунтованого знання про предметах нашого досвіду. Проблема реальності предметів нашого досвіду. Проблема реальності предметів наукового знання. Об'єкти теорії і предмети спостереження, вимірювання і експерименту: проблема їх реальності. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму, їх об'єктивна оцінка.

Роль наукової картини світу, філософських категорій і принципів, уявлень здорового глузду в дослідницькому процесі соціально-гуманітарних наук.

Різниця часу як параметра фізичних подій і часу як загального; його умови і заходи становлення людського буття, здійснення життя. Наукова картина світу як онтологія філософії мови та мови науки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ УНІВЕРСАЛІЙ, ЕПІСТЕМОЛОГІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ОБ'ЄКТІВ ДІЙСНОСТІ

Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості.

Співвідношення епістемології та філософії мови в аналізі наукового знання. Мова як система правил, яка з'єднує символи і факти за допомогою функції значення символів.

Наука як впорядкована система синтетичних тверджень, що інформує особистість про закони буття матеріального світу.

Теми наукового знання, наукової істини і її обґрунтування. Проблеми істинності і раціональності в соціальних і гуманітарних науках.

Раціональне, об'єктивне, істинне в соціальних і гуманітарних науках.

Класична і посткласична концепції істини в соціальних і гуманітарних науках. Проблема істини в світлі практичного застосування соціальних і гуманітарних наук. Плюралізм і соціологічне вимога відсутності монополії на істину.

Релятивізм, психологізм, історизм в соціальних і гуманітарних науках і проблема істини.

Проблема істини в науковому пізнанні. Епістемологічні критерії науковості.

Верифікаціонізм. Фальсифікаціонізм. Естетичні критерії вибору теорій.

Аргументи за реалізм здорового глузду і проти теорії пізнання здорового глузду. Критика теорії пізнання, заснованої на здоровому глузді. Нарис еволюційної епістемології. Контекстуальна зумовленість всякого знання світоглядними смислами. Істина і правдоподібність як цілі наукового дослідження. Проект епістемології без суб'єкта знання. Епістемологія і третій світ. Біологічний підхід до третього світу. Об'єктивність і автономія третього світу. Причинні відносини трьох світів. Об'єктивність третього світу і його обумовленість діяльністю людини.

Обґрунтування знання про предметах нашого досвіду як тема наукової раціональності. Поняття наукової раціональності, її історичні типи. А. Пуанкаре про природу наукової гіпотези, її ролі в посткласичному типі наукової раціональності. Оцінка тези про те, що раціональність є однією з багатьох традицій, а не стандарт, з яким повинні узгоджуватися всі традиції.

Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.

Ідеали і норми вивчення та їх соціокультурна визначеність. Система ідеалів і норм як схема методу діяльності. Методологічні функції «предпосилочних знань» і регулятивних принципів в науці. Явні і неявні ціннісні передумови як наслідку комунікативності СГН. Оціночні судження в науці і необхідність «ціннісної нейтральності» в соціальному дослідженні. Оцінки і цінності, ідеали і норми наукового дослідження.

Функціонування оцінок і цінностей, ідеалів і норм дослідження в соціальних і гуманітарних науках. Позанаукові критерії (принципи краси і простоти) і їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні. Принципи логіки розвитку індивідууму, соціуму, держави в економічних науках, їх аксіологічне обґрунтування. Осмислення принципів соціального спілкування в науках про людину, суспільство та культуру: методологічні висновки в контексті реалій глобалізованого інформаційного суспільства ХХІ століття. Народження знання в процесі взаємодії індивідів, що оприявнюють свої пріоритети в системі соціально-гуманітарних та соціально-економічних комунікацій. Повсякчасно-дієвий обмін науковими здобутками вчених як необхідна умова творення новітнього соціально-гуманітарного знання. і вираз соціокультурної природи наукового пізнання.

Наукові конвенції як необхідність і наслідок комунікативної природи пізнання. Моральна відповідальність вченого за введення конвенцій. Індоктринація – впровадження, поширення та «навіювання» будь-якої доктрини як один з наслідків комунікативності науки. Аксіологічна специфіка сцієнтизму і антисцієнтизму

Тема 7. Методологія наукового пізнання і історія науки.

Поняття методології науки. Проблеми побудови теорії наукового методу. Чому методологічні рішення необхідні? Натуралістичне розуміння методології науки. Дескриптивна методологія науки. Конвенціональне розуміння методології науки. Методологічні правила як конвенції. Нормативна методологія науки. Індуктивізм і дедуктивізм як версії методології науки. Проблема індукції і проблема демаркації і їх місце в проблематиці методології науки

Опозиція монізму і плюралізму в методології науки. Редукціонізм методологічної програми Р. Декарта і антиредукціонізм методологічної програми Г. Башляра. Плюралістична методологія науки, її підстави і проблеми. Неопозитивізм і постпозитивізм як програми постановки, аналізу і вирішення філософсько-методологічних проблем науки. Критичне порівняння методологічних концепцій: реальна історія як пробний камінь її раціональних реконструкцій. Методологія історіографічних дослідницьких програм в науці.

Реальна історія в різного ступеня підтверджує свої раціональні реконструкції. Проти апріорістського і антитеоретичного підходів до методології науки. Фальсифікація і методологія науково-дослідних програм, прогресивний і регресивний способи пізнання наукової проблеми. Негативна евристика: «тверде ядро» програми. Позитивна евристика: конструкція «захисного пояса» і відносна автономія теоретичної науки.

Оцінка тези про те, що суворе дотримання правил наукової раціональності затримало б прогрес науки. Оцінка тези про нездатність філософії описати науку в цілому, сформулювати метод відділення наукових праць від ненаукових сутностей, таких, як міфи. Наукова картина світу як форма систематизації знання, як наукова дослідницька програма. Філософські ідеї як евристика наукового пошуку. Проблема індукції. Усунення психологізму.

Дедуктивна перевірка теорій, досвід як метод науки. Спростовуваність як критерій демаркації. Проблема «емпіричного базису» науки. Об'єктивність наукового знання. Типи наукового знання. Емпіричний і теоретичний рівні критерії їх розрізнення. Структура емпіричного знання. Дані спостереження як тип емпіричного знання. Емпіричні залежності і емпіричні факти. Процедури формування факту. Проблема теоретичної визначеності факту. Структури теоретичного знання. Первинні теоретичні моделі і закони.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього			
		л	с	с.р.
Змістовий модуль 1. Філософія науки та її місце і роль в системі пізнавальної діяльності людини				
Тема 1. Філософія науки як частина філософії. Статус філософії науки в структурі філософії.	16	2	4	10
Тема 2. Філософія науки: проблеми взаємовідносин.	16	2	4	10
Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки	16	2	4	10
Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.	20	2	4	14
РАЗОМ	68	8	16	44
Змістовий модуль 2. Філософія науки в контексті вивчення ціннісно-сміслової епістемології та методології наукового пізнання об'єктів дійсності				
Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості	16	2	4	10
Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.	18	3	4	11
Тема 7 Методологія наукового пізнання і історія науки.	18	3	4	11
РАЗОМ	52	8	12	32
ВСЬОГО ГОДИН	120	16	28	76

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Філософія науки як частина філософії. Статус філософії науки в структурі філософії.	4
2.	Тема 2 Філософія науки: проблеми взаємовідносин.	4

3.	Тема 3. Світоглядні контексти науки. метафізичний і антиметафізичні дискурси в історії і філософії науки	4
4.	Тема 4. Онтологія науки. Опозиція наукового реалізму і інструменталізму в історії і філософії науки.	4
5.	Тема 5. Епістемологічна проблематика науки. Наукове знання як диференційована цілісність, проблеми його істинності й обґрунтованості	4
6.	Тема 6. Наукове пізнання. Природа цінностей. Оцінки і цінності, ідеали і норми науки. Їх зміни в історії науки.	4
7.	Тема 7. Методологія наукового пізнання і історія науки.	4
Всього		28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Скептична філософія науки Д. Юма. І. Кант про умови можливості математики і теоретичного природознавства; про синтез метафізики, математики та досвіду як умови можливості формування фізики як науки у власному розумінні. Філософія інтерсуб'єктивності; родова сутність людини, практика, мова, культура, історія як інтерсуб'єктивності контексти дослідження наукового пізнання.	10
2.	Тема 2. Революції як зміна погляду на світ. Прогрес, який несуть революції в історії науки. Парадигми і структура наукового співтовариства. Парадигми як набори приписів для наукової групи. Парадигми як загальновизнані зразки. Неявне знання і інтуїція. Зразки, несумірність і революції. Традиції, стиль мислення і творчість. Нові методологічні ідеї і зміна стилів мислення. Наукові революції як корінні перетворення основних наукових понять. Різноманіття і багатосторонність наукових революцій. Наступність у розвитку знання і проблема співвідношення наукових теорій один з другом. Взаємозв'язок наукових і технічних революцій. Диференціація та інтеграція в науці. Нерівномірність розвитку різних наукових областей і дисциплін в історії науки.	10

3.	<p>Тема 3. Позитивізм як програма елімінації метафізичних смислів з філософії і наукового пізнання. Її проблеми. Історична еволюція позитивізму як переосмислення установок програмив світлі фактів історії науки і як реакція на критику. Емпіризм, феноменалізм і логіцизм неопозитивізму. Логічний позитивізм про філософію як логічному аналізу мови науки. Логічний позитивізм про принцип верифікації і його функціях в науковому пізнанні. Постпозитивізм і зміна його ставлення до метафізичним сенсів. Реалізм і мета науки. Поняття емпіричного реалізму. Пояснення як мета науки.</p>	10
4.	<p>Тема 4. Наукова феноменологія як універсум пізнання картини світу. Роль наукової картини світу, філософських категорій і принципів, уявлень здорового глузду в дослідницькому процесі соціально-гуманітарних наук. Ціннісно-сміслові відмінності категорій часу як параметра фізичних подій і часу як загального; його умови і заходи становлення людського буття, здійснення життя. Наукова картина світу як онтологія мови науки.</p>	14
5.	<p>Тема 5. Аргументи за реалізм здорового глузду і проти теорії пізнання здорового глузду. Критика теорії пізнання, заснованої на здоровому глузді. Нарис еволюційної епістемології. Контекстуальна зумовленість всякого знання світоглядними смислами. Істина і правдоподібність як цілі наукового дослідження. Проект епістемології без суб'єкта знання. Епістемологія і третій світ. Біологічний підхід до третього світу. Об'єктивність і автономія третього світу. Причинні відносини трьох світів. Об'єктивність третього світу і його обумовленість діяльністю людини. Обґрунтування знання про предметах нашого досвіду як тема наукової раціональності. Поняття наукової раціональності, її історичні типи. А. Пуанкаре про природу наукової гіпотези, її ролі в посткласичному типі наукової раціональності. Оцінка тези про те, що раціональність є однією з багатьох традицій, а не стандарт, з яким повинні узгоджуватися всі традиції.</p>	10
6.	<p>Тема 6. Народження знання в процесі взаємодії індивідів, що спілкуються в соціальних мережах. Комунікативність (спілкування вчених) як необхідна передумова створення нового соціально-гуманітарного знання і репрезентація соціокультурної природи наукового пізнання. Наукові конвенції як необхідність і наслідок комунікати-</p>	11

	вної природи пізнання. Моральна відповідальність вченого за введення конвенцій. Індоктринація - впровадження, поширення та «навіювання» будь-якої доктрини як один з наслідків комунікативності науки. Аксіологічна специфіка сцієнтизму і антисцієнтизму	
7.	Тема 7. Дедуктивна перевірка теорій, досвід як метод науки. Спростовуваність як критерій демаркації. Проблема «емпіричного базису» науки. Об'єктивність наукового знання. Типи наукового знання. Емпіричний і теоретичний рівні критерії їх розрізнення. Структура емпіричного знання. Дані спостереження як тип емпіричного знання. Емпіричні залежності і емпіричні факти. Процедури формування факту. Проблема теоретичної визначеності факту. Структури теоретичного знання. Первинні теоретичні моделі і закони.	11
Всього		76

Виконання самостійної роботи передбачає також написання рефератів, повідомлень есе на задану тему.

Реферат має такий зміст:

Вступ

Простий план по темі

Висновки

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 10 до 12 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Реферат починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А)

Повідомлення

Повідомлення – це актуальна економічна інформація мікро-, мезо-, макро-, мегаекономічного рівня, яка має навчально-пізнавальний характер. Повідомлення має наступний зміст:

Вступ

Повідомлення

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 4 до 6 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Повідомлення починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А).

Есе

Есе – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання, і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми. На відміну від реферату, який адресується будь-якому слухачеві, есе – це ближче до репліки, що адресується підготовленому слухачу. Тобто людині чи групі людей, які вже мають уяву, про що йде мова. Власне, така «адресність» дозволяє автору есе зосередити увагу на розкритті нового змісту, а не нагромаджувати різними службовими деталями викладення матеріалу в письмовому форматі.

Інструкція із підготовки есе:

1. Оберіть тему твору. Вона повинна бути актуальною і мати практичну значимість для економічної науки. Перед тим, як приступити до написання есе, його тему необхідно узгодити із Вашим науковим керівником (викладачем).

2. Продумайте приблизний план роботи. Як правило, есе складається з короткого вступу, де розкривається сутність теми; основної частини, в якій викладаються думки вчених, чиновників, керівників підприємств, менеджерів, аналітиків тощо стосовно об'єкту дослідження; ставлення автора роботи до цих думок, а також висновки по темі проведеного дослідження. На останній сторінці есе вказуються використані літературні джерела.

3. Підберіть літературу для написання есе. Це можуть бути навчальні посібники з економіки, праці вчених з проблематики дослідження, періодичні друковані та інтернет-видання, різні економічні огляди.

4. Відберіть необхідний матеріал. Різні точки зору експертів на обрану тему випишіть на папір і відзначте порядок використання висловлювань в роботі.

5. Приступайте до оформлення. Не просто цитуйте висловлювання експертів, а викладайте свою думку на кожне з них. Не забудьте оформити висновки за результатами дослідження.

6. Перевірте, щоб вся використовувана література була актуальна в даний час. Навчальні посібники повинні бути не старші 8-10 років, періодичні видання - не старші 3-5 років (зразок оформлення списку літератури за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>).

7. При написанні есе не слід використовувати багато літератури, щоб робота не вийшла дуже великою і переобтяженою непотрібною інформацією. **Найбільшою цінністю есе є власні думки та висновки аспіранта по темі дослідження.**

Есе виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 20 до 30 сторінок. Шрифт: TimesNewRoman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний

відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Есе починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А).

7. Методи навчання

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота.

Консультації студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із докторантами.

8. Методи контролю

В основу рейтингового оцінювання знань аспіранта закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) аспірант може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) аспірант може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

ДО ІСПИТУ ДОПУСКАЄТЬСЯ ДОКТОРАНТ, ЯКИЙ НАБРАВ НЕ МЕНШЕ 35 БАЛІВ!

Поточний контроль.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання семінарського заняття оцінюється за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок: «відмінно» – 3 бали; «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал;
- підготовка реферату, есе – 1 бал, повідомлення – 0,5 бала;
- два тестових контролі (по 50 тестових завдань) по 1 модульному контролю можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 11 балів; 75-89% – 9 балів; 60-74% – 7 балів; 50-59% – 5 балів; $\leq 49\%$ - 0 балів. По 2 модульному контролю можна набрати бали; відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ – 10 балів; 75-89% - 8 балів; 60-74% - 6 балів; 50-59% - 4 бали; $\leq 49\%$ - 0 балів;

Шкала за 5-бальною системою:	
Відмінно	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання із наведенням фактичних прикладів, посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, правильні відповіді на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Добре	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання без наведення фактичних прикладів, без посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, відповіді на додаткові питання із незначними недоліками (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Задовільно	посереднє знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (незначні помилки у формулюванні категорій, визначень), без правильних відповідей на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Знання відсутні	нездатність продемонструвати знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (формулювання категорій, визначень)

9. Розподіл балів, які отримують докторанти

Кількість балів за змістовий модуль	Поточне оцінювання знань (70 балів)								Іспит (30)	СУМА 100
	ЗМ 1 39				ЗМ 2 31					
Тема	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Модульний контроль (11 балів)	Т 5	Т 6	Т 7	Модульний контроль (10 балів)	
Кількість балів за видами робіт по темах всього	7	7	7	7		7	7	7		
активність на семінарських заняттях	6	6	6	6		6	6	6		
виконання самостійної роботи	1	1	1	1		1	1	1		

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Філософія науки» може здійснюватися у формі усного іспиту (А) або у формі тестових завдань (Б) (за вибором студентів).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів :

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (10 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці, демонструє здатність проводити наукову дискусію і аргументовано відстоювати свою точку зору;

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (9 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (8 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (7 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, допускаючи незначні помилки;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (6 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (5 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст із незначними помилками;

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (2 бали), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету, проте в цілому орієнтується в його предметній області.

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (0 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету і не орієнтується в його предметній області.

Загальна кількість балів визначається як сума балів, отриманих студентом, при відповіді на кожне із питань екзаменаційного білету.

Максимальна тривалість екзамену визначається, виходячи із того, що для підготовки відповіді на 3 питання білету виділяється 45 хвилин, та кількості студентів, які проходять екзамен.

Б. Тестові завдання. На іспит виносяться 60 тестових завдань із числа тих, які використовувалися для проведення поточного модульного контролю.

Кількість балів у залежності від кількості правильних відповідей:

- 60 – 30 балів;

- 54-59 – 27 балів;

- 48-53 – 24 бали;

- 42-47 – 21 бал;

- 36-41 – 18 балів;

- 30-35 – 15 балів;

- 26-29 – 7 балів;

- 0-25 – 0 балів.

Максимальна тривалість екзамену становить 120 хвилин.

Виконання аспірантами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок,

засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. К.: «ПАРАПАН». 2003 183 с.
2. Максюта М.Є. Філософія науки. К.: «Урожай» 2004. 216 с.
3. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції К.: «ПАРАПАН»: навч. посібник 2011. 204 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія знання . К.: «Кондор». 218 с.
- 5 Ямчук П.М. «Філософія науки». Частина перша (модуль 1). Орієнтовний курс лекцій для докторів філософії спеціальності 051 – «Економіка». Умань, Уманський НУС 2020. – 52 с.
6. Ямчук П.М. «Філософія науки». Частина друга (модуль 2). Орієнтовний курс лекцій для докторів філософії спеціальності 051 – «Економіка». Умань, Уманський НУС 2020. – 100 с.
7. Ямчук П.М. «Філософія науки». Методичні вказівки і рекомендації для семінарських занять з дисципліни для докторів філософії спеціальності 051 – «Економіка». Умань, Уманський НУС 2020. – 24 с.
8. Ямчук П.М. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія науки» для самостійної підготовки докторів філософії спеціальності 051 – «Економіка». – Умань, Уманський НУС, 2020. – 20 с.
9. Ямчук П.М. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія науки» для виконання індивідуальних завдань та контрольної роботи докторами філософії спеціальності 051 – «Економіка». – Умань, УНУС, 2020. – 12 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Аристотель. Метафизика. Соч.: В 4 т. М.: 1976. Т.1. 232 с.
2. Арон Р. Мир і війна між націями. К.: 2000. 688 с.
3. Балеї П. Обезвласнене суспільство. Марксизм: утопія в теорії і терор у практиці. К.: «Смолоскип» 2003. 730 с.
4. Бердяев Н. Смысл истории.: М. 1992. 68 с.
5. Бердяев Н. О назначении человека. М. «Мысль» 1993. 49с.
6. Бердяев С. До сина. Слово благовісту. Українська релігійна поезія. упор. д. філол. н, проф. Т.Ю.Салига. Львів. 1999. С. 185.
7. Берк Е. Тривалість держави: збереження та зміни. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 510-529.
8. Бентам Д. Про принцип корисності. *Лібералізм. Антологія*. К. 2002. С. 149-151.
9. Берк Е. Конституція на праві давності. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 503-509.
10. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. М.: 1986. 78 с.
11. Всеобщая Декларация прав человека. Декларация прав и свобод человека и гражданина. М. 1993. 94 с.
12. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. К.: «Основи» 1999. 329 с.
13. Гантінтон С. Консерватизм як ідеологія. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 122-142.
14. Гегель Г.В.Ф. Философия права. М.: 1990.
15. Гелстоун В. Захист лібералізму. *Лібералізм. Антологія*. К. 2002. С. 773-779
16. Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. Львів. Інститут українознавства НАН України. 1996. 124 с.
17. Гельвеций К. О человеке. Соч. в 2 томах. М.: 1974.
18. Грушевський М. Історія України-Руси у 9 томах. В 11 книгах. К. 1994-1998. 987 с.
19. Гоббс Т. Левиафан II Соч.: В 2-х т. М. 1991.
20. Гумилёв Л.Н. Этногенез и биосфера земли. М. 1993. 126 с.
21. Декарт Р. Філософські розмисли. К.: «Юніверс». 2000. 304 с.
22. Довженко О. Щоденник (1941-1956) . К.: «Знання». 2019. 399 с.
23. Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901-1914 рр.) К.: «Темпора» 2007. 272 с.
24. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914-1920 рр.). К.: «Темпора» 2007. 632 с.
25. Золотоустий Йоан Про священство. Джерела християнського Сходу. Львів. Вид. Дім «Свічадо». 2005. 160 с.
26. Камю А. Вибрані твори. К.: «Основи» 1991. 655 с.
27. Кант И. Критика чистого разума. Симферопіль: «Реноме». 2003. 464 с.
28. Кириченко С. Люди не зі страху. Українська сага. К. 2013. 920 с.

29. Леви Стросс К. Структурная антропология. М. 1990. 128 с.
30. Липинський В. Мораль і політична дія. *Консерватизм. Антологія*. К. 2001. С. 417-422
31. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. К.: Філадельфія. 1995.
32. Липинський В. Релігія і Церква в історії України. К.: «Фотовідеосервіс» 1993. 112 с.
33. Марк Аврелий Наедине с собой. Киев-Черкасы, РИЦ «Реал». 2001. 128 с.
34. Местр Ж. Принцип походження політичних конституцій та інших людських цінностей. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 529-538
35. Мілль Д. Про індивідуальність як один із елементів добробуту. *Лібералізм. Антологія*. К. 2003 С. 151-165
36. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. К.: «Основи». 1994. 420 с.
37. Ортега-і-Гасет Х. Роздуми про Дона Кіхота К.: «Дух і Літера». 2012 . 216 с.
38. Платон. Государство / Соч.: В 4 т. М. 1994.
39. Подолинский С.А. Труд человека и его отношение к распределению энергии . М.: «Белые альвы». 2006. 160 с.
40. Повесть временных лет. СПб. «Азбука». 1997. 223 с.
41. Рікер П. Ідеологія та утопія. «Дух і Літера». К. 2005. 386 с.
42. Роттердамський Е. Похвала глупоті. Домашні бесіди. К. 1993. 319 с.
43. Сверстюк Є. На святі надій. К.: «Наша віра» -709 с
44. Сверстюк Є. У сяйві Слова. Афоризми, філософські максими та роздуми . Луцьк: ВМА «Терен». 2018. 112 с.
45. Сковорода Г. Пізнай в собі людину. Львів. 1995.
46. Сенека Луцій Анней Моральні листи до Луцилія. Львів: «Апріорі». 2011. 324 с.
47. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії. Від Декарта до Вітгенштайна. К. 1998. 342 с.
48. Скратон Р. Консервативне сумління. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 431-433.
49. Тетчер М. Виміри консерватизму. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 26-23
50. Тетчер М. Я вірю. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 422-431
51. Тягло О.В., Кривуля О.М., Воропай Т.С. Філософія: підручник у 2 кн. Книга Хронологічно-тематичний огляд. – Х: ун-т вн.справ, 1999. 324с.
52. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. К.: НІСД, 2003. 328 с.
53. Фрідман М. Роль уряду у вільному суспільстві. *Лібералізм. Антологія*. К. 2003. С. 753-763
54. Черчилль У. Консервативні принципи. *Консерватизм. Антологія*. К. 2008. С. 20-26
55. Цибра М.Ф., Кавалеров А.І. Філософія: курс лекцій. Київ, 1997. 113с.
56. Юркевич П. Философские произведения. М.: «Правда». 1990. 669 с.
57. Яковенко Н. Нарис історії України. К.: ЦУЛ. 2005. 584 с.

Допоміжна

1. Бахтин М. М. К философии поступка. *Философия и социология науки и техники*. Ежегодник 1984-1985.М., 1986. 98 с.
2. Ямчук П.М. Провідні морально-етичні концепти європейського досвіду державотворення в ХХ столітті: Войцех Ярузельський, Маргарет Тетчер (приклади до осмислення в державотворчій та суспільнотворчій стратегії сучасно України). *Філософські обрії*. - № 38. 2017. С. 41-51
3. Ямчук П.. Наступ радянського тоталітаризму та духовно-інтелектуальний опір йому в українській літературі в добу репресій та в період «Відлиги». *Філологічний часопис: науковий журнал*. О. Зелінська (гол. ред.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. Вип 2 (12). С. 135- 144.
4. Ямчук П. Світоглядні й морально-етичні засади українського націєтворення та державотворення в образних системах роману «Визволення» Олександра Копиленка. *Філологічний часопис: науковий журнал*. О. Зелінська (гол. ред.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. Вип 1 (13). С. 186- 192
5. Ямчук П.М. Філософія буття української мовно-культурної ідентичності й соборна цілісність національної христоцентричної системи цінностей. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філософія. Науковий збірник. - № 38 том 3, 2019 р. С.187-193

12. Інформаційні ресурси:

1. <http://www.gileya.org>
2. www.philsci.univ.kiev.ua
3. <http://studme.com.ua/filosofiya/default.htm>

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет менеджменту

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

РЕФЕРАТ (ПОВІДОМЛЕННЯ, ЕСЕ)

на тему: _____

Виконав студент (ка) _____ курсу,

_____ групи

П.І.Б.

Перевірів професор кафедри соціально-гуманітарних і пра-

вових дисциплін

Ямчук П.М.

Умань 20__

2.2. ОК2 Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри української та іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент Комісаренко Наталія Олександрівна (<https://langs.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/prepodavатели-i-sotrudniki/komisarenko-nataliya-oleksandrivna.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 6	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів -3	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів - 6		1, 2-й
Загальна кількість годин -180		Семестр 1, 2, 3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -2 самостійної роботи аспіранта -2,2	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти Освітня програма: «Економіка»	Лекції
		-
		Практичні, семінарські
		86 год.
		Самостійна робота
		94 год.
Вид контролю:	залік, залік, екзамен	

2. Мета та компетентності навчальної дисципліни

Мета курсу (інтегральна компетентність)- сформувати у аспірантів навички практичного володіння англійською мовою як засобом спілкування у загальноосвітній, професійній і науковій сфері. У рамках курсу «Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях» також вдосконалюються навички двостороннього перекладу, вміння використовувати різноманітні засоби читання для подальшої роботи з інформацією, навички аудіювання, реферування і анотування тексту.

Завдання курсу:

- удосконалення навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі наукової тематики, зумовленої професійними та науковими потребами;
- отримання новітньої наукової інформації через іноземні джерела;
- користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах наукової та фахової тематики;
- переклад з іноземної мови на рідну наукових текстів;
- навчання підготовці до участі у наукових конференціях, семінарах, дебатах, тощо.

Програмні компетентності (цілі курсу):

- здатність досконало володіти іноземною мовою з метою проведення досліджень, здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів;
- здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів наукової діяльності);
- здатність спілкування іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також реалізація виховних та загальноосвітніх питань;
- здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі наукової діяльності.

Програмні результати навчання:

- презентувати та обговорювати результати наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, здійснювати наукові комунікації, міжнародне співробітництво та відстоювати власні наукові погляди в іншомовному середовищі;
- мати необхідний лексичний запас наукової лексики та спеціальної термінології, знати правила перекладу наукових текстів, основи їх анотування і реферування;
- читати оригінальну літературу з фаху з метою одержання інформації;
- анотувати і реферувати наукові статті;
- брати участь у будь-яких видах мовного спілкування;
- організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних наукових сфер та в міжнародному контексті;

вміти спілкуватись у професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. SEARCHING, SELECTING AND GENERATING SCIENTIFIC INFORMATION

Змістовий модуль 1. Message Power.

Тема 1. Message power through effective styling. Present Simple.

Тема 2. The layout and parts of business letters. Present Continuous. State verbs.

Тема 3. Addressing the envelope and postal cards. Past Simple.

Тема 4. Writing a summary report.

Тема 5. Generating, writing and revising the text.

Тема 6. Writing a compiled report

Тема 7. Searching and selecting, generating the text

Тема 8. Writing and revising the text.

Змістовий модуль 2. Scientific Meetings.

Тема 9. Effective application. Past Perfect.

Тема 10. Scientific Gatherings. Invitation and preparation. Past Perfect Continuous

Тема 11. Writing a personal research report

Тема 12. Planning, exploring, evaluating the text.

Тема 13. Analytical writing

Тема 14. Purpose of an analytical writing

Тема 15. Модульний тест

МОДУЛЬ 2. WRITING AND DELIVERING A REPORT

Змістовий модуль 3. Report and abstract writing.

Тема 16. Translation of scientific and technical literature. Personal, possessive and reflexive pronouns.

Тема 17. Report and abstract writing. Adjectives. Describing things.

Тема 18. Delivering a report. Adverbs. Adding information about manner, place, time, frequency, intensity.

Тема 19. Writing an analysis of a process.

Тема 20. Searching and selecting the information for writing an analysis of a process.

Тема 21. Generating the text of analysis of a process.

Тема 22. Evaluating the text of analysis of a process.

Змістовий модуль 4. Terminology.

Тема23. Scientific discussions (the use of a co-teaching method for sharing the experience of stakeholders of better presentation of scientific information and providing individual scientific point-of view).

Тема24. Terminology.Modals 1 (ability, possibility, alternatives to modals).

Тема 25.Writing an essay of definition.

Тема26.Searching and selecting the information for writing an essay of definition.

Тема 27.Generating, writing and revising the text of an essay of definition.

Тема 28. Модульний тест

МОДУЛЬ 3. USING ELECTRONIC SOURCES FOR SCIENTIFIC WORK

Змістовий модуль 5. Education

Тема29. Education on a higher level. Verb+ verbpatterns. Verb+ *to*-infinitive. Verb+ *-ing*. Verb+ preposition + *-ing*. Verb+ infinitive without *to*.

Тема30. The Education we have.Zero, first and second conditionals.

Тема31.Graduate school. Third conditionals.

Тема 32.Writing a problem essay.

Тема 33.Writing a solution essay.

Тема 34.Writing about literature.

Тема 35.Writing an abstract.

Тема 36.Writing the speech.

Змістовиймодуль6. Computers in Scientific work.

Тема37. Computers.Prepositions after verbs.

Тема38. Software.Prepositions after adjectives.

Тема 39.Rehearsing and delivering the speech.

Тема 40.Speaking effectively.

Тема 41.Searching for information.

Тема 42.Using electronic sources.

Тема43.Модульнийтест.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р
1	2	3	4	5
Модуль 1. Searching, selecting and generating scientific information				
Змістовий модуль 1. MessagePower.				
Тема 1. Message power through effective styling. Present Simple.	4		2	2
Тема 2. The layout and parts of business letters. Present Continuous. State verbs.	4		2	2
Тема 3. Addressing the envelope and postal cards. Past Simple.	4		2	2
Тема 4. Writing a summary report.	4		2	2
Тема 5. Generating, writing and revising the text.	4		2	2
Тема 6. Writing a compiled report	4		2	2
Тема 7. Searching and selecting, generating the text	4		2	2
Тема 8. Writing and revising the text.	4		2	2
Разом за змістовим модулем 1	32		16	16
Змістовий модуль 2. Scientific Meetings.				
Тема 9. Effective application. Past Perfect.	4		2	2
Тема 10. Scientific Gatherings. Invitation and preparation. Past Perfect Continuous	4		2	2
Тема 11. Writing a personal research report	4		2	2
Тема 12. Planning, exploring, evaluating the text.	4		2	2
Тема 13. Analytical writing	4		2	2
Тема 14. Purpose of analytical writing	6		2	4
Тема 15. Модульний тест	2		2	
Разом за змістовим модулем 2.	28		14	14
Усього годин за Модуль 1.	60		30	30
Всього за I семестр	60		30	30
Модуль 2. Writing and delivering a report				
Змістовий модуль 3. Report and abstract writing.				
Тема 16. Translation of scientific and technical literature. Personal, possessive and reflexive pronouns	4		2	2
Тема 17. Report and abstract writing. Adjectives. Describing things.	4		2	2
Тема 18. Delivering a report. Adverbs. Adding information about manner, place, time, frequency, intensity.	4		2	2

Тема 19. Writing an analysis of a process.	4		2	2
Тема 20. Searching and selecting the information for writing an analysis of a process.	4		2	2
Тема 21. Generating the text of analysis of a process.	4		2	2
Тема 22. Evaluating the text of analysis of a process.	4		2	2
Разом за змістовим модулем 3.	28		14	14
Змістовий модуль 4. Terminology.				
Тема23. Scientific discussions (the use of a co-teaching method for sharing the experience of stakeholders of better presentation of scientific information and providing individual scientific point-of view).	6		2*	4
Тема24. Terminology. Modals 1 (ability, possibility, alternatives to modals).	6		2	4
Тема 25. Writing an essay of definition.	6		2	4
Тема26. Searching and selecting the information for writing an essay of definition.	6		2	4
Тема 27. Generating, writing and revising the text of an essay of definition.	6		2	4
Тема 28. Модульний тест	2		2	
Разом за змістовим модулем 4.	32		12	20
Усього годин за Модуль 2.	60		26	34
Всього за II семестр	60		26	34
Модуль 3. Using electronic sources for scientific work				
Змістовий модуль 5. Education				
Тема29. Education on a higher level. Verb+ verbp-?tterns. Verb+ <i>to</i> -infinitive. Verb+ <i>-ing</i> . Verb+ preposit -on + <i>-ing</i> . Verb+ infinitive without <i>to</i> .	4		2	2
Тема30. The Education we have. Zero, first and second conditionals.	4		2	2
Тема31. Graduate school. Third conditionals.	4		2	2
Тема 32. Writing a problem essay.	4		2	2
Тема 33. Writing a solution essay.	4		2	2
Тема 34. Writing about literature.	4		2	2
Тема 35. Writing an abstract.	4		2	2
Тема 36. Writing the speech.	4		2	2
Разом за змістовим модулем 5	32		16	16
Змістовий модуль 6. Computers in Scientific work.				
Тема37. Computers. Prepositions after verbs.	4		2	2
Тема38. Software. Prepositions after adjectives.	4		2	2
Тема 39. Rehearsing and delivering the speech.	4		2	2
Тема 40. Speaking effectively.	4		2	2
Тема 41. Searching for information.	4		2	2

Тема 42.Using electronic sources.	6		2	4
Тема43.Модульний тест.	2		2	
Разом за змістовим модулем 6	28		14	14
Усього годин за Модуль 3.	60		30	30
Всього за III семестр	60		30	30
Всього за 3 семестри	180		86	94

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модуль 1 Змістовий модуль 1. Тема 1. Message power through effective styling.(p. 4). Present Simple (p. 2).	2
2	Тема 2. The layout and parts of business letters. (p. 12). Present Continuous. State verbs (p. 2,3).	2
3	Тема 3. Addressing the envelope and postal cards. (p. 24). Past Simple (p. 9).	2
4	Тема 4.Writing a summary report. (p. 3).	2
5	Тема 5. Generating, writing and revising the text.(p.4).	2
6	Тема 6. Writing a compiled report(p. 5).	2
7	Тема 7. Searching and selecting, generating the text(p. 6).	2
8	Тема 8. Writing and revising the text.(p. 7).	2
9	Змістовий модуль 2. Тема9. Effective application.(p. 36).Past Perfect (p. 29).	2
10	Тема 10. Scientific Gatherings. Invitation and preparation. (p. 46). Past Perfect Continuous (p. 30).	2
11	Тема 11. Writing a personal research report (p. 89).	2
12	Тема 12. Planning, exploring, evaluating the text.(p. 9).	2
13	Тема 13. Analytical writing(p. 10).	2
14	Тема 14. Purpose of analytical writing(p. 11).	2
15	Тема 15. Модульний тест	2
16	Модуль 2 Змістовий модуль 3. Тема16. Translation of scientific and technical literature. (p. 57). Personal, possessive and reflexive pronouns (p. 74).	2
17	Тема17. Report and abstract writing. (p. 71). Adjectives. Describing things (p. 81).	2
18	Тема 18. Delivering a report. (p. 71). Adverbs. Adding information about manner, place, time, frequency, intensity	2

	(p. 82).	
19	Тема 19. Writing an analysis of a process. (p. 12).	2
20	Тема 20. Searching and selecting the information for writing an analysis of a process.(p. 14).	2
21	Тема 21. Generating the text of analysis of a process. (p. 15).	2
22	Тема 22. Evaluating the text of analysis of a process. (p. 18).	2
23	Змістовий модуль 4. Тема23. Scientific discussions. (p. 71). Noun+ <i>to</i> infinitive clause (p. 100).	2
24	Тема24. Terminology. (p. 84). Modals 1 (ability, possibility, alternatives to modals) (p. 107).	2
25	Тема 25. Writing an essay of definition.(p. 19).	2
26	Тема26. Searching and selecting the information for writing an essay of definition.(p. 20).	2
27	Тема 27. Generating, writing and revising the text of an essay of definition(p. 21).	2
28	Тема 28. Модульний тест	2
29	Модуль 3 Змістовий модуль 5. Тема29. Education on a higher level. (p. 222). Verb+ verb patterns. Verb+ <i>to</i> -infinitive. Verb+ <i>-ing</i> . Verb+ preposition + <i>-ing</i> . Verb+ infinitive without <i>to</i> (p. 134).	2
30	Тема30. The Education we have.(p. 234). Zero, first and second conditionals (p. 144).	2
31	Тема31. Graduate school. (p. 236). Third conditionals (p. 155).	2
32	Тема 32. Writing a problem essay. (p. 26).	2
33	Тема 33. Writing a solution essay. (p. 28).	2
34	Тема 34. Writing about literature. (p. 30).	2
35	Тема 35. Writing an abstract. (p. 33)	2
36	Тема 36. Writing the speech. (p. 36).	2
37	Змістовий модуль 6. Тема 37. Computers. (p. 250). Prepositions after verbs (p. 165).	2
38	Тема38. Software.(p. 264). Prepositions after adjectives (p. 166).	2
39	Тема 39. Rehearsing and delivering the speech. (p. 38).	2
40	Тема 40. Speaking effectively. (p. 39).	2
41	Тема 41. Searching for information. (p. 40).	2
42	Тема 42. Using electronic sources. (p. 42).	2
43	Тема43. Модульний тест.	2
	Всього	86

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ways of organizing texts. Subject choice. (p. 184, 187).	8
2	Ways of organizing texts. Introductory <i>it</i> (p. 185 - 186, 188).	8
3	Organizing information. Ellipsis. <i>It-</i> and <i>what-</i> clauses (p.187, 189).	8
4	<i>It-</i> and <i>what-</i> clauses (p.187, 190)	8
5	Linking ideas. Conjunctions. Adverbials and prepositions (p. 198- 202).	8
6	Linking expressions (p.203- 205).	8
7	Showing your positions in a text. Pronouns, adverbs, verbs, adjectives (p. 210-215).	8
8	Nominalization in written English. Forming nouns from other parts of speech (p. 216-219).	8
9	The green revolution. The environment (p. 78-81)	8
10	The green revolution. Climate change and pollution (p. 82-83).	8
11	Academic writing. Linking words. (p. 122-123).	7
12	Academic writing. Opinion words (p. 124-125).	7
	Всього	94

7. Методи навчання

Іноземна мова як дисципліна загальноосвітнього гуманітарного циклу посідає важливе місце у формуванні особистості спеціаліста. Особливого значення в умовах ринкової економіки і входження України в ЄС набуває практичне володіння випускниками вузів іноземною мовою як засобом спілкування. Професійна спрямованість курсу іноземної мови сприяє поглибленню знань студентів з обраного фаху, опанування ними такого рівня знань, навичок і вмінь, який забезпечить необхідну комунікацію у сферах професійного спілкування в усній та письмовій формах.

Для підготовки фахівців високого рівня використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
- наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
- практичні методи – вправи, практичні роботи, твори, реферати;
- індуктивні методи – вид узагальнення (від часткового до загального);
- дедуктивний метод – абстрактне мислення;
- репродуктивні методи – відтворення як засіб повторення готових зразків;
- творчі, проблемно-пошукові методи;
- навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота (класні твори, самостійна письмова робота);

– самостійна робота поза контролем викладача – домашні завдання (усні та письмові).

Широко використовуються бінарні, інтегровані методи навчання: наочно-ілюстративний метод; наочно-проблемний; наочно-практичний.

Активно впроваджуються інтерактивні методи навчання у професійній підготовці студентів (робота в малих групах, дискусії, мозкова атака, презентації, ділові та рольові ігри тощо).

8. Методи контролю

Оцінювання знань студентів проводиться під час контрольних заходів. Контрольні заходи включають поточний, модульний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю здійснюється за такими формами: самооцінювання; завдання на вибір правильної відповіді із декількох можливих; оцінювання за участь у практичних заняттях, обговореннях; письмова робота; усні відповіді на заняттях; контрольні роботи; тести. Модульний контроль здійснюється у вигляді проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання у вигляді складання екзамену.

Екзамени проводяться з метою оцінки знань студентів з навчальних дисциплін, їхнього вміння творчо використовувати набуті знання для вирішення практичних завдань професійного спрямування. Екзамен проводиться у формі усної відповіді.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти
РОЗПОДІЛ БАЛІВ НА I СЕМЕСТР

	Модуль 1														Загальна сума балів
	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Змістові модулі	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МК
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	16
в т.ч. за видами робіт															
практичні заняття	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
виконання СРС	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
															100

РОЗПОДІЛ БАЛІВ НА II СЕМЕСТР

	Модуль 2														Загальна сума балів
	Змістовий модуль 3							Змістовий модуль 4							
Змістові модулі	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T23	T25	T26	T27	МК		
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	16	
в т.ч. за видами робіт															
практичні заняття	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
виконання СРС	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
															100

РОЗПОДІЛ БАЛІВ НА III СЕМЕСТР

	Модуль 3														Загальна сума балів
	Змістовий модуль 5							Змістовий модуль 6							
Змістові модулі	T29	T30	T31	T32	T33	T34	T35	T36	T37	T38	T39	T40	T41	T42	МК
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	16
в т.ч. за видами робіт															
практичні заняття	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
виконання СРС	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
															100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Комісаренко Н.О., Бечко Я.В. Навчально-методичний посібник для практичних занять з дисципліни «Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях» для здобувачів ОНР доктор філософії. Умань: ФОП «Масловатий», 2020. 23 с.
2. Комісаренко Н.О., Бечко Я.В. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях» для здобувачів ОНР доктор філософії (заочної форми навчання). Умань: ФОП «Масловатий», 2020. 16 с.
3. Комісаренко Н.О., Бечко Я.В. Навчально-методичний для самостійної роботи здобувачів ОНР доктор філософії з дисципліни «Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях» Умань: ФОП «Масловатий», 2020. 20 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Бондар Т.І., Кириченко З.Ф., Колесник Д.М. Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.
2. Борщовецька В.Д. Англійська мова: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 154 с.

3. Sebranek Patrick Write for college. Wilmington: Great Source Education Group, 1997. 894 p.

Допоміжна

4. Hopkins Diana, Cullen Pauline Grammar for IELTS. Cambridge:Cambridge University Press, 2008. 272p.

5. Cullen Pauline Vocabulary for IELTS. Cambridge:Cambridge University Press, 2008. 178p.

6. Raymond Murphy. Essential grammar in use: a self reference and practice book for intermediate students of English. –Cambridge University Press, 1985. 328p.

7. Jakeman Vanessa, McDowell Clare CambridgePractice Tests for IELTS 1. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 162p.

8. Jakeman Vanessa, McDowell Clare CambridgePractice Tests for IELTS 2. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 172p.

9. Jakeman Vanessa, McDowell Clare Cambridge Practice Tests for IELTS 3. Cambridge:Cambridge University Press, 2002. 176p.

10. Jakeman Vanessa, McDowell Clare Cambridge Practice Tests for IELTS 4. Cambridge:Cambridge University Press, 2005. 98p.

11. Jakeman Vanessa, McDowell Clare Cambridge Practice Tests for IELTS 5. Cambridge:Cambridge University Press, 2006. 178p.

12. Jakeman Vanessa, McDowell Clare CambridgePractice Tests for IELTS 6. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. – 189p.

13. Jakeman Vanessa, McDowell Clare Cambridge Practice Tests for IELTS 7. Cambridge:Cambridge University Press, 2009. 177p.

14. Jakeman Vanessa, McDowell Clare CambridgePractice Tests for IELTS 8. Cambridge:Cambridge University Press, 2010. 173p.

15. Jakeman Vanessa, McDowell Clare Cambridge Practice Tests for IELTS 9. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 177p.

14. Інформаційні ресурси

1. Вивчення англійської мови онлайн <http://englishlearner.com/>

2. Вчимо англійську «LEONetwork» <http://www.learnenglish.de/>

3. Вивчення американської англійської «VoiceofAmerica»
<http://learningenglish.voanews.com/>

4. Вчіть англійську! Форум. <http://ru-learnenglish.livejournal.com/>

5. Англійська як друга мова. UsingEnglish.com<http://www.usingenglish.com/>

6. English Computerized Learning Incorporated <http://www.englishlearning.com/>

7. Angliyska-mova.com. Вчи англійську мову правильно.

<http://angliyska-mova.com/>

2.3. ОКЗ Інформаційні технології в науковій діяльності

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри інформаційних систем, кандидат технічних наук, доцент Ліщук Роман Ігорович

(<https://ekis.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/lishhuk-roman-igorovich1.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120 год.		2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 самостійної роботи студента – 6,5	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти Освітньо-наукова програма: «Економіка»	Лекції, год.
		12
		Практичні заняття, год.
		24
		Самостійна робота, год.
	84	
	Вид контролю	
	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у аспірантів знань і умінь, пов'язаних з використанням інструментарію для прогнозування та моделювання явищ та процесів у сфері економіки, розкриття сутнісних аспектів застосування комп'ютерних мереж, баз даних для завдань пошуку наукової інформації, ознайомлення з функціональними можливостями програмних засобів, призначених для здійснення наукового аналізу інформації.

Завдання курсу:

- розширити знання та навички аспірантів у сфері використання комп'ютерних мереж;
- поглибити вміння аспірантів, пов'язані з пошуком інформації в базах даних, мережі Інтернет;
- розкрити значення та способи застосування статистичних методів в наукових дослідженнях;
- виробити навички побудови наукової звітності з використанням сучасних інформаційних технологій.

Компетентності:

- здатність здійснювати пошук, обробку, систематизацію, класифікацію та аналіз значного обсягу наукової інформації з різних джерел.

Програмні результати навчання:

- самостійно здійснювати пошук, обробку, систематизацію, класифікацію та аналіз наукової інформації з різноманітних джерел.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Використання прикладного програмного забезпечення для оформлення наукової інформації

Тема 1. Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень. Збір інформації. Обробка інформації. Візуалізація наукових досліджень. Інформаційні моделі. Інформаційні ресурси. Ведення протоколу досліджень, підготовка презентації і звіту. Електронні документи. Структурування електронних документів. Автоматизація роботи з документами. Електронна публікація звіту, статті, книги. Інформаційна безпека. Інформаційні системи супроводу наукових досліджень. Основи аналізу даних.

Тема 2. Робота зі структурованими документами

Можливості щодо оформлення наукових текстів в MS Word: форматування шрифту та абзацу, застосування стилів, створення колонтитулів, переносів, автоматичного змісту. Створення таблиць та схем, додавання малюнків. Представлення наукової інформації у вигляді презентації за допомогою MS PowerPoint. Поняття майстрів і шаблонів. Об'єкти та розмітки. Режими перегляду презентації. Встав-

ка малюнків, таблиць, діаграм. Створення спеціальних ефектів. Форматування тексту. Демонстрація презентацій.

Тема 3. Бази даних і бази знань в наукових дослідженнях. Бази даних в наукових дослідженнях. Пошук інформації. Пошук наукової інформації. Хмарні технології. Документи та диск Google. Приклади бази даних. Робота з базою даних в електронних таблицях MS Excel. Структури баз даних. Класифікація сучасних СУБД. Розподілені СУБД. Знання, метазнання. Бази знань.

Змістовий модуль. 2 Основи статистичної обробки даних

Тема 4. Особливості організації математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в наукових дослідженнях. Застосування електронних таблиць: створення масивів вхідних даних, автоматизація їх перевірки, візуалізація помилок. Застосування діаграм для аналізу даних; види діаграм, редагування частин. Представлення наукових даних у вигляді графіків функцій. Використання списків, форм. Попередній статистичний аналіз даних та їх підготовка до використання у середовищі спеціалізованих програм.

Тема 5. Аналіз даних та управління списками в MS Excel.

Сортування та фільтрація даних. Аналіз даних за допомогою зведених таблиць. Побудова зведених діаграм та їх редагування. Використання таблиці підстановки з однією змінною та декількома формулами. Таблиця підстановки із двома змінними. Аналіз даних за допомогою сценаріїв. Обчислення на основі даних декількох аркушів та книг.

Тема 6. Методи економіко-математичного моделювання в наукових дослідженнях. Моделювання як метод пізнання. Види моделювання. Математичне моделювання. Імітаційне моделювання. Комп'ютерна модель. Методи комп'ютерного моделювання. Побудова моделі в електронних таблицях Microsoft Excel. Моделі систем (соціальних, економічних, інформаційних тощо). Методи прогнозування та оптимізації систем. Техніки інтелектуальних обчислень.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	прак.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Використання прикладного програмного забезпечення для оформлення наукової інформації					
Змістовий модуль 1. Інформаційні технології у науково-дослідній діяльності.					
Тема 1. Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень.	20	2	4		14
Тема 2. Робота зі структурованими документами.	20	2	4		14
Тема 3. Бази даних і бази знань в наукових дослідженнях.	20	2	4		14
Разом за змістовим модулем 1	60	6	12		42
Змістовий модуль 2. Основи статистичної обробки даних					
Тема 4. Особливості організації математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в наукових дослідженнях.	20	2	4		14
Тема 5. Аналіз даних та управління списками в MS Excel.	20	2*	4		14
Тема 6. Методи економіко-математичного моделювання в наукових дослідженнях.	20	2	4		14
Разом за змістовим модулем 2	60	6	12		42
Усього годин	120	12	24		84

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка презентації і звіту за вимогами.	4
2.	Автоматизація роботи з документами: автоматична нумерація формул, рисунків, таблиць; автоматизація посилань на літературні джерела.	4
3.	Пошук інформації в базах даних. Хмарні технології.	4
4.	Аналіз даних в Microsoft Excel. (Використання списків, форм, сортування та фільтрація даних, функції в Microsoft Excel).	4
5.	Побудова зведених таблиць та діаграм.	4

6.	Використання надбудови «Пошук рішень» для оптимізації даних. Використання інструментарію Microsoft Excel для побудови прогнозів.	4
	Всього	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень.	14
2.	Тема 2. Робота зі структурованими документами	14
3.	Тема 3. Бази даних і бази знань в наукових дослідженнях.	14
4.	Тема 4. Особливості організації математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в наукових дослідженнях.	14
5.	Тема 5. Аналіз даних та управління списками в MS Excel.	14
6.	Тема 6. Методи економіко-математичного моделювання в наукових дослідженнях.	14
	Всього	84

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Перелік питань
1.	Тема 1. Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень.	Робота з джерелами наукової інформації. Джерела інформації глобальної мережі Інтернет. Засоби пошуку, отримання та перегляду Web-документів. Захист інформації в Internet. Бази даних, національні та міжнародні системи наукової інформації. Збір та систематизація інформації. Інформаційні ресурси.
2.	Тема 2. Робота зі структурованими документами	Створення та редагування шаблонів документів у текстовому процесорі MS Word. Створення та редагування серійних документів у текстовому процесорі MS Word. Робота з таблицями. Автоматична нумерація формул, рисунків, таблиць та створення посилань на них в тексті.
3.	Тема 3. Бази даних	Загальні поняття класифікації та кодування інформації.

	і бази знань в наукових дослідженнях.	Бази даних в наукових дослідженнях. Моделі баз даних. Реляційні бази даних. Етапи проектування бази даних. Структури баз даних. Класифікація сучасних систем управління базами даних (СУБД). Основні об'єкти бази даних. Бази знань.
4.	Тема 4. Особливості організації математичної, статистичної та аналітичної обробки даних в наукових дослідженнях.	Табличні обчислення, функції та інформаційні зв'язки між таблицями, групові імена. Конструктор функцій: створення, редагування функцій за його допомогою. Поняття про бази даних (список) у середовищі MS Excel, обмеження та особливості створення і використання. Типові операції роботи з базами даних MS Excel.
5.	Тема 5. Аналіз даних та управління списками в MS Excel.	Прогнозування значень з використанням пакету аналізу «що-якщо». Налагодження та використання пакету аналізу. Огляд функціональних можливостей та приклади використання. Аналіз даних з використанням надбудови Підбір параметрів та Пошук рішення.
6.	Тема 6. Методи економіко-математичного моделювання в наукових дослідженнях.	Економіко-математичний аналіз оптимальних розрахунків. Модель оптимізації виробничої програми підприємства. Прогнозування розвитку економічних процесів. Імітаційне моделювання у виробничо-економічних системах. Розв'язування задач лінійного програмування за допомогою пакетів прикладних програм.

7. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни «Інформаційні технології в науковій діяльності» передбачено проведення:

– лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання інтерактивного дисплею NewLine для наочного відображення представленого матеріалу;

– практичні заняття. На заняттях передбачається розгляд організації науково-дослідної діяльності, напрямів використання інформаційних технологій у науково-дослідній діяльності, застосування програмних засобів, методів оптимізації для здійснення аналізу даних, прогнозування і моделювання явищ та процесів у сфері економіки та використанню Інтернет-технологій в наукових дослідженнях.

– самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

8. Методи контролю

В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Поточний контроль:

- захист практичної роботи: «відмінно» – 8 балів; «добре» – 6 балів; «задовільно» – 4 бали;

Модульний контроль:

- два тестових контролі (по 50 тестових завдань) по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 5 балів; 75-89% – 4 бали; 60-74% – 3 бали; 50-59% – 2 бали; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів;

Підсумковий контроль:

На екзамен виноситься 60 тестових завдань.

Кількість балів у залежності від кількості правильних відповідей:

- 60 – 30 балів;
- 54-59 – 27 балів;
- 48-53 – 24 бали;
- 42-47 – 21 бал;
- 36-41 – 18 балів;
- 30-35 – 15 балів;
- 26-29 – 7 балів;
- 0-25 – 0 балів.

Максимальна тривалість екзамену становить 120 хвилин.

Під час захисту практичних робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи мір-

куваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Назва модуля	Модуль 1								Підсумковий контроль	Загальна сума балів
	Змістовий модуль 1 (35 балів)				Змістовий модуль 2 (35 балів)					
Теми	T1	T2	T3	МК1	T4	T5	T6	МК2		
Кількість балів за змістовий модуль										
Кількість балів за темами і модульний контроль	10	10	10	5	10	10	10	5	30	100
- активність на практичних заняттях	8	8	8		8	8	8			
- виконання самостійної роботи	2	2	2		2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Ліщук Р.І. Інструктивно-методичні матеріали для виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-наукової

програми «Економіка» з дисципліни «Інформаційні технології в науковій діяльності». Умань: УНУС, 2020. 38 с.

2. Ліщук Р.І. Методичні матеріали, завдання і вказівки для виконання самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-наукової програми «Економіка» з дисципліни «Інформаційні технології в науковій діяльності». Умань: УНУС, 2020. 16 с.

11. Рекомендована література

1. Мельникова О.П. Економічна інформатика. Навчальний посібник. / О.П.Мельникова. –К.: Центр навчальної літератури, 2019. –424с.

2. Томас Коннолли, Каролин БегБазы данных: проектирование, реализация и сопровождение. Теория и практика: видавнична група «Діалектика-Вільямс» К.М. 2018. -1440с.

3. Чекотовський Е.В. Статистичні методи на основі Microsoft Excel 2016:навчальний посібник/Е.В.Чекотовський. –К. : Знання,2018. –407 с.

4. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навчальний посібник / за ред. А.А. Мазаракі. – 2-ге вид., допов. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. – 296 с.

5. Гарсиа-Молина Г. Системы баз данных. Полный курс / Г. Гарсиа-Молина, Джеффри Д. Ульман, Дж. Уидом. – М. : Вильямс, 2004. – 1088 с.

6. Дрешер Ю.Н. Информационное обеспечение ученых специалистов: учеб.-метод. пособие / Ю.Н. Дрешер. – СПб. : Профессия, 2008. – 464 с.

7. Камер Д. Компьютерные сети и Internet / Д. Камер. – М. : Вильямс, 2002. – 640 с.

8. Мак Федрис П. Формы, отчеты и запросы в Microsoft Office Access 2003 / П. Мак Федрис. – М. : Вильямс, 2005. – 416 с.

9. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник для студентів, магістрів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів / [С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко та ін.]; С.У. Гончаренко (ред.), П.М. Олійник (ред.). – Київ: Вища школа, 2003. – 323 с.

10. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / О.В. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2006. – 206 с.

11. Луценко Г.В. Автоматизація наукових досліджень: навчальний посібник для студентів університетів / Г.В. Луценко. – Черкаси: [Вид. від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького], 2009. – 247 с.

12. Оптимізація ресурсного потенціалу як стратегічний напрям розвитку підприємства / Жмуденко В.О., Ліщук Р.І. // Економічний простір. - Київ, 2021. №165. - С. 175-179.

Інформаційні ресурси

13. Навчальні курси з Excel для Windows. – Режим доступу : <https://support.office.com/uk-ua/article/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8-%D0%B7-excel-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-windows-9bc05390-e94c-46af-a5b3-d7c22f6990bb>
14. Український інститут науково-технічної та економічної інформації. – Режим доступу : www.uinte.kiev.ua
15. Amazon Web Services. – Режим доступу: <https://aws.amazon.com/>

2.4. ОК4 Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри маркетингу, доктор економічних наук, доцент
Пенькова Оксана Георгіївна

(<https://marketing.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/penkova-oksana-georgiivna.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
Кількість кредитів - 4 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин - 120	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 051 Економіка	Обов'язкова
		Рік підготовки 1-й
		Семестр 1-й Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 6	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти Освітня програма: «Економіка»	16 год. Практичні, семінарські 14 год. Самостійна робота 90 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування системи знань про теорію педагогіки вищої школи та здатності до викладання економічних дисциплін і вдосконалення педагогічної й методичної майстерності.

Завдання курсу:

- розуміння особливостей організації сучасної системи вищої економічної освіти в Україні та тенденції її розвитку в європейському просторі;
- вміння застосовувати основні методи, прийоми, форми та засоби навчання фаховим дисциплінам;
- вміння організовувати ефективну міжособистісну взаємодію в процесі викладання економічних дисциплін;
- знання основних методичних вимог при підготовці навчальних занять з фахових дисциплін;
- вміння використовувати традиційні і сучасні інноваційні технології (методів активного навчання) в навчальному процесі;
- вміння розробляти критерії оцінки якості знань та організовувати контроль і оцінювання, корекцію навчальних досягнень студентів з фахових дисциплін;
- розуміння основних вимог до викладача ЗВО – організатора навчально-виховного процесу.

Компетентності:

- здатність до розвитку та вдосконалення педагогічної й методичної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь викладача економічних дисциплін;
- здатність володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати здобуті знання у науковій та педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання:

- володіти формами та методами організації й проведення навчально-методичної роботи, вдосконалювати педагогічну майстерність, демонструвати професійні вміння викладача економічних дисциплін.
- досконало володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати її у науковій та педагогічній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи

Сутність понять «педагогіка», «педагогічна система». Структура педагогічної системи вищої освіти. Об'єкт дослідження педагогіки.

Предмет педагогіки вищої школи. Завдання педагогіки вищої школи.

Категоріально-понятійний апарат педагогіки вищої школи: педагогічна теорія, педагогічна концепція, педагогічна ідея, педагогічна закономірність, педагогічний принцип.

Поняття вищої освіти, її роль та структура в Україні.

Тема 2. Організація та пріоритети розвитку вищої економічної освіти в Україні

Основні засади навчального процесу у вищій школі. Форми навчання, форми і види організації навчання у вищій школі.

Сутність поняття «економічна освіта» та її основні цілі. Завдання і роль економічної освіти в розвитку економіки України.

Компетентнісний підхід до процесу викладання дисциплін економічного циклу. Компетенції і компетентність. Реалізація компетентнісного підходу в процесі викладання дисциплін економічного циклу. Державні стандарти освіти в Україні. Проектування досягнення результатів навчання в процесі розробки освітніх програм.

Академічна доброчесність як невід'ємна частина освітнього процесу та передумова здобуття якісної освіти.

Основні принципи Болонської декларації, їх реалізації в світі та Україні, їх значення для організації економічної освіти.

Тема 3. Професіоналізм викладача економічних дисциплін: фактори формування і критерії виміру

Основний зміст діяльності викладача. Компоненти педагогічної діяльності.

Складові авторитету викладача ЗВО. Педагогічні здібності та їх роль у забезпеченні ефективності навчально-виховної діяльності викладача.

Педагогічна техніка: сутність, структура, психорегуляція у навчальному процесі. Дидактичні уміння та навички в системі методичної майстерності викладача економічних дисциплін.

Педагогічне спілкування у навчанні та вихованні студентів. Стили спілкування. Значення індивідуального стилю спілкування і засоби підвищення комунікативності педагога.

Структура професійних можливостей викладача вищої школи. Розвиток педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі.

Причини виникнення конфліктних ситуацій у педагогічному процесі та шляхи їх розв'язання.

Тема 4. Методи і мотивація навчання у вищій школі

Поняття дидактики. Методика викладання навчальної дисципліни. Особливості методики викладання економічних дисциплін.

Методи навчання: суть, класифікація. Активне навчання у вищій школі. Метод дослідження та моделювання під час викладання економічних дисциплін. Кооперативне навчання у вищій школі. Наочність у викладанні економічних дисциплін.

Роль навчально-методичного забезпечення в процесі викладання економічних дисциплін.

Мотивація у навчанні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СУЧАСНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тема 5. Лекція як організаційно-методична форма навчання

Характеристика прямого методу навчання. Форми прямого навчання. Переваги методу прямого навчання.

Етапи становлення та розвитку лекційної форми організації навчальних занять. Аргументи прихильників та опонентів традиційної дидактики щодо ефективності лекції як форми занять.

Лекція: мета, функції, види. Класифікація лекцій. Структура лекції та етапи її підготовки. Варіанти читання лекції. Прийоми активізації уваги студентів на лекції. Самоаналіз лекції як запорука успішного проведення.

Тема 6. Семінарські та практичні заняття як форми взаємодії учасників педагогічного процесу

Сутність та мета проведення семінарських та практичних занять. Основні завдання семінарського заняття. Основні завдання практичного заняття.

Функції семінарського заняття. Види семінарських занять: відповідно до завдань та змісту; за дидактичною метою; за методикою проведення.

Підготовка до заняття учасників педагогічного процесу. Методики підготовки та проведення семінарських і практичних занять з економічних дисциплін. Критерії оцінки ефективності проведення семінарських і практичних занять з економічних дисциплін.

Тема 7. Сутність і місце самостійної роботи студентів у навчальному процесі

Роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Основні поняття і визначення у сфері самостійної роботи студентів. Мотивація студентів до самостійної роботи.

Принципи організації та форми самостійної роботи студентів. Методичне забезпечення та контроль самостійної роботи студентів.

Особливості підготовки та виконання ІНДЗ як форми самостійної роботи студентів.

Тема 8. Функції, вимоги і основні форми контролю в навчальному процесі

Поняття контролю, його об'єкт в навчальному процесі та функції. Принципи контролю.

Методика контролю. Види контролю. Методи і прийоми контролю. Форми контролю.

Тестовий контроль та його використання в процесі вивчення економічних дисциплін. Переваги й недоліки тестування.

Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Критерії та норми оцінювання успішності студентів за традиційною шкалою та шкалою ЄКТС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с, п	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи організації процесу навчання у вищій школі в контексті компетентнісно-орієнтованої парадигми розвитку освіти				
Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи	11	2	1	8
Тема 2. Організація та пріоритети розвитку вищої економічної освіти в Україні	11	2	1	8
Тема 3. Професіоналізм викладача економічних дисциплін: фактори формування і критерії виміру	12	2	2	8
Тема 4. Методи і мотивація навчання у вищій школі	16	2	2	12
Разом за ЗМ 1	50	8	6	36
Змістовий модуль 2. Сучасні форми організації навчального процесу				
Тема 5. Лекція як організаційно-методична форма навчання	18	2	2	14
Тема 6. Семінарські та практичні заняття, як форми взаємодії учасників педагогічного процесу	18	2*	2	14
Тема 7. Сутність і місце самостійної роботи студентів у навчальному процесі	18	2	2	14
Тема 8. Функції, вимоги і основні форми контролю в навчальному процесі	16	2	2	12
Разом за ЗМ 2	70	8	8	54
Усього годин	120	16	14	90

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи Тема 2. Організація та пріоритети розвитку вищої економічної освіти в Україні	2
2	Тема 3. Професіоналізм викладача економічних дисциплін: фактори формування і критерії виміру	2
Разом		4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 4. Методи і мотивація навчання у вищій школі	2
Змістовий модуль 2		
2	Тема 5. Лекція як організаційно-методична форма навчання	2
3	Тема 6. Семінарські та практичні заняття як форми взаємодії учасників педагогічного процесу	2
4	Тема 7. Сутність і місце самостійної роботи студентів у навчальному процесі	2
5	Тема 8. Функції, вимоги і основні форми контролю в навчальному процесі	2
Разом		10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: - філософські основи сучасної освіти; - методи та методика педагогічних досліджень; - основні освітні парадигми (традиціоналістсько-консервативна, технократична, біхевіористська (раціоналістична), гуманістична).	8
2	Тема 2. Організація та пріоритети розвитку вищої економічної освіти в Україні 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань:	8

	<ul style="list-style-type: none"> - причини запровадження Болонського процесу; - основні принципи Болонської декларації, їх реалізації в світі та Україні, їх значення для організації економічної освіти; - державні стандарти освіти в Україні. 	
3	<p>Тема 3. Професіоналізм викладача економічних дисциплін: фактори формування і критерії виміру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: <ul style="list-style-type: none"> - значення психотехніки у діяльності викладача; - механізми міжособистісного сприйняття в педагогічному процесі; - акмеологія у педагогічній діяльності викладача. 	8
4	<p>Тема 4. Методи і мотивація навчання у вищій школі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Практичне завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1) переглянути лекції на YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=xY4ln6pmUlc , https://www.youtube.com/watch?v=myXtv7izot8 , https://www.youtube.com/watch?v=lO0B5Tn3S_M) <p>Виписати методи, які використовують лектори у процесі викладання;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) проаналізувати за методикою А.О. Реан, В.О. Якуніна власні мотиви навчання та виписати їх. 	12
Змістовий модуль 2		
5	<p>Тема 5. Лекція як організаційно-методична форма навчання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Практичне завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1) скласти конспект лекції за темою власного наукового дослідження (тривалість проведення 2 акад. год) та презентувати відеолекцію; 2) проаналізувати 3 лекції з дисциплін, що викладаються у поточному семестрі за схемою, наведеною на лекційному занятті. 	14
6	<p>Тема 6. Семінарські та практичні заняття як форми взаємодії учасників педагогічного процесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Практичне завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1) розробити та презентувати семінарське заняття з використанням активних методів навчання за фаховими освітніми компонентами спеціальності (на вибір) для бакалаврського рівня (тривалість проведення 2 акад. год); 2) розробити практичне заняття за фаховими освітніми ком- 	14

	понентами спеціальності (на вибір) для бакалаврського рівня з використанням кейс-методу (тривалість проведення 1 акад. год).	
7	Тема 7. Сутність і місце самостійної роботи студентів у навчальному процесі 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Практичне завдання: 1) розробити картку самостійної роботи студента (СРС), перелік завдань та методичні рекомендації для виконання за фаховими освітніми компонентами спеціальності (на вибір) для бакалаврського рівня (загальний обсяг – 90 год) з СРС	14
8	Тема 8. Функції, вимоги і основні форми контролю в навчальному процесі 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Практичне завдання: 1) розробити пакет тестових завдань для контролю знань студентів за темою попередньо розробленого семінарського заняття (СРС змістовий модуль 6), що включає по 10 тестів: на простий множинний вибір; множинний вибір; альтернативні; відновлення відповідності частин; відтворення правильної послідовності; 2) розробити критерії оцінювання попередньо розроблених (СРС змістовий модуль 7) завдань для самостійної роботи студента.	12
	Разом	90

8. Методи навчання

За основними дидактичними завданнями в рамках вивчення дисципліни використовуватимуться методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок. За джерелом знань використовуватимуться словесні та наочні методи навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів використовуватимуться проблемний, евристичний, дослідницький, репродуктивний методи навчання. З цією метою передбачається проведення лекцій, семінарів та самостійної роботи аспірантів.

Передбачено, що передбачені програмою заняття повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання – активізувати пізнавально-творчу діяльність студентів, організувати суб'єктно-суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення використовуються елементи і прийоми: рефлексії, дискусії, навчального тренінгу, колаборативного навчання. Це лекції-бесіди, лекції-презентації проектів, лекції з елементами ситуативних вправ, навчального тренінгу.

9. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння аспірантами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне оцінювання знань та умінь з кожної теми курсу у формі опитування, виступів на семінарських заняттях з врахуванням виконання завдань для самостійної роботи;

- проведення тестового модульного контролю за модулями 1,2;
- підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70.

Поточний контроль знань студентів включає:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів;
3. Тестовий модульний контроль за модулями 1,2.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські та практичні заняття, правильність написання модульного контролю.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, аналіз медіа текстів, виконання і захист проектів, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Система оцінювання активності роботи:

- а) відповідь з питань семінарів – 0-2 бали.
- б) відповідь з теоретичних питань, винесених на самостійне опрацювання – 0-3 бали.
- в) виконання практичних завдань, винесених на самостійне опрацювання та – 0-5 балів.

Модульний контроль з дисципліни «Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін» здійснюється у формі тестових завдань.

Система оцінювання тестових завдань модульного контролю. На кожному модульному контролі виноситься 2 варіанта тестових завдань, кожен з яких містить 50 тестів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 0,2 бали. Тобто за 50 правильно вирішених тестів – 10 балів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін» здійснюється у формі екзамену.

Екзаменаційний білет складається із 2 теоретичних питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів та 10 тестових завдань:

Критерії оцінки відповіді на теоретичні питання екзаменаційного білету:

Повна відповідь на питання, яка оцінюється в 8-10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття змісту питання педагогічних категорій та законів;

3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;

4) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;

5) уміння користуватись методами наукового аналізу явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;

6) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

7) використання актуальних фактичних та статистичних даних, які підтверджують тези відповіді на питання;

8) знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;

9) засвоєння основної та додаткової літератури.

Відповідь на питання оцінюється в 7-5 балів, якщо:

1) відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання); або, якщо:

2) при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час:

а) використання цифрового матеріалу;

б) посилання на конкретні концепції та теорії;

в) формулювання назв законів і нормативних актів України, міжнародних та міждержавних угод, які регламентують організацію освітнього процесу;

г) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь на питання оцінюється в 4-2 бали, якщо:

1) відносно відповіді на найвищий бал не розкрито трьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

2) висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загальноновизнаним при відсутності доказів супроти нього аргументами, зазначеними у відповіді.

Відповідь на питання оцінюється в 1-0 бали, якщо:

1) питання не розкрито;

2) характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді ї тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

Критерії оцінки тестових завдань. У кожний екзаменаційний білет входить 10 тестів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал. Тобто за 10 правильно вирішених тестів – 10 балів.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

	Поточний (модульний) контроль - 70										Підсумковий контроль	Сума
Кількість балів за модуль	Змістовий модуль 1-32					Змістовий модуль 2 -38						
Змістові модулі	T1	T2	T3	T4	МК1 10	T5	T6	T7	T8	МК2 10		
Кількість балів за видами робіт змістових модулів, всього:	5	5	5	7		7	7	7	7		7	
в т.ч.: активність на практичних/ семінарських заняттях	2	2	2	2		2	2	2	2		2	
виконання самостійної роботи	3	3	3	5		5	5	5	5		5	
											30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичні вказівки для семінарських і практичних занять, самостійної роботи студентів з дисципліни «Педагогіка та методика викладання економічних дисциплін» для здобувачів ОНР доктор філософії зі спеціальності 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Умань: Уманський НУС, 2020. 26 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про освіту». Редакція від 08.07.2017 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку економічної освіти в Україні». URL: http://www.pu.if.ua/images/navchalnyi-protses/2013/zakonodavcho-normatyvna-baza/rishennia-kolehii-mon/07_kol_041203.pdf
4. Стандарти вищої освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
4. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Томаневич Л. М. Університетська освіта: Навч. посібник. Львів: «Магнолія-2006», 2010. 370 с.
5. Атапов Г.О. Теорія діяльнісного навчання. К.: Кондор, 2007. 192 с.
6. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: навч.- метод. посібник. – К.: Кондор, 2011. 161 с.
7. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Педагогічна психологія: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літ., 2006. 247 с.
8. Варій М.Й., Ортинський В.Л. Основи психології і педагогіки: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літ., 2009. 376 с.
9. Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім.О.С. Попова, 2012. 224 с.
10. Димань Т. М., Боньковський О. А., Вовкогон А. Г.. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник. БНАУ, 2017. Одеса.: НУ «ОМА», 2017. 106 с.
11. Каплінський В. В Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
12. Кірдан О.Л., Пенькова О.Г. Методика викладання у вищій школі - фундаментальний складник підготовки доктора філософії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 71. С. 32-37.
13. Козак Н.Л., Шоробура І.М. Університетська освіта: Навч. посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 180 с.

14. Крисоватий А. Основні парадигми освіти та їх сутнісна характеристика. *Психологія і суспільство*. 2015. №1. С. 114-121.
15. Кучера Т.Н., Насонова Л.І., Дейнека В.В. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
16. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДУВС, 2012. 180 с.
17. Опачко М.В. Філософія сучасної освіти. Навчально-методичний посібник. Ужгород: УжНУ, 2016. 72 с.
18. Товканець Г.В. Університетська освіта: навч.- метод. посібник.: К.: Кондор, 2011. 182 с.
19. Швед М. Самостійна робота студентів: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.
20. Braslavskaya O. V., Penkova O. N., Plets I. I., Sus T. Y., Biloshkurska N. V., Biloshkurskyi M. V. (2020), "Management of the higher education institutions innovative potential: formalization and evaluation", *Revista Inclusiones*. Vol: 7 num 4. 624-645.

Допоміжна

21. Аксьонова О.В. Методика викладання економічних дисциплін: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 708 с.
22. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: навч.- метод. посібник. К.: Кондор, 2011. 161 с.
23. Вакуленко В. Педагогічна акмеологія: досягнення і проблеми. Філософія освіти. 2006. №3(5). С. 124-133.
24. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
25. Грудинін Б.О. Сучасна освіта в контексті нової педагогічної парадигми *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: зб. наук. праць*. 2014. Вип. 25. С. 26–35.
26. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
27. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання. Полтава., 2005. 341 с.
28. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
29. Колот А.М. Реалізація основних принципів болонської декларації при підготовці фахівців економічного профілю. *Економічна теорія*. 2004. № 2. С. 87–98.
30. Меліхова І. О. Механізми соціальної перцепції у взаємостосунках школярів і вчителя. *Наука і освіта*. 2009. №5. С. 98-103.

31. Методика викладання економіки. Збірник кейсів, ситуативних вправ та розвиваючих завдань: навч. посіб./ [О.А. Булавіна, І.А. Балягіна, М.А. Богорад та ін.]: за заг.ред. О.А. Булавіної. К.: КНЕУ, 2010. 300 с.
32. Методика викладання основ підприємництва: конспекти лекцій з практикумом / В. К. Сидоренко [та ін.]; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2017. 214 с.
33. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 168 с.
34. Резван О. О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Харків : ХНАДУ, 2013. 171 с.
35. Чумак О.В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційні аспекти. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf
36. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Інформаційні ресурси

Журнали:

– Освітній простір України

– Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах

– Педагогічний процес: теорія і практика

– Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи

Інтернет ресурси:

– <http://mon.gov.ua/>

– <http://zakon.rada.gov.ua>

– <https://naqa.gov.ua/>

– <http://www.nbuiv.gov.ua>

2.5. ОК5 Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри обліку і оподаткування, доктор економічних наук, професор Мельник Людмила Юріївна (<https://oblik.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/profesorosko-vikladackij-sklad/y.-melnik-ludmila.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: - 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1 Змістових модулів – 2		Рік підготовки 1-й
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 051 Економіка	Семестр 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 7,2	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Лекції 14 год.
		Практичні, семінарські 12 год.
		Самостійна робота 94 год.
	Освітня програма: «Економіка»	Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів» – набуття знань, навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів широкого профілю як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника аграрної сфери.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів» є сформувати у здобувачів:

- навички письмової наукової комунікації;
- вміння висловлювати думки в письмовій формі та аргументувати їх;
- володіння прийомами структурування академічних робіт;
- вміння написання есе, тез, статей та анотацій;
- вміння вільно та аргументовано викладати думки з наукової проблеми.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна є складовою наукової та професійної підготовки докторів філософії. Набуті під час вивчення дисципліни компетенції дозволяють оприлюднювати здобуті наукові результати для наукової та суспільної громадськості, бізнесу і органів державної влади. Дисципліна «Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів» взаємопов'язана з наступними дисциплінами ОНП: ОК 8 Методологія та організація наукових досліджень в економіці; ОК 2 Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях; ОК 3 Інформаційні технології в науковій діяльності.

В процесі вивчення дисципліни здобувач повинен оволодіти наступними **програмними компетентностями** передбаченими ОНП «Економіка»:

- здатність створювати спеціалізовані фахові наукові та начальні тексти, проводити наукові дослідження та представляти їх результати у письмовій формі, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності.

- здатність розуміти концепцію наукової статті як основної одиниці оприлюднення наукових результатів: основні ознаки та типи статей;

- здатність розуміти роль і місце конференцій у наукових комунікаціях, їх класифікація, можливості.

Програмні результати навчання (ПРН) передбачені ОНП «Економіка»:

- створювати спеціалізовані фахові наукові й начальні тексти, виконувати наукові дослідження та представляти їх результати, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності;

- застосовувати синтаксис, граматику та термінологію для формування текстів наукових статей, тез або звітів НДР.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Академічне письмо

Тема 1. Академічна грамотність та базові концепції академічного письма

Основні характеристики поняття академічного письма. Сучасне поняття академічної грамотності та його структура. Концепція 4П «персональний процес – практика – публічний продукт» у створенні академічних текстів. Критичне мислення.

Тема2. Академічна доброчесність (із залученням практиків)

Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти. Академічна культура: поняття, функції, складові. Досвід України, Західних країн та провід-

них міжнародних видань. Нормативна база та організаційні засади боротьби з академічною не добросчесністю. Поєднання з кримінальним та трудовим законодавством. Захист прав інтелектуальної власності.

Тема 3. Плагіат. Протидія плагіату

Поняття плагіату в Україні та світі. Види плагіату. Протидія плагіату. Законодавчий аспект. Плагіат у наукових публікаціях: види та сервіси перевірки тексту на унікальність

Змістовий модуль 2. Оприлюднення наукових результатів

Тема 4. Принципи та засоби оприлюднення наукової інформації

Форми представлення наукової роботи: реферат, тези, доповідь, стаття тощо. Наукові журнали та наукові статті. Загальний порядок оформлення наукової роботи.

Тема 5. Методика написання та оприлюднення тез доповідей на конференцію

Суть, класифікація та структура тез. Алгоритм написання тез та типові помилки.

Тема 6. Методика написання та оприлюднення наукової статті

Структура та організація наукової статті. Написання розділів «Вступ», «Постановка задачі», «Моделі та методи», «Результати», «Обговорення та висновки». Опрацювання наукових текстів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с, п	с.р.
Змістовий модуль 1. Академічне письмо				
Тема 1. Академічна грамотність та базові концепції академічного письма	17	2	-	15
Тема 2. Академічна добросчесність	14	2	2*	25
Тема 3. Плагіат. Протидія плагіату	17	2	-	
Разом за ЗМ 1	48	6	2	40
Змістовий модуль 2. Оприлюднення наукових результатів				
Тема 4. Принципи та засоби оприлюднення наукової інформації	13	2	2	9
Тема 5. Методика написання та оприлюднення тез доповідей на конференцію	26	4	4	18
Тема 6. Методика написання наукової статті	33	2	4	27
Разом за ЗМ 2	72	8	10	54
Усього годин	12	14	12	94

* залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Академічна доброчесність	2
2	Тема 4. Відображення й презентація результатів наукових досліджень	2
3	Тема 5. Методика написання та оприлюднення тез доповідей на конференцію	4
4	Тема 6. Методика написання наукової статті	4
Всього		12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Академічна грамотність та базові концепції академічного письма Самостійна робота: Зробити підбір та укласти список літератури за фахом	15
2	Тема 2. Академічна доброчесність. Плагіат. Самостійна робота: ознайомитись з Проєктом сприяння академічній доброчесності в Україні URL: https://saiup.org.ua/pro-proekt/ , підготувати презентацію на тему: «Академічна доброчесність»	25
3	Тема 4. Принципи та засоби оприлюднення наукової інформації Самостійна робота: За темою дисертаційної роботи зробити розгорнутий список ключових слів (7-10 слів), а також розширену анотацію (250-300 слів)	9
4	Тема 5. Методика написання та оприлюднення тез доповідей на конференцію Самостійна робота: Написати тези, скласти розгорнутий план 1-ї статті за темою дослідження. Скласти стислий план доповіді на конференції	18
5	Тема 6. Методика написання наукової статті Самостійна робота: Опрацювати 8 наукових статей дотичних до теми дисертації. Скласти до них тези.	27
Разом		94

7. Методи навчання

1. Лекції (докладне викладення навчального матеріалу) із використанням студентами роздрукованого конспекту; практичні заняття – доповіді студентів, та обговорення домашніх завдань під керівництвом викладача; самостійне опрацювання навчального матеріалу із використанням конспекту лекцій та основної навчальної літератури.

2. Виконання творчих завдань, що виконуються кожним студентом індивідуально та здаються у електронному вигляді.

3. Контроль навчальної роботи оцінювання виконання та захисту домашніх завдань, та оцінювання участі у обговоренні, контроль виконання обов'язкового домашнього завдання.

4. Виконання модульних контрольних робіт.

8. Методи контролю

Поточний модульний контроль передбачає наступне - здобувач, відповідно до затвердженої робочої навчальної програми з дисципліни, виконує певні види навчальної роботи, передбачені в кожному змістовному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни.

Оцінювання виконаної здобувачем навчальної роботи здійснюється в балах за багатобальною та національною шкалою. При цьому можуть бути передбачені як заохочувальні так і «штрафні» бали (наприклад, за додержання встановлених термінів виконання різних видів навчальної роботи тощо).

Виконаний вид навчальної роботи зараховується здобувачу, якщо він отримав необхідну кількість балів, встановлену для дисципліни.

Сума рейтингових оцінок, отриманих здобувачем за окремі види виконаної навчальної роботи в межах даного модуля, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі ПОТОЧНИЙ ЕТАП

Протягом семестру по дисципліні проробляються практичні роботи. Студент може максимально набрати за 4 практичні роботи 20 балів. Самостійна робота здобувачів є обов'язковою для виконання і оцінюється в 30 балів.

ТЕСТОВІ ОПИТУВАННЯ

Протягом вивчення дисципліни проводиться тестове опитування, максимально 20 балів.

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форма проведення підсумкового контролю з дисципліни – іспит.

Пропонована системи рейтингової оцінки знань студентів полягає у рівномірному навантаженні студентів при вивченні дисципліни протягом семестру. При цьому всі результати поточного контролю знань оцінюються в балах, що виконує стимулюючу функцію у формуванні рейтингу студента.

9. Розподіл балів

	Модуль 1							Іспит	Сума
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
Кількість балів за змістовий модуль	25			45					
Тема	T1	T2	T3	МК1 10	T4	T5	T6	МК2 10	
Кількість балів за види робіт, всього:	5	5	5		10	10	15		
в т.ч.: активність на практичних заняттях	-	5	-		5	5	5		
виконання самостійної роботи	5	5			5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Мельник Л.Ю., Кучеренко Т.Є. Методичні матеріали для забезпечення практичних занять з дисципліни «Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів» здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії». Умань. 2020. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=862>

2. Мельник Л.Ю., Кучеренко Т.Є. Методичні матеріали для поточного і підсумкового контролю знань з дисципліни «Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів» здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії». Умань. 2020. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=862>.

11. Рекомендована література

Базова

1. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с

2. Короткіна І.Б. Академічне письмо: процес, продукт і практика : учеб. пособие для вузов. М. Издательство Юрайт, 2015. 295 с.

3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.

Допоміжна

1. Гапон Н., Худзіцка-Чупала А., Лупіна-Вегенер А. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: крос-культурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241–248.

2. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В.Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. Київ-Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25–34.

3. Гунчак В.М., Чепига М.П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 3 (49). С. 14–23.

Електронні ресурси

1. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) - Американські Ради. URL: <http://www.saiup.org.ua/>

2. Про освіту. Закон України // Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>

3. Дипломована псевдоосвіта, або суперечності перехідного періоду у сфері вищої освіти України // Дзеркало тижня, № 6, 2006. URL: https://dt.ua/EDUCATION/diplomovana_psevdoosvita,_abo_superechnosti_per_ehidnogo_periodu_u_sferi_vischoyi_osviti_ukrayini.html

4. Пархоменко Т. Ціна плагиату або де взяти гроші на зарплату освітянам // ЦЕНЗОР.НЕТ. URL: <https://reforms.censor.net.ua/m3014968>

5. OECD Reviews of Integrity in Education: Ukraine 2017 // OECD Publishing, Paris. URL: <http://www.oecd.org/edu/oecd-reviews-of-integrity-in-education-ukraine-9789264270664-en.htm>

6. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку // Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень. URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf

2.6. ОК6 Теорії економічного розвитку

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Смолій Людмила Василівна (<https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/smolij-lyudmila-vasilivna.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,1 самостійної роботи студента – 6,2	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти Освітня програма: «Економіка»	Лекції
		16 год.
		Семінарські
		24 год.
		Самостійна робота
		80 год.
	Вид контролю:	
	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у здобувачів розуміння механізму функціонування базових моделей економічного розвитку, здатності на основі структурно-цілісного усвідомлення та творчо-критичного осмислення основних наукових напрямів світової економічної теорії, їх фундаментальних методологічних засад, теоретико-концептуальних основ, науково-дослідного апарату розробляти науково-практичні підходи до реалізації економічної політики.

Завдання дисципліни: вивчення економічних ідей та пропозицій з огляду на їх належність до певних напрямків економічної думки; набуття вмінь аналізувати економічні ситуації з позицій різних сучасних економічних концепцій та взаємозв'язки економічної політики із сучасними теоретичними поглядами.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

– здатність на основі структурно-цілісного усвідомлення та творчо-критичного осмислення основних наукових напрямів світової економічної теорії застосовувати їх фундаментальні методологічні засади, теоретико-концептуальні основи, науково-дослідний апарат для формування концепцій розвитку сучасних економічних систем;

– здатність до створення та інтерпретації нових знань через оригінальне дослідження на основі розуміння сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізаційних тенденцій;

– здатність аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження;

– здатність до дослідження та осмислення базових засад теорії економічного розвитку суспільства, основних закономірностей суспільного відтворення та економічного зростання національної та світової економіки;

– здатність аналізувати існуючу економічну кон'юнктуру та прогнозувати стратегічний розвиток різних секторів та сфер національної економіки, виходячи з критеріїв екзогенного та ендогенного характеру.

Вивчення дисципліни «Теорії економічного розвитку» має забезпечити отримання здобувачами таких **програмних результатів навчання:**

– застосовувати теоретико-концептуальні основи, фундаментальні методологічні засади, науково-дослідний апарат основних наукових напрямів світової економічної теорії для самостійного формування концепцій сучасних економічних систем;

– виконувати оригінальні наукові дослідження на основі розуміння сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки в умовах глобалізаційних тенденцій;

- здійснювати аналіз, формувати оцінку та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження;
- проводити порівняльний аналіз, критичне осмислення та оцінку окремих доктрин, шкіл, течій сучасної економічної науки;
- розкривати науковий внесок окремих шкіл та їх провідних представників у теорію економічного розвитку;
- аналізувати основні умови та фактори, що впливають на забезпечення рівноважного розвитку національної економічної системи;
- аналізувати економічні явища та процеси з метою обґрунтування нових тенденцій та моделей розвитку національної економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ТА МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Тема 1. Предмет та методологія дисципліни «Теорії економічного розвитку»

Предмет та об'єкт дисципліни «Теорії економічного розвитку». Методологія дисципліни «Теорії економічного розвитку». Сутність економічного розвитку. Місце в системі економічних дисциплін. Логіка і структура курсу. Мета і завдання курсу. Наукові підходи до структурування та періодизації історії вчень. Проблема реінтеграції вітчизняної економічної думки в світову.

Тема 2. Економічний розвиток та основні його фактори

Економічне зростання та економічний розвиток. Провідні теорії економічного розвитку: загальна характеристика. Еволюція теорій економічного розвитку у сучасному вимірі знань. Класифікація теорій економічного розвитку. Концепція стадій економічного розвитку. Джерела економічного розвитку. Класичні фактори економічного розвитку (природні ресурси, продуктивність праці, капітал) та неокласичні фактори (технологічний прогрес, підприємництво).

Тема 3. Моделі економічного розвитку

Варіативність моделей економічного розвитку. Модель лінійних стадій розвитку (зростання), доведена американським економістом В. Ростоу. Теорія структурних трансформацій. Теорія зовнішньої залежності. Теорії циклічного розвитку економіки. Неокласична модель вільного ринку. Теорія ендогенного зростання. Модель сталого розвитку. Модель випереджаючого економічного розвитку. Підходи до формування моделі соціально-економічного розвитку національної економіки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОВІДНІ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тема 4. Теорії циклічного розвитку економіки

Закономірності циклічного розвитку економічних систем. Марксистська теорія. Інноваційна теорія розвитку. Теорія економічного розвитку Й. Шумпетера та нео-шумпетеріанська теорії. Теорії перенагромадження в капітальному секторі. Теорії, пов'язані з робочою силою. Цінові теорії. Кейнсіанські і неокейнсіанські теорії. Концепція реальних економічних циклів Д. Кюдланда та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М.І. Туган-Барановського.

Тема 5. Теорія сталого розвитку

Концепція меж зростання і теорія сталого розвитку: історичні аспекти, цілі, завдання, проблеми і напрямки сталого розвитку. Основні поняття і визначення сталого розвитку і теорії систем. Сталий розвиток та економічне зростання.

Світовий досвід. Принципи забезпечення сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку. Концепція сталого розвитку як основна теорія соціальної політики в умовах глобалізації. Природний капіталізм.

Тема 6. Інновації в теоріях економічного розвитку

Інноваційний розвиток, його роль та вплив на економічне зростання. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції. Концепція технологічних устроїв Д. Львова і С. Глазьєва. Теорія інноваційної економіки і підприємницького суспільства П. Друкера. Інновації в дослідженнях С.-С. Кузнеця та Г. Менша. «Нова економіка» та інноваційний розвиток.

Тема 7. Теорії місцевого економічного розвитку

Сутність місцевого економічного розвитку. Класичні теорії розвитку про базові галузі економіки, роль місцерозташування, центральні місця, кумулятивну причинність; моделі розвитку, побудовані на концепції атракційності. Синергетична теорія. Практичні підходи до місцевого економічного розвитку, підходи, орієнтовані на потреби і на пропозицію, традиційні підходи. Інституціональний та традиційний підходи до місцевого економічного розвитку. Основні моделі місцевого економічного розвитку. Алгоритм вибору моделі місцевого економічного розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ТА МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ				
Тема 1. Предмет та методологія дисципліни «Теорії економічного розвитку»	20	2	2	16
Тема 2. Економічний розвиток та основні його фактори	20	2	4	14
Тема 3. Моделі економічного розвитку	20	4	4	12
Разом за змістовим модулем 1	60	8	10	42
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОВІДНІ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ				
Тема 4. Теорії циклічного розвитку економіки	15	2	4	9
Тема 5. Теорія сталого розвитку	15	2	4	9
Тема 6. Інновації в теоріях економічного розвитку	15	2	4	9
Тема 7. Теорії місцевого економічного розвитку	15	2*	2	11
Разом за змістовим модулем 2	60	8	14	38
Усього годин	120	16	24	80

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Сутність та моделі економічного розвитку	10
1	Тема 1. Предмет та методологія дисципліни «Теорії економічного розвитку»	2
2	Тема 2. Економічний розвиток та основні його фактори	4
3	Тема 3. Моделі економічного розвитку	4
	Змістовий модуль 2. Провідні теорії економічного розвитку: загальна характеристика та основні положення	14
4	Тема 4. Теорії циклічного розвитку економіки	4
5	Тема 5. Теорія сталого розвитку	4
6	Тема 6. Інновації в теоріях економічного розвитку	4
7	Тема 7. Теорії місцевого економічного розвитку	2
	Усього	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1. Сутність та моделі економічно-горозвитку	42
2	<p>Тема 1. Предмет та методологія дисципліни «Теорії економічного розвитку». Проблема реінтеграції вітчизняної економічної думки в світову.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів:</p> <p>1. Д. Стігліц про економічне зростання в глобальній економіці 2. Проблема реінтеграції вітчизняної економічної думки в світову. 3. Врахування нових параметрів економічного розвитку в умовах науково-технічного прогресу. 4. Соціологічний та філософський зміст поняття «розвиток».</p>	16
3	<p>Тема 2. Економічний розвиток та основні його фактори Еволюція теорій економічного розвитку у сучасному вимірі знань.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів:</p> <p>1. Фактори економічної динаміки. 2. Концепція стадій економічного розвитку. 3. Джерела економічного розвитку. 4. Співвідношення понять «економічне зростання» та «економічний розвиток».</p>	14
4	<p>Тема 3. Моделі економічного розвитку Підходи до формування моделі соціально-економічного розвитку національної економіки.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів:</p> <p>1. Розробка теорій економічної динаміки та економічного зростання (Р. Харрод, Є. Домар). 2. Зміст структурних трансформацій в моделі А. Льюїса. 3. Спільні риси й відмінності в моделях економічного розвитку 4. Універсальний характер моделей економічного розвитку. 5. Нові вимоги до функціонування економічної системи в контексті теорій економічного розвитку</p>	12
5	Змістовий модуль 2. Провідні теорії економічного розвитку: загальна характеристика та основні положення	38
6	<p>Тема 4. Теорії циклічного розвитку економіки Концепція реальних економічних циклів Д. Кюдланда та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М.І. Туган-Барановського.</p> <p style="text-align: center;">Теми рефератів:</p> <p>1. Динамізація статичної моделі Кейнса.</p>	9

	<p>2. Багатофакторні моделі економічного зростання (Дж. Хікс, Е. Хансен).</p> <p>3. Теоретичне значення інвестиційної теорії циклів М.І. Тугана-Барановського.</p> <p>4. Ортодоксальні течії неокейнсіанства</p> <p>5. Розробка неокейнсіанських теорій економічного циклу (Дж. Хікс, Е. Хансен).</p> <p>6. Проблеми динамічної рівноваги та циклічних коливань.</p>	
7	<p>Тема 5. Теорія сталого розвитку Концепція сталого розвитку як основна теорія соціальної політики в умовах глобалізації. Природний капіталізм.</p> <p><i>Теми рефератів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сталий розвиток України у глобальному середовищі 2. Концепція сталого розвитку як основна теорія соціальної політики в умовах глобалізації. 3. Сталий розвиток у контексті суспільно – економічних проблем ХХІ століття. 4. Наукові основи стратегії сталого розвитку природи та суспільства. 5. Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку. 	9
8	<p>Тема 6. Інновації в теоріях економічного розвитку «Нова економіка» та інноваційний розвиток.</p> <p><i>Теми рефератів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологічні устрої розвитку та еволюція інноваційних теорій 2. Інноваційна теорія розвитку 3. Вплив науково-технічних нововведень на розвиток економіки. 4. Періодизація суспільного розвитку з позицій теорії інновацій 5. Технологічні уклади: сутність та особливості розвитку 	9
9	<p>Тема 7. Теорії місцевого економічного розвитку Основні моделі місцевого економічного розвитку. Алгоритм вибору моделі місцевого економічного розвитку.</p> <p><i>Теми рефератів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Корпоративний та альтернативний підходи до місцевого економічного розвитку. 2. Стратегії місцевого економічного розвитку. 3. Синергетична теорія місцевого економічного розвитку. 4. Стратегічне планування місцевого економічного розвитку. 	11
10	Усього	80

Вимоги до написання реферату

Реферат за обраною темою виконують у науковому стилі мовлення в безособовій формі (розглянуто, доведено, наведено, запропоновано і т. д.). Мова

реферату – українська, при потребі допускається використання іноземної мови після узгодження з викладачем. Вимоги до обсягу реферату не висуваються. Обсяг повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть тематики та містити всі необхідні структурні елементи. Рекомендовано не менше 10 та не більше 20 сторінок.

Загальна структура реферату

В загальному випадку реферат складається з таких частин: титульна сторінка, зміст, перелік скорочень, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.

Зміст містить повний перелік розділів, підрозділів та пунктів реферату, включаючи перелік додатків. Перелік скорочень містить розшифрування всіх скорочень, що зустрічаються в тексті реферату в алфавітному порядку. В основному тексті за першої появи скорочення теж повинні бути розшифровані. Вступ містить коротке викладення сучасного стану проблеми, якій присвячений реферат, актуальність та мету даної роботи. Основна частина повинна містити розділи та підрозділи в яких викладено основні відомості, які в повній мірі розкривають суть обраної тематики реферату. Висновки містять оцінку результатів проведеної роботи, можливі галузі використання розглянутих проблем та напрями подальшої роботи за даною тематикою. Перелік посилань містить всі джерела інформації, які використовувалися в процесі роботи над рефератом у порядку їх першого згадування в тексті. До додатків включаються великі за розмірами рисунки, таблиці, допоміжна інформація тощо.

Вимоги до написання есе

Есе – самостійна творча робота здобувача. Тема есе обирається здобувачем самостійно із змісту дисципліни. Обсяг есе складає 8-12 сторінок.

Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок.

Есе повинне містити: чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування.

Структура есе: титульний аркуш; вступ – розкривається місія здобувача щодо розгляду теми есе, гіпотеза або сутність та обґрунтування вибору цієї теми; мета та завдання роботи – очікуваний результат роботи в цілому та конкретні результати, які будуть отримуватися в ході розкриття теми; основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання (припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання); висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми.

Загальні вимоги до оформлення реферату (есе).

Реферат (есе) друкують машинописним способом або за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм.

Шрифт: *Times New Roman* та подібні. Розмір шрифту – 14. Інтервал – 1,5.

Текст основної частини роботи поділяють на питання та підпитання.

Заголовки структурних частин реферату друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підпитань друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Нумерація.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють уверху справа сторінки без крапки в кінці. Підпитання нумерують у межах кожного питання. Номер підпитання складається з номера питання і порядкового номера підпитання, між якими ставлять крапку. В кінці номера підпитання повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третє підпитання другого питання). Потім у тому ж рядку йде заголовок підпитання.

Посилання.

При написанні реферату (есе) необхідно здійснювати посилання на джерела, матеріали або окремі результати або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Особливу увагу при написанні роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань або цитування.

Список використаних джерел.

Бібліографічні описи посилань у списку використаних джерел наводять відповідно до ДСТУ 8302:2015/ «Інформація та документація. Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання». Допускаються різні способи складання бібліографічних списків:

✓ алфавітний спосіб групування літературних джерел за прізвищами перших авторів або заголовків;

- ✓ по мірі згадування у тексті роботи.

7. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, семінарів та самостійної роботи аспірантів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Проводиться, як правило, зі здобувачами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань. Виконання самостійної роботи спрямовано на розвиток основних умінь і навичок опрацювання навчальних матеріалів та першоджерел, пізнавальної активності, творчо-критичного мислення. *Форми самостійної роботи здобувачів*: підготовка до семінарських занять; опрацювання рекомендованих першоджерел; підготовка реферативних виступів, презентацій; підготовка до участі в дискусіях та обговоренні проблемних питань та реферативних виступів; підготовка наукових доповідей на засіданнях наукових гуртків, наукових публікацій; участь у студентських наукових конференціях, олімпіадах економічної спрямованості; підготовка до модульних контрольних робіт, іспиту.

8. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль. Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь аспірантів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання лабораторних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостій-

не опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; переклад іноземних текстів, встановлених обсягів, підготовка реферативних матеріалів з публікації тощо.

При виконанні модульних завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного модуля.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, здобувачі мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього семінарського заняття. Часі порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

Знання здобувача з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних аспірантом балів протягом семестру та балів набраних здобувачем на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на одне тестове завдання). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку здобувач отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Здобувач, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю і скласти підсумковий контроль.

У разі отримання здобувачем за рейтинговим показником оцінки «F», то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

В основу рейтингового оцінювання знань здобувача закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням по-

точної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (екзамену) здобува може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (екзамені) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином.

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70. Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії; результати експрес-контролю тощо.

Розподіл балів за видами роботи на семінарських заняттях здійснюється наступним чином:

- презентація реферату (есе) – 3 бали;
- експрес-опитування – 1 бал;
- участь в інтерактивній дискусії – 2 бали;
- вирішення тестових завдань – 2 бали.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 7 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Передача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

10. Розподіл балів

Кількість балів за змістовий модуль	Поточний (модульний) контроль							Підсумковий контроль	Сума
	ЗМ1 (24)			Модульний контроль – 7балів	ЗМ2 (32)				
Теми	T1	T 2	T 3		T4	T5	T6	T 7	30
Кількість балів за видами робіт всього:	8	8	8	8	8	8	8		
в т.ч.: активність на семінарських заняттях	5	5	5	5	5	5	5		
виконання самостійної роботи	3	3	3	3	3	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (75 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 74 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. Методичне забезпечення

1. Смолій Л.В. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Теорії економічного розвитку» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Умань, УНУС, 2020.

2. Смолій Л.В. Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорії економічного розвитку» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Умань, УНУС, 2020.

3. Смолій Л.В. Електронний курс з навчальної дисципліни «Теорії економічного розвитку» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Умань, УНУС, 2020.

12. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Michael P. Todaro, Stephen C. Smith. (2020). Economic Development, 13th edition (The Pearson Series in Economics). 1076 p.

2. Hryhorkiv V., Buiak L., Hryhorkiv M. The dynamic model of economy in view of socio-economic clusterization and tax burden. The Economics of the XXI Century: Current State and Development Prospects: monograph / Published by Sciemcee Publishing. London, 2018. p. 217-231.

3. Економічна теорія: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка. 2-ге вид. перероб. та доп. Навч. посіб. / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, І.М. В.В. Мартиненко, П.В. Круш, М.М. Теліщук, та ін. К.: Видавничий центр “Кафедра”, 2017. 220 с.

4. Економічний розвиток: теорія, методологія, управління. Будапешт-Прага-Київ, 2015. 353 с.

5. Економічні теорії в системі наукових економічних знань: 2-ге вид. перероб. та доп. Навчальний посібник / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, Круш П.В., Мартиненко В.В., Теліщук М.М. та інші. К.: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2018. 226 с.

6. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / [С.В. Степаненко, С.Н. Антонюк, В.М. Фещенко, Н.О. Тимочко] ; за ред. проф. С.В. Степаненка. К.: КНЕУ, 2010. 743 с.

7. Лісовицький В.М. Історія економічних вчень : навч. посіб. . Київ : Центр учб. літ., 2016. 239 с.

8. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2017. 326 с.
9. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.
10. Шевченко О. О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
11. Шкарлет С.М. та ін. Теоретичні та прикладні аспекти сталого розвитку: функціональний, галузевий і регіональний вектори: монографія. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 316 с.
12. Ягельська К. Ю. Теоретико-методологічні і концептуальні засади випереджаючого національного економічного розвитку: монографія. Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2016. 362 с.
13. Якобчук В.П., Богоявленская Ю.В., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 476с.

Допоміжна

1. Економічна теорія : навч. посіб. / Мудрак Р. П., Бурляй А. П., Костюк В. С., Котвицька Н. М., Нестерчук Я. А., Пенькова О. Г., Ревуцька А. О., Смолій Л. В., Фицик Л. А., Фротер О. С. 2-ге вид., допов. та перероб Умань: ВПЦ «Сочінський», 2018. 617 с.
2. Смолій Л.В. Комплексна оцінка структурних компонент сталого соціально- економічного розвитку сільських територій Черкаської області. *Забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства*: кол. монографія / за ред. О.О. Непочатенко. Умань, ВПЦ Візаві, 2020. С. 178-190.
3. Смолій Л.В., Котвицька Н.М., Ревуцька А.О. Сталий розвиток аграрного сектору економіки України: таксономічний аналіз тенденцій. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 11. С.107-117.
4. Смолій Л.В., Ревуцька А.О., Новак І.М. Вплив інноваційного чинника на економічну динаміку в країнах Європи. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2018, № 1. С. 247-258 .
5. Смолій Л.В. Програмно-цільовий підхід в реалізації державної політики місцевого економічного розвитку на рівні сільських територій Черкаської області. *Розвиток фінансово-кредитних систем: виклики сьогодення*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Ч. 1. 2-3 червня 2020 р. Уманський НУС. Умань.
6. Domar E. Essays in the Economic Growth/ Oxford University Press. 1957. 236 p.
7. Системний аналіз сталого розвитку: навчальний посібник / за заг. ред. В.П. Беха, М.В. Туленкова. К.: «МП Леся», 2015. 512 с.
8. Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. 2017. 608 с.
9. Економічна теорія : навч. посіб. / [Л. С. Шевченко та ін.]. Харків: Право, 2016. 267 с.
10. Економічна теорія : навч. посіб. / [О. В. Стефанишин та ін.]. Львів:

ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 335 с.

11. Економічна теорія : навчальний посібник / О.В. Стефанишин [та ін.] ; Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 335 с.

12. Економічна теорія : навчальний посібник / О.М. Стрішенець, В.І. Ліщук, Л.В. Єлісеєва. Луцьк, 2014. 236 с.

13. Історія економіки та економічної думки (у схемах, таблицях і рисунках): Навчальний посібник / Теліщук Микола Миколайович, Теліщук Мирослава Миколаївна. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. 494 с.

14. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег: пер. с англ. Н.Н. Любимова, под. ред. Л. П. Куракова. М.: ГелиосАРВ, 2002. – 352 с.

15. Маршалл А. Принципы экономической науки: В 3 т. / Пер. с англ. М.: Прогресс, 1993.

16. Мизес Л. фон. Человеческая деятельность: трактат по экономической теории / пер.с англ. изд. А.В. Куряева. Челябинск, 2005. – 878 с.

17. Ойкен В. Основы национальной экономики. М.: Экономика, 1996.

18. Туган-Барановский М.И. Промышленные кризисы. Очерк из социальной истории Англии. К.: Наук. думка, 2004. 333 с.

19. Уильямсон О. Экономические институты капитализма. Спб.: 1996.

20. Хансен Э. Экономические циклы и национальный доход: Пер. с англ. М.: Экономика, 1996. 234 с.

21. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Пер. с нем., англ. М.: Эксмо, 2007. 864 с.

2.7. ОК7 Інноваційна аграрна економіка

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, доктор економічних наук, доцент Соколюк Сергій Юрійович

(<https://economics.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/sokolyuk-sergij-yurijovich.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	денна форма навчання Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність 051 «Економіка»	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2		Семестр 4-й
Загальна кількість годин - 120		Лекції 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,1 самостійної роботи студента – 6,2	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Практичні, семінарські 24 год.
	Освітня програма: «Економіка»	Самостійна робота 80 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми економіки аграрного виробництва, запропонувати напрями ефективного інноваційного розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки України з обґрунтуванням перспективних заходів, які забезпечать реалізацію запропонованої концепції в певному інституційному середовищі.

Розвиток у напрямі стійкої позитивної динаміки забезпечення продовольчими ресурсами населення країни і виходу вітчизняної аграрної продукції на зовнішні ринки потребує визначення стратегічних орієнтирів інноваційної діяльності в цій галузі, відповідно до яких здійснюватиметься державна політика забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Об'єктивно зумовленим завданням дисципліни є формування інноваційної моделі аграрної економіки, спроможної забезпечити випереджальний розвиток галузей, стійке економічне зростання, що передбачає стабільний щорічний приріст валової продукції й підвищення продуктивності праці, високий рівень глобальної конкурентоспроможності.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань, уміти забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери;
- здатність, на основі використання прогресивного прикладного досвіду, розробляти науково-обґрунтовані пропозиції підвищення інноваційності суспільного виробництва в аграрному секторі економіки.

Програмні результати навчання:

- володіти теоретико-методологічним базисом економіки знань та забезпечувати продуктивний зв'язок наукової та виробничої сфери;
- розробляти, на основі використання прогресивного прикладного досвіду, науково-обґрунтовані пропозиції підвищення інноваційності суспільного виробництва в аграрному секторі економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Тема 1. Теоретичні засади розвитку та ефективності інноваційної діяльності в економіці

Економічна сутність інноваційної діяльності та її ефективності. Методичні основи оцінювання розвитку та ефективності інноваційної діяльності.

Тема 2. Тенденції розвитку та ефективність інноваційної діяльності в аграрній сфері

Сучасний стан інноваційної діяльності в аграрній сфері. Інституційне забезпечення інноваційного розвитку аграрного виробництва. Розвиток аграрного

підприємництва як джерела інноваційної діяльності. Наукове забезпечення аграрного виробництва.

Тема 3. Формування і функціонування інтелектуального капіталу в аграрній сфері.

Розвиток інститутів формування і функціонування інтелектуального капіталу. Структуризація й особливості формування інтелектуального капіталу. Державна політика регулювання і механізмів реалізації інтелектуальної власності.

Тема 4. Управління персоналом та мотивація праці в аграрних підприємствах

Особливості формування і розвитку кадрового потенціалу аграрних підприємств. Поліпшення кадрового потенціалу аграрних підприємств. Концептуальні положення підвищення ефективності механізмів мотивації праці. Положення оцінки ефективності управління підприємством

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 5. Перспективи розвитку ефективної інноваційної діяльності в аграрній сфері

Концептуальні основи забезпечення інноваційної діяльності в аграрній сфері. Методичні підходи до оцінки ефективності інноваційної діяльності. Розвиток інституційного середовища інноваційної діяльності аграрного виробництва.

Тема 6. Ринок як інституційна система розвитку інноваційної діяльності

Ринкова модель у формуванні економіки розвитку суспільних формацій. Аграрний ринок як механізм координації й стимулювання інноваційної діяльності. Теоретико-методологічні засади розвитку ринку інноваційної продукції. Організаційно-економічні умови розвитку ринку інновацій та інноваційної продукції в аграрній сфері. Функціонування ринку інновацій в агропромисловому виробництві України. Формування та функціонування інститутів інфраструктури інноваційної діяльності.

Тема 7. Організаційні форми впровадження інновацій в сільському господарстві

Теоретичні аспекти форм і механізму впровадження інновацій. Особливості впровадження інновацій у сільському господарстві. Формування ефективного організаційно-економічного механізму трансферу інновацій у сільському господарстві.

Тема 8. Концептуально-методичні положення та стратегічні імперативи інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства

Концептуальні положення інноваційного забезпечення формування конкурентоспроможності сільського господарства. Методичні положення щодо формування інноваційних проектів, оцінки можливостей їх реалізації та ефективності інвестицій. Стратегічні імперативи й напрями інноваційного забезпе-

чення розвитку сільського господарства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с, пр	с.р.
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ ЕКОНОМІЦІ				
Тема 1 Теоретичні засади розвитку та ефективності інноваційної діяльності в економіці	15	2	3	10
Тема 2. Тенденції розвитку та ефективність інноваційної діяльності в аграрній сфері	15	2	3	10
Тема 3. Формування і функціонування інтелектуального капіталу в аграрній сфері	15	2	3	10
Тема 4. Управління персоналом та мотивація праці в аграрних підприємствах	15	2	3	10
Разом за ЗМ 1	60	8	12	40
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ				
Тема 5. Перспективи розвитку ефективної інноваційної діяльності в аграрній сфері	15	2	3	10
Тема 6. Ринок як інституційна система розвитку інноваційної діяльності	15	2	3	10
Тема 7. Організаційні форми впровадження інновацій в сільському господарстві	15	2*	3	10
Тема 8. Концептуально-методичні положення та стратегічні імперативи інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства	15	2	3	10
Разом за ЗМ 2	60	8	12	40
Усього годин	120	16	24	80

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1		
1	Тема 1. Теоретичні засади розвитку та ефективності інноваційної діяльності в економіці	3
2	Тема 2. Тенденції розвитку та ефективність інноваційної діяльності в аграрній сфері	3
3	Тема 3. Формування і функціонування інтелектуального капіталу в аграрній сфері	3
Разом		9

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1		
1	Тема 4. Управління персоналом та мотивація праці в аграрних підприємствах	3
Змістовний модуль 2		
2	Тема 5. Перспективи розвитку ефективної інноваційної діяльності в аграрній сфері	3
3	Тема 6. Ринок як інституційна система розвитку інноваційної діяльності	3
4	Тема 7. Організаційні форми впровадження інновацій в сільському господарстві	3
5	Тема 8. Концептуально-методичні положення та стратегічні імперативи інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства	3

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1		
1	Тема 1. Теоретичні засади розвитку та ефективності інноваційної діяльності в економіці 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Економічна сутність інноваційної діяльності та її ефективності. Методичні основи оцінювання розвитку та ефективності інноваційної діяльності.	10
2	Тема 2. Тенденції розвитку та ефективність інноваційної діяльності в аграрній сфері 1. Опрацювання конспекту лекції. 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Сучасний стан інноваційної діяльності в аграрній сфері. Ін-	10

	ституційне забезпечення інноваційного розвитку аграрного виробництва. Розвиток аграрного підприємництва як джерела інноваційної діяльності. Наукове забезпечення аграрного виробництва.	
3	<p>Тема 3. Формування і функціонування інтелектуального капіталу в аграрній сфері</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Розвиток інститутів формування і функціонування інтелектуального капіталу. Структуризація й особливості формування інтелектуального капіталу. Державна політика регулювання і механізмів реалізації інтелектуальної власності.</p>	10
4	<p>Тема 4. Управління персоналом та мотивація праці в аграрних підприємствах</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Особливості формування і розвитку кадрового потенціалу аграрних підприємств. Поліпшення кадрового потенціалу аграрних підприємств. Концептуальні положення підвищення ефективності механізмів мотивації праці. Положення оцінки ефективності управління підприємством.</p>	10
Змістовний модуль 2		
5	<p>Тема 5. Перспективи розвитку ефективної інноваційної діяльності в аграрній сфері</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Концептуальні основи забезпечення інноваційної діяльності в аграрній сфері. Методичні підходи до оцінки ефективності інноваційної діяльності. Розвиток інституційного середовища інноваційної діяльності аграрного виробництва.</p>	10
6	<p>Тема 6. Ринок як інституційна система розвитку інноваційної діяльності</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Ринкова модель у формуванні економіки розвитку суспільних формацій. Аграрний ринок як механізм координації й стимулювання інноваційної діяльності. Теоретико-методологічні засади розвитку ринку інноваційної продукції. Організаційно-економічні умови розвитку ринку інновацій та інноваційної продукції в аграрній сфері. Функціонування ринку інновацій в агропромисловому виробництві України. Формування та функціонування інститутів інфраструктури інноваційної діяльності.</p>	10
7	Тема 7. Організаційні форми впровадження інновацій в	10

	<p>сільському господарстві</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Теоретичні аспекти форм і механізму впровадження інновацій. Особливості впровадження інновацій у сільському господарстві. Формування ефективного організаційно-економічного механізму трансферу інновацій у сільському господарстві.</p>	
8	<p>Тема 8. Концептуально-методичні положення та стратегічні імперативи інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства</p> <p>1. Опрацювання конспекту лекції.</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Концептуальні положення інноваційного забезпечення формування конкурентоспроможності сільського господарства. Методичні положення щодо формування інноваційних проєктів, оцінки можливостей їх реалізації та ефективності інвестицій. Стратегічні імперативи й напрями інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства.</p>	10
	Разом	80

10. Методи навчання

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- семінарські та практичні заняття;
- самостійна робота.

Консультації студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із докторантами.

Передбачено, що передбачені програмою заняття повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання – активізувати пізнавально-творчу діяльність студентів, організувати суб'єктно-суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення використовуються елементи і прийоми: рефлексії, дискусії, навчального тренінгу. Це лекції-бесіди, лекції-презентації проєктів, лекції з елементами ситуативних вправ, навчального тренінгу.

11. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння аспірантами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне оцінювання знань та умінь з кожної теми курсу у формі опитування, виступів на семінарських заняттях з врахуванням виконання завдань для самостійної роботи;
- проведення тестового модульного контролю за модулями 1,2;

- підсумковий контроль (екзамен).

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70.

Поточний контроль знань студентів включає:

- систематичність та активність роботи на семінарських та практичних заняттях;
- виконання завдань для самостійної роботи студентів;
- тестовий модульний контроль за модулями 1,2.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські та практичні заняття, правильність написання модульного контролю.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, аналіз медіа текстів, виконання і захист проектів, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Система оцінювання активності роботи:

а) відповідь з питань семінарів – 0-2 бали.

б) відповідь з теоретичних питань, винесених на самостійне опрацювання – 0-3 бали.

в) виконання практичних завдань, винесених на самостійне опрацювання та – 0-5 балів.

Модульний контроль з дисципліни «Інноваційна аграрна економіка» здійснюється у формі тестових завдань.

Система оцінювання тестових завдань модульного контролю. На кожний модульний контроль виноситься 2 варіанта тестових завдань, кожен з яких містить 50 тестів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 0,2 бали. Тобто за 50 правильно вирішених тестів – 10 балів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Інноваційна аграрна економіка» здійснюється у формі екзамену.

Екзаменаційний білет складається із 2 теоретичних питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів та 10 тестових завдань:

Критерії оцінки відповіді на теоретичні питання екзаменаційного білету:

Повна відповідь на питання, яка оцінюється в 8-10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття змісту питання педагогічних категорій та законів;

3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;

4) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;

5) уміння користуватись методами наукового аналізу явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;

6) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

7) використання актуальних фактичних та статистичних даних, які підтверджують тези відповіді на питання;

8) знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;

9) засвоєння основної та додаткової літератури.

Відповідь на питання оцінюється в 7-5 балів, якщо:

1) відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання); або, якщо:

2) при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час:

а) використання цифрового матеріалу;

б) посилання на конкретні концепції та теорії;

в) формулювання назв законів і нормативних актів України, міжнародних та міждержавних угод, які регламентують організацію освітнього процесу;

г) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь на питання оцінюється в 4-2 бали, якщо:

1) відносно відповіді на найвищий бал не розкрито трьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

2) висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визнаним при відсутності доказів супроти нього аргументами, зазначеними у відповіді.

Відповідь на питання оцінюється в 1-0 бали, якщо:

1) питання не розкрито;

2) характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

Критерії оцінки тестових завдань. У кожний екзаменаційний білет входить 10 тестів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал. Тобто за 10 правильно вирішених тестів – 10 балів.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпар-

галок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

	Поточний (модульний) контроль - 70										Підсумковий контроль	Сума
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовний модуль 1 - 32					Змістовний модуль 2 - 38					30	100
Тема	T1	T2	T3	T4	МК	T5	T6	T7	T8	МК		
Кількість балів за видами робіт по темах, всього:	5	5	5	7	10	7	7	7	7	10		
в т.ч.: активність на семінарських заняттях	4	4	4	5		5	5	5	5			
виконання самостійної роботи	1	1	1	2		2	2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів з дисципліни «Інноваційна аграрна економіка» для здобувачів ОНР доктор філософії зі спеціальності 051 «Економіка» - Умань: Уманський НУС, 2020. 16 с.

2. Методичні вказівки для семінарських занять з дисципліни «Інноваційна аграрна економіка» для здобувачів ОНР доктор філософії зі спеціальності 051 «Економіка» - Умань: Уманський НУС, 2020. 18 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бояринова К. О. Особливості формування інноваційної привабливості підприємства [Електронний ресурс] К. О. Бояринова, К. О. Данильченко. Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_3 /Boyarinova

2. Васильєва Т. А. Концептуальні основи формування системи управління потенціалом інноваційного розвитку підприємства на засадах маркетингу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2011_4_1/4_1.pdf
3. Гнатенко М. К. Методичне забезпечення оцінки інноваційного потенціалу регіону. Сталий розвиток економіки (Всеукраїнський науково-виробничий журнал) - 2011. - №7. - С. 147-152.
4. Грицаєнко М. І. Інноваційна основа інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки); за ред. М. Ф. Кропивка. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2011. - № 1 (15). - С. 38-44.
5. Грицаєнко М. І. Інтенсифікація сільського господарства на основі інноваційного розвитку. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи : монографія [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. К. : ННЦ ІАЕ, 2014. - С. 237-257.
6. Калачова І. В., Шубравська О. В., Прокопенко К. О. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств: перешкоди та напрями розвитку. *Статистика України*: Науково-інформаційний журнал. 2013. № 1. С. 10–16.
7. Калиниченко М. П. Гармонізація економічних інтересів у системі маркетингового управління підприємством. *Економіка промисловості* : зб. наук. пр., 2013. № 3 (63). С. 119–128. URL: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/32/09pnmgr.pdf>. (дата звернення: 04.09.2017).
8. Карюк В. І. Методичний підхід до оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 5. С. 176–182.
9. Катан Л. І., Катан В. О. Економіко-математичне моделювання ресурсного потенціалу підприємств аграрної сфери в досягненні цілей сталого розвитку. *Агросвіт*. 2018. № 6. С. 3–7.
10. Квасницька Р. С., Ардашкіна Н. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. *Вісник Хмельницьк. нац. ун-ту*. 2009. № 6. С. 249–259.
11. Кибиткин А. И., Чечурина М. Н. Концептуальный подход к оценке инновационного развития предприятия. *Вестник МГТУ*. 2011. Том 14, № 2. С. 427–434.
12. Ким Дж., Мюллер Ч. У., Кларк У. Р. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ. М.: *Финансы и статистика*. 1989. 215 с.
13. Кириллова Л. Н., Зиянгулова А. Р. Использование принципа «золотого сечения» в гармонизации структуры баланса предприятия. URL: http://economicarggu.ru/2010_1/kirilova.pdf. (дата звернення 01.06.2016).
14. Кучинський В. А., Крамської О. Ю., Андрушенко А. О. Розвиток інноваційного потенціалу підприємства в сучасних умовах. *Вісник НТУ»ХПІ»*. 2009. № 6. С. 70–74.

15. Лаврук В. В. Інноваційний продукт у сільському господарстві як результат інноваційного процесу. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=218>. (дата звернення 22.08.2019).

Допоміжна

1. Соболева Т. О. Методичні підходи до оцінки інноваційного потенціалу організації. *Вісник національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*. 2007. № 579. С. 573–578.

2. Соколюк С. Ю. Гармонізований розвиток аграрного сектора економіки, як основа мотивації праці. *Економічний розвиток України в контексті впровадження прогресивних інформаційних технологій та систем управління* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. Конф. м. Київ, 25 лютого 2019 р. К.: ТОВ «ВІПО», 2019. С. 248–252.

3. Соколюк С. Ю. Державна підтримка інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору. *Економічні перспективи підприємництва в Україні* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. м. Ірпінь, 18-19 жовт. 2018 р. Ірпінь: УДФСУ, 2018. С. 164–166.

4. Соколюк С. Ю. Державне регулювання інноваційного розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва. *Фінансове регулювання зрушень в економіці України*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. м. Мукачєво, 20 бер. 2019 р. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2019. С. 242–245.

5. Шовкалюк В. С. Кластери та інноваційний розвиток України. Створення та функціонування інноваційних кластерів. Інформаційно-аналітичні матеріали Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України URL : [http://old.dkni.gov.ua/?q=system/files/sites/default/files/images/Stvor ta funk klasteriv.pdf](http://old.dkni.gov.ua/?q=system/files/sites/default/files/images/Stvor%20ta%20funk%20klasteriv.pdf).

6. Якубів В. М. Розвиток органічного землеробства в Україні: екологічний та соціоекономічний ефекти. *Економіка АПК*. 2013. № 11. С. 27–32.

7. Янковська О. І. Особливості інновацій в сільському господарстві. *Економіка. Управління. Інновації*. : електронне наукове фахове видання. 2010. № 2 (4). URL : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10yaoiicg.pdf. (дата звернення: 12.10.2018).

8. Янченко З. Б. Особливості розробки регіональних інноваційних програм аграрної сфери. *Економіка АПК*. 2013. № 6. С. 63 – 67.

9. The Global Innovation Index 2017. Winning with Global Innovation. Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent [Eds.]. 451 p.

10. The Global Innovation Index 2018. Innovation Feeding the World. Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent [Eds.]. 463 p.

2.8. ОК8 Методологія та організація наукових досліджень в економіці

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує кандидат економічних наук, професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Бурляй Олександр Леонідович (<https://economics.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/burlyaj-oleksandr-leonidovich.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
		Семестр
Загальна кількість годин - 120		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 самостійної роботи студента – 5,1	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Індивідуальні заняття
		-
	Самостійна робота	
	76 год.	
	Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу	Мета курсу (інтегральна компетентність) - здатність розв'язувати складні завдання і здійснювати науково-дослідну роботу у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної наук
Завдання курсу	<ul style="list-style-type: none"> • ознайомити здобувачів аспірантури з загальнотеоретичними питаннями логіки, методології та методів наукового пізнання, акцентуючи увагу на методологічній складовій в організації наукових досліджень у сфері економіки; • ознайомити майбутніх докторів філософії у галузі економіки з основами системного підходу і організації наукових досліджень — проблематикою соціально-економічної сфери, соціального пізнання, соціального управління, методів вивчення соціальної реальності; • ознайомити майбутніх докторів філософії у галузі економіки зі специфікою впровадження результатів наукових досліджень відповідно до фаху підготовки та системою оцінки їх ефективності та перспективи розробки в контексті світової практики; • підвищити рівень розуміння логіки наукового методу та проблемного контексту обґрунтування знання; • розвинути у майбутніх докторів філософії у галузі економіки вміння застосовувати методологічний потенціал сучасних наукових парадигм у власних дослідженнях; • сформувати навички аналізу наукового тексту; • сформувати навички систематизації інформації та обробки масивів даних; • набути безпосередній досвід організації кваліфікаційного дослідження на присвоєння звання доктора філософії у галузі економіки, сприяти його позитивному успішному захисту; • навчити застосовувати апробовані методи, методологію та дослідницькі засоби, інструментарій наукових досліджень для вирішення проблем соціально-економічної сфери, соціального управління тощо; • застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій і професійній діяльності; • розвинути достатній рівень аналітичного і критичного мислення.
Компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • здатність до розвитку та вдосконалення педагогічної й методичної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь викладача економічних дисциплін; • здатність володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати здобуті знання у науковій та педагогічній діяльності; • здатність розпізнавати головні ознаки та напрями впливу гло-

	<p>бальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики;</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. системного наукового світогляду, морально-етичних цінностей, громадянської позиції, професійної етики та загального культурного кругозору; • здатність генерувати нові ідеї (креативність), ініціювати дослідницько-інноваційні проекти, автономно працювати під час їх реалізації; • знання сучасних парадигм дослідження соціально-економічних систем різного рівня, основних концепцій, теорій, моделей та інструментарію економічних досліджень; • здатність переосмислювати наявне та створювати нові цілісні знання щодо шляхів та засобів вирішення комплексних соціально-економічних проблем; проведення дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки; • здатність планувати, організовувати, проводити спеціальні наукові дослідження та впроваджувати їх результати.
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • володіти формами та методами організації й проведення навчально-методичної роботи, вдосконалювати педагогічну майстерність, демонструвати професійні вміння викладача економічних дисциплін; • розпізнавати головні ознаки та напрями впливу глобальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики; • досконало володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати її у науковій та педагогічній діяльності; • демонструвати системність наукового світогляду та загального культурного кругозору, дотримуватись професійної етики та засад академічної та професійної доброчесності у професійній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності; • демонструвати креативність, продукувати нові ідеї, ініціювати інноваційні проекти, забезпечувати лідерство та автономність їх реалізації у професійній діяльності; • знати основні парадигми, концепції, теорії, моделі та інструментарій дослідження соціально-економічних систем різного рівня; • здійснювати критичний аналіз існуючих та синтез нових ідей щодо розв'язання комплексних соціально-економічних проблем, здійснення дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. НАУКА – СУЧАСНА ПРОДУКТИВНА СИЛА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці»

Економічна наука та її значення у розв'язанні головних проблем агропромислового виробництва. Основні закономірності і проблеми розвитку економічної науки.

Предмет, мета і завдання курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці».

Організація наукової діяльності в Україні. Наукові установи країни, їх завдання та функції.

Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження

Поняття наукового дослідження. Необхідність проведення наукових досліджень. Вимоги до наукового дослідження.

Класифікація наукових досліджень. Види наукових досліджень: експериментальні, теоретичні, істографічні, порівняльно - аналітичні.

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.

Науково - дослідницька діяльність студентів - складова частина навчального процесу. Організація та види науково - дослідної роботи студентів у вузі.

Тема 3. Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження

Поняття про методологію досліджень. Види та функції наукових досліджень. Метод та прийом в науковому дослідженні. Методика та техніка наукових досліджень.

Теорія пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Діалектичний метод - основа пізнання дійсності. Єдність теорії і практики. Практика - критерій істини і її роль в розвитку економічної теорії.

Економічні закони, механізм їх дії та використання в економічних дослідженнях. Повнота, однорідність, порівняльність, точність і достовірність фактів, їх критична оцінка.

Класифікація методів дослідження: загальнотеоретичні, емпіричні, спеціальні.

Загальнотеоретичні методи дослідження.

Абстрактно - логічний метод дослідження і його використання. Гіпотеза як важлива ланка абстрактно - логічного методу. Прийоми методу: індукція і дедукція, аналіз і синтез, перехід від абстрактного до конкретного, формалізація, аналогія, співставлення та ін. Використання абстрактно - логічного методу при вивченні конкретних проблем економіки та зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК.

Історичний метод дослідження. Сукупність прийомів історичного методу дослідження: періодизація та історична деталізація, єдність і боротьба протилежностей та ін.

Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження

Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ю, опитування, соціометрія та інші.

Спеціальні методи дослідження.

Економіко - статистичний метод дослідження. Роль статистики у розробці і обґрунтуванні спеціальних методів дослідження. Економічне групування як важливий прийом економіко - статистичного методу. Абсолютні, середні та відносні величини. Варіація ознак і її показники. Економічні порівняння.

Монографічний метод, його мета і можливості застосування в економічних дослідженнях. Значення монографічного методу для узагальнення досвіду роботи передових підприємств. Методика підбору об'єкта для монографічного дослідження. Якісна і кількісна оцінка факторів.

Розрахунково-конструктивний метод дослідження. Основні прийоми розрахунково-конструктивного методу. Виділення провідної ланки, бальна оцінка явищ, інтегральні показники та ін.

Балансовий метод і його використання для координування і взаємного поєднання усіх частин явищ, що вивчаються. Види балансів: вартісні, натуральні. Сукупність прийомів балансового методу.

Економіко-математичні методи в наукових дослідженнях. Економічні моделі та їх використання.

Метод наукового експерименту, його значення в наукових дослідженнях і зв'язок з іншими методами. Види експериментів. Організація економічного експерименту та його проведення. Оцінка результатів експерименту і формування висновків.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. СТРУКТУРА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 5. Структура наукового дослідження

Структура наукового дослідження. Вибір теми дослідження, його мети, завдання. Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок. Обґрунтування вибраної теми і об'єкта дослідження. Роль наукового керівника у виборі теми наукового дослідження.

Розробка плану науково - дослідної роботи. Структура плану і загальна характеристика його складових частин. Складання робочої методики наукового дослідження і основні вимоги до неї.

Розроблення концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби та ін.). Визначення теоретичного і практичного стану проблеми. Розроблення та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, покладених в основу дослідження.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Поняття про наукову інформацію та її роль в проведенні наукових досліджень.

Джерела інформації та їх використання в науковій роботі. Способи пошуку інформації. Використання законодавчих актів, постанов уряду та указів Прези-

дента. Спеціальна економічна та нормативно - довідкова література. Статистичні щорічники. Періодична література. Інтернет.

Оформлення витягів з літературних джерел. Комплектування літератури. Кодування інформації.

Методика роботи з літературними джерелами.

Збір та обробка цифрових матеріалів, вимоги до них та перевірка. Нагромадження матеріалів у процесі статистичних спостережень, при вивченні досвіду передових підприємств та при проведенні спеціальних досліджень. Попередні розрахунки - одна з форм нагромадження матеріалів в процесі економічних досліджень. Аналіз нагромаджених матеріалів.

Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

Обробка результатів дослідження та їх оформлення.

Форми відображення результатів наукового дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, тези.

Методика підготовки та оформлення публікацій.

Форми звітності при науковому дослідженні.

Оцінка ефективності наукових досліджень. Економічна, науково - технічна та соціальна ефективність наукових досліджень.

Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень.

Тема 8. Дисертаційна робота: написання, оформлення, захист

Вимоги до оформлення дисертацій.

Структура дисертації.

Вимоги до структурних елементів.

Основна частина.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

4. Структура навчальної дисципліни «методологія та організація наукових досліджень в економіці»

Змістовий модуль, тема	Усього	в тому числі		
		л	п	с
Змістовний модуль 1. Наука – сучасна продуктивна сила розвитку суспільства				
Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці»	14	2	2	10
Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	16	2	4	10
Тема 3. Основні методологічні наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження	15	2	4	9
Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	15	2	4	9
Всього	60	8	14	38
Змістовний модуль 2. Структура проведення наукових досліджень				
Тема 5. Структура наукового дослідження	16	2	4	10
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	16	2*	4	10
Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	13	2	2	9
Тема 8. Дисертаційна робота: написання, оформлення, захист	13	2	4	9
Всього	60	8	14	38
Разом	120	16	28	76

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці»	2
2	Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	4
3	Тема 3. Основні методологічні наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження	4
4	Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	4
5	Тема 5. Структура наукового дослідження	4
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	4
7	Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	2
8	Тема 8. Дисертаційна робота: написання, оформлення, захист	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці»	10
2	Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	10
3	Тема 3. Основні методологічні наукових досліджень. Загально-теоретичні методи дослідження	9
4	Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	9
5	Тема 5. Структура наукового дослідження	10
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	10
7	Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	9
8	Тема 8. Дисертаційна робота: написання, оформлення, захист	9

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Теми	Перелік питань
1	Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія та організація наукових досліджень в економіці»	Організація наукової діяльності в Україні. Наукові установи країни, їх завдання та функції.
2	Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	Науково - дослідницька діяльність студентів - складова частина навчального процесу. Організація та види науково - дослідної роботи студентів у вузі.
3	Тема 3. Основи методології наукових досліджень. Загально-теоретичні методи дослідження	Економічні закони, механізм їх дії та використання в економічних дослідженнях. Повнота, однорідність, порівняльність, точність і достовірність фактів, їх критична оцінка.
4	Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	Метод наукового експерименту, його значення в наукових дослідженнях і зв'язок з іншими методами. Види експериментів. Організація економічного експерименту та його проведення. Оцінка результатів експерименту і формування висновків.
5	Тема 5. Структура наукового дослідження	Розроблення концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби та ін.). Визначення теоретичного і практичного стану проблеми. Розроб-

		лення та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, покладених в основу дослідження.
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Нагромадження матеріалів у процесі статистичних спостережень, при вивченні досвіду передових підприємств та при проведенні спеціальних досліджень. Попередні розрахунки - одна з форм нагромадження матеріалів в процесі економічних досліджень. Аналіз нагромаджених матеріалів.
7	Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	Оцінка ефективності наукових досліджень. Економічна, науково - технічна та соціальна ефективність наукових досліджень. Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень.
8	Тема 8. Дисертаційна робота: написання, оформлення, захист	Оформлення та нумерація додатків

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота.

Консультавання студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із докторантами.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В основу рейтингового оцінювання знань аспіранта закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) аспірант може набрати максимально 70 балів.

На підсумковому контролі (іспит) аспірант може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

ДО ІСПИТУ ДОПУСКАЄТЬСЯ ДОКТОРАНТ, ЯКИЙ НАБРАВ НЕ МЕНШЕ 35 БАЛІВ!

Поточний контроль.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання практичного заняття оцінюється за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок: «відмінно» – 3 бали; «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал;

- два тестових контролю, по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 10 балів; 75-89% – 8 балів; 60-74% – 6 балів; 50-59% – 4 бали; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів.

Шкала за 5-бальною системою:	
Відмінно	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання із наведенням фактичних прикладів, посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, правильні відповіді на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах змістового модуля)
Добре	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання без наведення фактичних прикладів, без посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, відповіді на додаткові питання із незначними недоліками (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах змістового модуля)
Задовільно	посереднє знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (незначні помилки у формулюванні категорій, визначень), без правильних відповідей на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах змістового модуля)
Знання відсутні	неспроможність продемонструвати знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (формулювання категорій, визначень)

9. Розподіл балів, які отримують докторанти

Кількість балів за змістовий модуль	Поточне оцінювання знань (70)								Іспит (30)	СУМА 100	
	ЗМ1 32 бали				ЗМ2 38 балів						
Теми	№1	№2	№3	№4	модульний контроль (10 балів)	№5	№6	№7	№8	модульний контроль (10 балів)	
Кількість балів за видами робіт змістових модулів, всього:	4	4	7	7		7	7	7	7		7
в т.ч.: активність на практичних заняттях	3	3	6	6		6	6	6	6		6
виконання самостійної роботи	1	1	1	1		1	1	1	1		1

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень в економіці» може здійснюватися у формі усного іспиту (А) або у формі тестових завдань (Б) (за вибором студентів).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів :

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (10 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці, демонструє здатність проводити наукову дискусію і аргументовано відстоювати свою точку зору;

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (9 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (8 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (7 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, допускаючи незначні помилки;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (6 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (5 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст із незначними помилками;

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (2 бали), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету, проте в цілому орієнтується в його предметній області.

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (0 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету і не орієнтується в його предметній області.

Загальна кількість балів визначається як сума балів, отриманих студентом, при відповіді на кожне із питань екзаменаційного білету.

Максимальна тривалість екзамену визначається, виходячи із того, що для підготовки відповіді на 3 питання білету виділяється 45 хвилин, та кількості студентів, які проходять екзамен.

Б. Тестові завдання. На іспит виноситься 60 тестових завдань із числа тих, які використовувалися для проведення поточного модульного контролю.

Кількість балів у залежності від кількості правильних відповідей:

- 60 – 30 балів;

- 54-59 – 27 балів;
- 48-53 – 24 бали;
- 42-47 – 21 бал;
- 36-41 – 18 балів;
- 30-35 – 15 балів;
- 26-29 – 7 балів;
- 0-25 – 0 балів.

Максимальна тривалість екзамену становить 60 хвилин.

Виконання аспірантами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень в економіці» студентам третього рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». УНУС, 2020. 28 с.

2. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень в економіці» студентам третього рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». УНУС, 2020. 28 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник / Білуха М. Т. - К.: АБУ, 2002. - 480 с.
3. Голуб В. А. Огляд концепцій формування і використання бібліотечних електронних ресурсів / Голуб В. А. // НТІ. - 2001. - № 3. - С. 55-58.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посібник. – Харків: Право, 2017. – 446 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Ковальчук В. В., Мойсєєв Л. М. – [2-е вид., перероб. і доп.] - К.: ВД «Професіонал», 2004. - 208 с.
6. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч. посібник. К.: Алерта, 2019. – 490 с.
7. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – К. : Алерта, 2014. – 622 с.
8. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
9. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник / Крушельницька О. В. - К.: Кондор, 2006. – 206 с.
10. Лудченко А. А. Основы научных исследований / Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Г. А. - К.: Знання, 2001. - 113 с.
11. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
12. Методологія та організація наукових досліджень: посібник / О. І. Гуторов / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: ХНАУ, 2017. – 57 с.
13. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
14. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
15. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
16. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / уклад.: А. В. Байлов, О. М. Литвинов, В. В. Чумак; за заг. ред. О. М. Головка. – Харків : ХНУВС: ТімПаблішГруп, 2016. – 363 с.
17. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посібник / авт.-упоряд.: А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко та ін.; за ред. А. Є. Конверського. – Київ : Центр учб. літ., 2016. – 351 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.

19. Основи наукових досліджень: організація самостійної та наукової роботи студента: навч. посібник / [Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак, Д.Д. Сердюк.] - К.: Професіонал, 2006. - 199 с.
20. Основинауковихдосліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с.
21. Оспіщев В.І. Технологія наукових досліджень в економіці: навч. посібник / В.І. Оспіщев, В.В. Кривошей – К. : Знання, 2013. – 255 с.
22. Підюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник / Підюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е. – Київ: Лібра, 2004. - 344 с.
23. Рибалка В.В. Методологічніпроблеминауковоїпсихології: посібник. – К.: ШКОЛА НАПН України, 2017. – 144с.
24. Романчиков В.І. Основинауковихдосліджень: навч. посіб. – Київ : Центр учб. літ., 2016. – 254 с
25. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Соловійов С.М. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 176 с.
26. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Стеченко Д.М., Чмир О.С. – [2-ге вид., перероб. і доп.] - К.: Знання, 2007. - 312 с.
27. Сучасні уявлення про наукову продукцію, науково-метричні методи її оцінки, шляхи покращення її семантичних ознак: матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 20 трав. 2001 р. / Укр. центр наук. мед. інформації та патент.-ліценз. роботи (Укрмедпатентінформ) / Ред. А.Р. Уваренко. - К.: Укрмедпатентінформ, 2001. -116 с.
28. Філіпенко А.С. Основи філософії та методології економічної теорії: навч. посіб. / А.С.Філіпенко.–К.:ВПЦ«Київський університет»,2018.–271с.
29. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / Шейко В.М., Кушнарєнко П.М. – [5-те вид.,стер.] - К.: Знання, 2006. -307 с.

Додаткова

1. Burliai A.P., Burliai O. L., Kovalev L., Smertenuk I. Metho-
?ologicalaspectsofdeterminationofenergypotentialofbiomassofplantpro-
nergypotentialofbiomassofplantpro-
ucts.*ModernScientificResearches*.IssueNo.12.Part3.May2020. Pp.30-35.
2. Бурляй А. П., Бурляй О. Л.,Ковальов Л.Є. Методологічні аспекти проведення економічного аналізу екологізації сільського господарства. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Умань, 2020. Вип.96. – Ч.2: Економічні науки. – С.54–69.
3. 100 запитань і 100 відповідей про підготовку й атестацію наукових і науково-педагогічних працівників: довідник / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.
4. Від аспіранта – до академіка: збірник законодавчих і нормативних матеріалів з питань наукової діяльності, атестації наукових працівників / [укладач

Ю.І.Цеков]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», видавництво «Толока», 2006. – 80 с.

5. Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень: збірник нормативних документів з питань атестації наукових працівників / [укладач Ю.І.Цеков]. – [4-е вид., виправлене і доповнене]. - К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2007. – 128 с.

6. Довідник офіційного опонента: збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2008. – 64 с.

7. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. – [Чинний від 1995- 23-02]. - К.: Держстандарт України, 1995. – 38 с.

8. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: збірник законодавчих актів. За станом на 25 травня 2007 р. / Верховна Рада України: офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 152 с.

9. Зербило Д.Д. Научна школа как феномен / Зербило Д.Д. –К.: Наукова думка, 1994. – 140 с.

10. Кравец А.С. Наука как феномен культуры / Кравец А.С. – Воронеж: Истоки, 1998. – 91 с.

11. Цибульов П.М. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / Цибульов П.М., Чеботарьов В.П.; ред. к.е.н. М.В.Паладій. – К.: ТОВ «Альфа-ПК», 2004. – 56 с.

12. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: методичні поради / [автор-упорядник Л.А. Пономаренко]. – [3-є вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

Періодичні видання

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України.
2. Вісник Національної книжкової палати України.
3. Вісник Українського інституту науково-технічної та економічної інформації.
4. Віче.
5. Вища освіта України.
6. Науковий світ.

Інтернет-джерела

1. Вища атестаційна комісія України – <http://www.vak.org.ua/>
2. Журнал «Наука и жизнь» - <http://www.nkj.ru/>
3. Законодавча база Верховної Ради України - <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua/>

5. Науково-практичний журнал «Наука та інновації» - <http://www.nas.gov.ua/scinn/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Освітній портал - <http://www.osvita.org.ua/>
8. Український інститут науково-технічної та економічної інформації - <http://www/uinpei.kiev.ua/>

2.9. ОК9 Актуальні проблеми глобальної економіки

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор
Мудрак Руслан Петрович

(<https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobтники/mudrak-ruslan-petrovich.html>)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 год. на тиждень; самостійної роботи – 5,1 год. на тиждень.	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Лекції
		16
		Практичні, семінарські
		28
		Індивідуальні заняття
		-
		Самостійна робота
76		
	Освітня програма: «Економіка»	Вид контролю:
		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Актуальні проблеми глобальної економіки» є обов'язковою дисципліною, спрямованою на підготовку фахівців, які повинні мати глибокі знання теорії і методології розгортання глобалізаційних процесів, аналізу їх ключових проблем та суперечностей, для обґрунтування практичних рекомендації, спрямованих на підвищення місця національної економіки у системі глобальних рейтингів. Вістрям глобалізації є її економічний аспект. Об'єктивною причиною економічної глобалізації є поглиблення міжнародного поділу праці без якого неможливо досягти підвищення продуктивності суспільної праці та раціонального використання відносно обмежених ресурсів. Сама по собі глобалізація, як поглиблення суспільного поділу праці, є органічною складовою розвитку ринкової економічної системи, одним із її механізмів. Однак, оскільки ринок, в силу природних вад, уже давно втратив ознаки самостійності в розвитку, еволюціонувавши від стихії до відносно планомірної та прогнозованої моделі змішаної економіки, то і глобалізація, пройшовши етап стихійного, слабо керованого явища, перетворюється на керований процес, а напрямок її руху залежить від мети тих, хто може впливати на цей процес. Наслідки економічної глобалізації в контексті вирішення головних проблем людства – суперечливі по причині складної внутрішньої природи цього явища. Їх дослідження, обумовлене необхідністю формування такого курсу інтеграції української економіки в глобальну, який би дозволив максимізувати ефект від використання обмежених національних ресурсів для задоволення економічних інтересів українського суспільства та мінімізувати негативний вплив актуальних проблем глобальної економіки.

Мета курсу – сформувати у аспірантів знання про особливості розгортання економічної глобалізації для глибокого розуміння причин виникнення глобальних економічних проблем, їх наслідків та способів протидії.

Завдання курсу:

- обґрунтувати теоретико-методологічну базу актуальних проблем глобальної економіки;
- дослідити проблемне поле глобальних трансформацій;
- розкрити зміст диспропорційності економічного розвитку, пояснити основні причини та наслідки явища;
- з'ясувати соціальні виклики в глобалізованому світі;
- ознайомити здобувачів з глобалізацією геоекологічних процесів - сировинною та енергетичною проблемою;
- розкрити суть метакорпорацій, як транснаціональних носіїв системи глобалізму і нової глобальної конкуренції;
- з'ясувати напрями трансформації глобальної економічної політики;
- розкрити зміст глобалізації геоекономічних процесів і пояснити необхідність реалізації концепції сталого розвитку.

Програмні компетентності (цілі курсу):

- розуміння альтернативних теорій формування та розвитку глобальної економіки;

- здатність розрізняти класифікаційні ознаки країн «центру», «напівпериферії» і «периферії»;
- здатність обґрунтовувати причини нерівномірності розподілу переваг від глобалізації;
- здатність формулювати суть, пояснювати причини та прогнозувати наслідки ключових глобальних проблем;
- здатність пояснити причини втрати контролю національних урядів над міжнародними потоками капіталу;
- здатність обґрунтовувати принципи функціонування глобальних корпорацій та пояснювати природу їх конфліктів із національними урядами;
- здатність обґрунтовувати заходи протидії негативного впливу глобальних корпорацій на функціонування національної економіки та застосовувати пакет формальних інструментів захисту національних інтересів країни-учасниці міжнародних організацій;
- здатність розпізнавати головні ознаки та напрями впливу глобальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики.

Програмні результати навчання:

- володіти знанням альтернативних теорій формування та розвитку глобальної економіки;
- демонструвати вміння розрізняти класифікаційні ознаки країн «центру», «напівпериферії» і «периферії»;
- демонструвати вміння обґрунтовувати причини нерівномірності розподілу переваг від глобалізації;
- формулювати суть, пояснювати причини та прогнозувати наслідки ключових глобальних проблем;
- демонструвати вміння пояснювати причини втрати контролю національних урядів над міжнародними потоками капіталу;
- обґрунтовувати принципи функціонування глобальних корпорацій та пояснювати природу їх конфліктів із національними урядами;
- здійснювати теоретико-методичне обґрунтування заходів протидії негативного впливу глобальних корпорацій на функціонування національної економіки та застосування пакету формальних інструментів захисту національних інтересів країни-учасниці міжнародних організацій;
- розпізнавати головні ознаки та напрями впливу глобальної фінансової, міграційної, продовольчої та енергетичної проблеми на національну економіку, пропонувати заходи відповідної стабілізаційної політики.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗМІСТ ТА СПЕЦИФІКА ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Теоретико-методологічна база актуальних проблем глобальної економіки

Глобальні трансформації, їх сутність. Теоретичні моделі і сучасна практика глобальних трансформацій. Основні суперечності глобальних трансформацій.

Сутність економічної глобалізації. Закономірності та тенденції глобалізації. Генезис, характер, загрози і наслідки сучасного економічного глобалізму. Індикатори глобалізаційного процесу: головні, додаткові, експериментальні. Методологічні підходи щодо визначення місця України в процесах економічної глобалізації.

Парадоксальна природа глобальних трансформацій. Глобальні економічні парадокси: зміст і основні характеристики. Соціальні наслідки процесу глобалізації. Нерівномірність в розподілі вигод та збитків від глобалізації.

Можливість «деглобалізації» світової економіки. Альтерглобальні сценарії світового розвитку. Сутність та принципові особливості альтерглобалізму. Антиглобалістські рухи: ідеологія і програми, мотивація і результати. Поняття антиглобалістського руху. Загальні цілі антиглобалізму. Основні види діяльності антиглобального руху.

Тема 2. Проблемне поле глобальних трансформацій

Якісні та кількісні характеристики розвитку світу на початку XXI століття: навколишнє середовище, збереження миру, міжнародний тероризм, бідність та освіта, забезпечення ресурсами та продовольством, ріст народонаселення, національна держава у контексті глобалізації.

Глобальні проблеми як сфера наукових знань. Причини загострення глобальних проблем людства в кінці XX – на поч. XXI ст. Критерії визначення глобальних проблем. Наукові підходи до класифікації глобальних проблем. Провідні глобальні ризики за показниками ймовірності та впливу. Загрози природно-екологічного характеру. Глобальні соціальні проблеми. Політичні конфлікти як чинник дестабілізації соціально-економічного розвитку. Економічні проблеми розвитку.

Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки

Роль глобалізації у загостренні проблем економічного розвитку. Сучасні тенденції економічного розвитку країн світу. Пропорційність та диспропорційність розвитку економічних систем. Класифікаційні ознаки країн «центру», «напівпериферії» і «периферії». Поляризація економічного розвитку та методи її виміру. Причини нерівномірного розвитку світової економіки. Вплив країн світової тріади на нерівномірність розвитку світової економіки

Глобалізація і бідність. Бідність як глобальна проблема. Основні сценарії світового розвитку і динаміки бідності. Вплив культури, суспільних інститутів та економічної системи на рівень бідності.

Економічні перспективи формування світової політики збалансованого розвитку.

Тема 4. Соціальні виклики в глобалізованому світі

Демографічний аспект розвитку глобальної економіки. Основні демографічні проблеми глобального світу. Старіння націй в глобальній економіці. Регіональний розподіл за гостротою проблем голоду, поширення хвороб, стану здоров'я матерів та дітей.

Продовольча проблема (проблема голоду та недоїдання, скорочення орних земель, зміна клімату, можливість надання допомоги слаборозвинутим країнам). Масштаби продовольчої проблеми. Співвідношення між зростанням народонаселення і скорочення виробництва продовольства. Можливі шляхи забезпечення зростання виробництва продовольства у світі. Біотехнологічна революція: проблеми й перспективи.

Проблеми ринку праці та міжнародних міграцій. Центри тяжіння робочої сили глобального світу. Тіньовий ринок робочої сили в глобальній економіці.

Нова економіка, людський капітал та людський потенціал. Гендерна рівність в контексті сталого розвитку.

Тема 5. Глобалізація геоекологічних процесів. Сировинна та енергетична проблеми

Головні глобалізаційні ризики екологічно-ресурсного походження. Глобальні екологічні проблеми сучасності як наслідок антропогенного впливу на біосферу. Наслідки глобальних змін клімату та порушення стану рівноваги атмосфери. Проблема глобального забруднення та виснаження біосфери. Взаємозалежність між народонаселенням планети та виснаженням природних ресурсів.

Енергетична криза людства та шляхи її вирішення. Основні загрози глобальній енергетичній безпеці. Проблема ресурсозабезпеченості енергетичного господарства. Використання альтернативних джерел енергії. Шляхи забезпечення глобальної енергетичної безпеки.

Проблема дефіциту ресурсів розвитку суспільства. Проблема вичерпності сировини і її вплив на світовий економічний розвиток. Ресурсо-енергетичний потенціал світової економіки.

Загальні підходи до вирішення глобальних екологічних проблем та гармонізація відносин людина-природа як шлях до створення ноосфери. Екологічна функція держави в сучасних глобалізаційних процесах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГЛОБАЛЬНІ РЕГУЛЯТИВНІ ІНСТИТУТИ У ВИРІШЕННІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 6. Метакорпорації як транснаціональні носії системи глобалізму і нової глобальної конкуренції

Феномен утворення метакорпорацій. Структура та механізм діяльності ТНК як сучасних прототипів глобальних корпорацій. Зростаюча присутність ТНК у світовій економіці як агентів глобалізації та їх трансформація в глобальні корпорації. Джерела та умови забезпечення конкурентного лідерства та ефективної діяльності глобальних корпорацій.

Взаємовідносини «національна держава - ТНК»: гармонізація інтересів. Проблеми паритетної взаємодії глобального бізнесу та держав з різним рівнем соціально-економічного розвитку. ТНК в економіці розвинутих країн. ТНК в економіці країн, що розвиваються. Наслідки господарської діяльності ТНК. Проблеми взаємодії: ТНК і країни базування, ТНК та приймаючі країни.

Еволюція наддержавного регулювання діяльності ТНК. Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності.

Тема 7. Трансформація глобальної економічної політики

Суб'єкти та об'єкти глобального управління. Принципи, форми та методи глобальної економічної політики. Напрями та інститути реалізації глобальної економічної політики.

Суб'єкти координації розвитку глобальної економіки. Проблеми глобальної регулюючої системи. Міжнародна координація економічної політики. Головні об'єкти міжнародної координації глобальної економіки. Світові фінансові ринки, валютні курси, платіжні баланси, рівень інфляції як основні об'єкти регулювання глобальної економіки.

Зміна компетенцій регуляторних інститутів глобальної економіки. Роль глобальної економічної політики в гармонізації національних інтересів. Міжнародні комерційні та некомерційні організації як провідники процесів глобалізації.

Нова парадигма оптимального механізму регулювання економіки державою як регулятивною системою. Функціональна специфіка і проблеми незалежного статусу держав і міжнародних організацій. Трансформація регулятивних функцій держави в глобалізованій економіці. Вектори трансформації національної державності. Перерозподіл повноважень між національними державами та новими локальними, регіональними і всесвітніми регулюючими інститутами.

Тема 8. Глобалізація геоекономічних процесів і сталий розвиток

Концепція сталого розвитку людської цивілізації. Фактори та умови сталого розвитку. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку. Економічне зростання і сталий розвиток. Особливості реалізації сталого економічного розвитку в умовах глобалізації. Актуальність екологічно збалансованого розвитку. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток.

Необхідність дотримання глобальних принципів поведінки. Міжнародні програми вирішення глобальних проблем. Нові глобальні угоди: Цілі тисячоліття ООН; Принципи розвитку, погоджені на Конференції ООН з питань фінансування розвитку; Конвенція ООН проти корупції; Глобальний план віднов-

лення та реформ Групи 20; Декларація «Відповідальне керівництво для сталого майбутнього» Групи 8; Порядок денний щодо достойної праці Міжнародної організації праці; Глобальний договір ООН; Механізми Рамкової конвенції ООН про зміни клімату; Міжнародне партнерство для співробітництва у сфері енергоефективності; Глобальне партнерство для сільського господарства та продовольчої безпеки.

Особливості переходу до сталого розвитку в Україні. Перспективи впровадження та реалізації концепції сталого розвитку в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	с	і. з.	с. р.
1	2	3	4	5	6
ЗМ 1. ЗМІСТ ТА СПЕЦИФІКА ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ					
Тема 1. Теоретико-методологічна база актуальних проблем глобальної економіки.	13	2	2	-	9
Тема 2. Проблемне поле глобальних трансформацій.	16	2	2	-	12
Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки	15	2	4	-	9
Тема 4. Соціальні виклики в глобалізованому світі	15	2	4	-	9
Тема 5. Глобалізація геоекологічних процесів	15	2	4	-	9
Разом за з модулем 1	74	10	16		48
ЗМ 2. ГЛОБАЛЬНІ РЕГУЛЯТИВНІ ІНСТИТУТИ У ВИРІШЕННІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ					
Тема 6. Метакорпорації, як транснаціональні носії системи глобалізму і нової глобальної конкуренції.	16	2	4	-	10
Тема 7. Трансформація глобальної економічної політики.	15	2	4	-	9
Тема 8. Глобалізація геоекономічних процесів і сталий розвиток.	15	2*	4	-	9
Разом за з модулем 2	46	6	12	-	28
Усього годин	120	16	28	-	76

*залучені стейкхолдери для спільного проведення аудиторних занять

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічна база актуальних проблем	2

	глобальної економіки.	
2	Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки.	2
3	Тема 4. Соціальні виклики в глобалізованому світі.	4
4	Тема 5. Глобалізація геоекологічних процесів.	4
5	Тема 6. Метакорпорації, як транснаціональні носії системи глобалізму і нової глобальної конкуренції.	4
6	Тема 7. Трансформація глобальної економічної політики.	4
7	Тема 8. Глобалізація геоекономічних процесів і сталий розвиток.	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічна база актуальних проблем глобальної економіки.	9
2	Тема 2. Проблемне поле глобальних трансформацій.	12
3	Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки	9
4	Тема 4. Соціальні виклики в глобалізованому світі	9
5	Тема 5. Глобалізація геоекологічних процесів	9
6	Тема 6. Метакорпорації, як транснаціональні носії системи глобалізму і нової глобальної конкуренції.	10
7	Тема 7. Трансформація глобальної економічної політики.	9
8	Тема 8. Глобалізація геоекономічних процесів і сталий розвиток.	9

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Тема	Перелік питань
1	1. Теоретико-методологічна база актуальних проблем глобальної економіки.	Теоретичні моделі і сучасна практика глобальних трансформацій. Генезис, характер, загрози і наслідки сучасного економічного глобалізму. Соціальні наслідки процесу глобалізації. Антиглобалістські рухи: ідеологія і програми, мотивація і результати.
2	2. Проблемне поле глобальних трансформацій.	Суть та коротка характеристика ключових глобальних проблем: навколишнє середовище, збереження миру, міжнародний тероризм, бідність та освіта, забезпечення ресурсами та продовольством, ріст народонаселення, національна держава у контексті глобалізації. Наукові підходи до класифікації глобальних про-

		блем. Загрози природно-екологічного характеру. Глобальні соціальні проблеми.
3	3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки	Роль глобалізації у загостренні проблем економічного розвитку. Вплив країн світової тріади на нерівномірність розвитку світової економіки Глобалізація і бідність. Вплив культури, суспільних інститутів та економічної системи на рівень бідності. Економічні перспективи формування світової політики збалансованого розвитку.
4	4. Соціальні виклики в глобалізованому світі	Демографічний аспект розвитку глобальної економіки. Старіння націй в глобальній економіці. Співвідношення між зростанням народонаселення і скорочення виробництва продовольства. Проблеми ринку праці та міжнародних міграцій. Центри тяжіння робочої сили глобального світу. Гендерна рівність в контексті сталого розвитку.
5	5. Глобалізація геоекологічних процесів	Головні глобалізаційні ризики екологічно-ресурсного походження. Проблема глобального забруднення та виснаження біосфери. Основні загрози глобальній енергетичній безпеці. Проблема ресурсозабезпеченості енергетичного господарства. Використання альтернативних джерел енергії. Шляхи забезпечення глобальної енергетичної безпеки. Проблема дефіциту ресурсів розвитку суспільства.
6	6. Метакорпорації, як транснаціональні носії системи глобалізму і нової глобальної конкуренції.	Взаємовідносини «національна держава - ТНК»: гармонізація інтересів. ТНК в економіці розвинутих країн. ТНК в економіці країн, що розвиваються. Наслідки господарської діяльності ТНК. Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності.
7	7. Трансформація глобальної економічної політики.	Суб'єкти координації розвитку глобальної економіки. Проблеми глобальної регулюючої системи. Міжнародна координація економічної політики. Головні об'єкти міжнародної координації глобальної економіки. Зміна компетенцій регуляторних інститутів глобальної економіки.

		Роль глобальної економічної політики в гармонізації національних інтересів. Нова парадигма оптимального механізму регулювання економіки державою як регулятивною системою. Трансформація регулятивних функцій держави в глобалізованій економіці.
8	8. Глобалізація геоекономічних процесів і сталий розвиток.	Актуальність екологічно збалансованого розвитку. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток. Необхідність дотримання глобальних принципів поведінки. Нові глобальні угоди: Принципи розвитку, погоджені на Конференції ООН з питань фінансування розвитку; Глобальний план відновлення та реформ Групи 20; Декларація «Відповідальне керівництво для сталого майбутнього» Групи 8; Порядок денний щодо достойної праці Міжнародної організації праці.

6.2. Реферат

Реферат має такий зміст:

Вступ

Простий план по темі

Висновки

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 10 до 12 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Реферат починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А)

6.3. Повідомлення

Повідомлення – це актуальна економічна інформація мікро-, мезо-, макро-, мегаекономічного рівня, яка має навчально-пізнавальний характер. Повідомлення має наступний зміст:

Вступ

Повідомлення

Список використаної літератури (зразок оформлення за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>)

Виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 4 до 6 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ

– 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Повідомлення починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А).

6.4. Есе

Есе – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання, і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми. На відміну від реферату, який адресується будь-якому слухачеві, есе – це ближче до репліки, що адресується підготовленому слухачу. Тобто людині чи групі людей, які вже мають уяву, про що йде мова. Власне, така «адресність» дозволяє автору есе зосередити увагу на розкритті нового змісту, а не нагромаджувати різними службовими деталями викладення матеріалу в письмовому форматі.

Інструкція із підготовки есе:

1. Виберіть тему твору. Вона повинна бути актуальною і мати практичну значимість для економічної науки. Перед тим, як приступити до написання есе, його тему необхідно узгодити із Вашим науковим керівником (викладачем).

2. Продумайте приблизний план роботи. Як правило, есе складається з короткого вступу, де розкривається сутність теми; основної частини, в якій викладаються думки вчених, чиновників, керівників підприємств, менеджерів, аналітиків тощо стосовно об'єкту дослідження; ставлення автора роботи до цих думок, а також висновки по темі проведеного дослідження. На останній сторінці есе вказуються використані літературні джерела.

3. Підберіть літературу для написання есе. Це можуть бути навчальні посібники з економіки, праці вчених з проблематики дослідження, періодичні друковані та інтернет-видання, різні економічні огляди.

4. Відберіть необхідний матеріал. Різні точки зору експертів на обрану тему випишіть на папір і відзначте порядок використання висловлювань в роботі.

5. Приступайте до оформлення. Не просто цитуйте висловлювання експертів, а викладайте свою думку на кожне з них. Не забудьте оформити висновки за результатами дослідження.

6. Перевірте, щоб вся використовувана література була актуальна в даний час. Навчальні посібники повинні бути не старші 8-10 років, періодичні видання - не старші 3-5 років (зразок оформлення списку літератури за адресою <http://library.lp.edu.ua/yak-oformyty-spysok-literatury>).

7. При написанні есе не слід використовувати багато літератури, щоб робота не вийшла дуже великою і переобтяженою непотрібною інформацією. **Найбільшою цінністю есе є власні думки та висновки аспіранта по темі дослідження.**

Есе виконується у вигляді друкованого тексту на папері формату А-4 обсягом від 20 до 30 сторінок. Шрифт: Times New Roman. Розмір шрифту – 14, звичайний. Вирівнювання тексту – по-ширині без пропусків і скорочень. Абзацний відступ – 10 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5. Поля сторінки: ліве – 30 мм, пра-

ве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Есе починається із титульної сторінки за встановленою формою (додаток А).

7. Методи навчання

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота.

Консультування студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із докторантами.

8. Методи контролю

В основу рейтингового оцінювання знань аспіранта закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) аспірант може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) аспірант може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

ДО ІСПИТУ ДОПУСКАЄТЬСЯ ДОКТОРАНТ, ЯКИЙ НАБРАВ НЕ МЕНШЕ 35 БАЛІВ!

Поточний контроль.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання семінарського заняття оцінюється за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок: «відмінно» – 3 бали; «добре» – 2 бали; «задовільно» – 1 бал;
- підготовка реферату, есе – 1 бал, повідомлення – 0,5 бала;
- два тестових контролі (по 50 тестових завдань) по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 10 балів; 75-89% – 8 балів; 60-74% – 6 балів; 50-59% – 4 бали; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів.

Шкала за 5-бальною системою:	
Відмінно	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання із наведенням фактичних прикладів, посилань на праці авторитетних фахівців із тематики питання, правильні відповіді на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Добре	зразкове знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання без наведення фактичних прикладів, без посилань на праці ав-

	торитетних фахівців із тематики питання, відповіді на додаткові питання із незначними недоліками (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Задовільно	посереднє знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (незначні помилки у формулюванні категорій, визначень), без правильних відповідей на додаткові питання (ті, що винесені на самостійне опрацювання по матеріалах теми)
Знання відсутні	неспроможність продемонструвати знання теоретико-методичної частини обговорюваного питання (формулювання категорій, визначень)

9. Розподіл балів, які отримують докторанти

Кількість балів за змістовий модуль	Поточне оцінювання знань (70)										Іспит (30)	СУМА 100
	ЗМ1 39 балів					ЗМ2 31 бал						
Тема	Т №1	Т №2	Т №3	Т №4	Т №5	модульний контроль (10 балів)	Т №6	Т №7	Т №8	модульний контроль (10 балів)		
Кількість балів за видами робіт по темах, всього:	4	4	7	7	7		7	7	7		7	
активність на семінарських заняттях	3	3	6	6	6		6	6	6		6	
виконання самостійної роботи	1	1	1	1	1		1	1	1		1	

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Актуальні проблеми глобальної економіки» може здійснюватися у формі усного іспиту (А) або у формі тестових завдань (Б) (за вибором студентів).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів :

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (10 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці, демонструє здатність проводити наукову дискусію і аргументовано відстоювати свою точку зору;

- відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно» (9 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, може пов'язати теоретичний матеріал із процесами та явищами в реальній економіці;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (8 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету,

повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми;

- відповідь на питання, яка оцінюється «добре» (7 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент вільно відповідає на питання екзаменаційного білету, повністю розкриваючи його зміст, викладає основні положення при відповіді на додаткові питання із обговорюваної теми, допускаючи незначні помилки;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (6 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст;

- відповідь на питання, яка оцінюється «задовільно» (5 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент відповідає на питання екзаменаційного білету, в цілому розкриваючи його зміст із незначними помилками;

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (2 бали), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету, проте в цілому орієнтується в його предметній області.

- відповідь на питання, яка оцінюється «незадовільно» (0 балів), повинна відповідати таким вимогам: студент не відповідає на питання екзаменаційного білету і не орієнтується в його предметній області.

Загальна кількість балів визначається як сума балів, отриманих студентом, при відповіді на кожне із питань екзаменаційного білету.

Максимальна тривалість екзамену визначається, виходячи із того, що для підготовки відповіді на 3 питання білету виділяється 45 хвилин, та кількості студентів, які проходять екзамен.

Б. Тестові завдання. На іспит виносяться 60 тестових завдань із числа тих, які використовувалися для проведення поточного модульного контролю.

Кількість балів у залежності від кількості правильних відповідей:

- 60 – 30 балів;

- 54-59 – 27 балів;

- 48-53 – 24 бали;

- 42-47 – 21 бал;

- 36-41 – 18 балів;

- 30-35 – 15 балів;

- 26-29 – 7 балів;

- 0-25 – 0 балів.

Максимальна тривалість екзамену становить 120 хвилин.

Виконання аспірантами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно

82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Актуальні проблеми економіки» для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Умань: УНУС, 2020. 26с.

2. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Актуальні проблеми глобальної економіки» для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Умань: УНУС, 2020. 37с.

2. Методичні вказівки для виконання індивідуальних завдань з дисципліни «Актуальні проблеми глобальної економіки» для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Умань: УНУС, 2020. 15с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: навч. посіб. / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.

2. Мазурок П.П. Глобальна економіка: навч. посіб. / П.П. Мазурок, Б.М. Одягайло, В.В. Кулішов, О.М. Сазонец. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 208 с.

3. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації/За ред. Г.Лук'яненка.- К.: КНЕУ, 2001.- 538 с.

4. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 206 с.

5. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін. - К.: КНЕУ, 2001.

6. Світова економіка: підручник / За ред. С.В. Головки. – К.: Либідь, 2007. – 638 с.

7. Дахно І.І. Світова економіка: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 264 с.

8. Міжнародна економіка: підручник / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.

9. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 356 с.

10. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.

11. Україна і світове господарство. Взаємодія на межі тисячоліть. Навч. посібник / А.С.Філіпенко, Д.Г.Лук'яненко, А.М.Поручник та ін. — К.: Либідь, 2002.

12. Ковтун О. І. Глобальна економіка: підручник / Ковтун О. І., Куцик П. О., Башнанин Г. І.; [за заг. ред. Ковтуна О. І.]. Львів: Видавництво ЛКА, 2004. 704 с.

13. Глобальна економіка: навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2018. 192 с. укр. та англ. мовами.

Допоміжна

14. Безрукова Н. В. Сучасні проблеми глобальної економіки. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2011, № 6 (51), ч. 2. С. 39-42.

file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/Nvпуск_2011_6(2)_8.pdf

15. Сергєєва О. Р. Сучасний стан глобальної економіки в світовому господарстві. Інвестиції: практика та досвід. 2017, № 11. С. 32-37. http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2017/8.pdf

16. Батюк Л. А., Резницька Т. О. Глобальні економічні трансформації та їх особливості на сучасному етапі. Вісник Мукачівського державного університету. 2018, випуск 16. С. 24-28. http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/5.pdf

17. Снігир Л. П. Проблеми та перспективи глобалізації міжнародних економічних відносин. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2018, випуск 22. С. 33-36.

18. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 108. Частина I (у двох частинах) / під ред. Копійки В. В. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2012. – 173 с. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2012_110_01.pdf

19. Кулішов В. В. Сучасні проблеми глобальної економіки. Інноваційна економіка. 2013, № 3(41). С. 8-11. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/inek_2013_3_3.pdf

20. Загорський В., Ліпенцев А., Борщук Є. Глобальна екологічна проблема в системі національної безпеки. Вісник НАДУ. 2013, №11. С. 78-87. <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-1-12.pdf>

21. Орленко Я. Ю. Глобальні екологічні проблеми у контексті міжнародних договорів із захисту навколишнього середовища. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015, випуск 6. С. 598-601. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/122.pdf>

22. Перга Т. Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 288 с. <http://elibrary.ivinas.gov.ua/3772/1/43062679.pdf>

23. Федина С. Проблематика роззброєння у сучасній міжнародній політиці. Концепція миру через роззброєння. Політичний менеджмент. 2012, № 1-2. С. 204-211. http://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/PoMe_2012_1-2_27.pdf
24. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті. Політичний менеджмент. 2010, № 2. С. 119-127. http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kindratets_problemy.pdf
25. Максимчук В. О. Міжнародний тероризм як глобальна проблема сучасності та боротьба з ним. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6204/Maksimchuk%20Mezdunar.pdf?sequence=>
26. Біленчук П. Д., Кофанов А. В., Кобилянський О. Л. Міжнародний тероризм: консолідований аналіз забезпечення безпеки. Навчальний посібник. Київ: ННПСК КНУВС, 2009. 72с. (Серія «Безпека людини, суспільства, держави»). <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/5464/1/Міжнародний%20тероризм.pdf>
- Шкурат І. В. Глобальний тероризм: методичні підходи до вивчення. <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/pol-prav/05sivmpv.pdf>
27. Кончаковська В. В., Кравчук А. С. Тероризм як злочинне явище: еволюція та заходи запобігання. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/19042/1/Konchakovskaya_Kravchuk.pdf
28. Канцір В. С. Прояви сучасного тероризму: мінливі, багатогранні. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/vnulpurn_2016_850_76.pdf
29. Тютюннікова С. В., Пивоварова К. Л. Багатовимірна бідність як глобальна проблема сучасного соціально-економічного розвитку. SOCIAL ECONOMICS. 2018, issue 55. P. 70-79. <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/11686-Текст%20статті-23320-1-10-20181126.pdf>
30. Малинич Г. М. Бідність населення планети як одна з глобальних проблем людства. Матеріали ХХ наукової конференції ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/22213/2/NKTNTU_2017_Malynych_G_M-Poverty_world_population_239.pdf
31. Бродська С. С. Світовий досвід вимірювання межі бідності. Наукові записки. 2003, том 21. Соціологічні науки. С. 44-48. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8386/Brodaska_Svitovyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
32. Мельниченко С. В. Проблеми дослідження феномену бідності в соціально-філософській традиції. ВІСНИК НТУУ-КПІ. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2009, випуск 3. С. 43-51. https://novyn.kpi.ua/2009-3-1/08_Melnichenko.pdf
33. Горенко О. Боротьба з бідністю як орієнтир проєвропейської політики. Політичний менеджмент. 2003, №2. С. 107-121.

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11621/11-Gorenko.pdf?sequence=1>

34. Мануїлова К. В. Проблема бідності у міжнародному праві. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2026/Manuilova%20KV%20Problema%20bidnosti.pdf?sequence=1>

35. Підлипна Р. П. Аналіз значення соціального страхування у подоланні бідності. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016, випуск 10. С. 701-706. <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/146.pdf>

36. Шнит Л. Подолання бідності як підстава ефективного захисту й реалізації прав людини на національному та міжнародному рівнях. Міжнародне право. 2017, №11. С. 259-261. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/11/58.pdf>

37. Ярошенко А. О. Криза освіти як глобальна проблема сучасності. https://novyn.kpi.ua/2007-1/07_Yaroshenko.pdf

38. Корява Д. С. Глобальна проблема забезпечення ресурсами. <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/37772/1/Корява.pdf>

39. Пугач В. Проблема вичерпності мінерально-сировинних ресурсів у контексті забезпечення сталого надрокористування. Ад-мін/Мои%20документи/Downloads/epod_2015_2015_25.pdf

40. Проблема вичерпання природних ресурсів. https://uk.wikipedia.org/wiki/Проблема_вичерпання_природних_ресурсів

41. Пасхавер Б. Й. Сучасний стан продовольчої безпеки. Економіка АПК. 2014, 34. С. 5-12.

42. Кучерук Л. В. Глобальна продовольча проблема: причини виникнення та загострення. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. КАРАЗИНА. 2016, Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». Випуск 5. С. 40-44. <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/a7fdceb98c02520230fe17201688fbab.pdf>

43. Мудрак Р. П. Національна продовольча безпека в умовах відкритої економіки: суть проблеми та способи її вирішення: монографія / Р.П. Мудрак. Умань: Видавець «Сочінський», 2011. 307с.

44. Мудрак Р. П. Продовольча проблема та її місце в системі сучасних політичних координат. Формування ринкових відносин в Україні. 2010, №6. С. 202-207.

45. Мудрак Р. П. Міжнародна методологія індикаторів продовольчої безпеки: відмінності у підходах та можливості застосування на національному рівні. Формування ринкових відносин в Україні. 2011, №5. С. 25-30.

46. Мудрак Р. П. Методологічне забезпечення продовольчої безпеки: досвід США. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2011, частина 2: Економіка 76. С. 50-55.

47. Мудрак Р. П. Міжнародний досвід забезпечення функціонування систем ранньої діагностики продовольчої безпеки. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2011, вип. 259. С. 55-62.

48. Мудрак Р. П. Продовольча безпека України в умовах глобалізації. Економічний часопис – ХХІ. 2013, №1-2(1). С. 34-37.
49. Мудрак Р. П. Продовольчий ринок України: ризики та нові можливості в контексті європейської інтеграції. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2014, частина 2: Економіка 85. С. 219-228.
50. Мудрак Р. П., Довгаль О. В. Актуальні проблеми глобальної економіки: голод та недоїдання. *Український журнал прикладної економіки*, 2020, Том 5, № 2. С. 311-319.
51. Голюков А. П. Глобальна демографічна проблема сучасності: стан та перспективи. Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2016, Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм», випуск 5. С. 8-12. <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/30aea36670d489c6d2018ff8ec5abf6b.pdf>
52. Кирич Н., Слободян Н. Проблеми демографічного старіння населення і його вплив на економічне зростання суспільства. Соціально-економічні проблеми і держава. 2016, № 15(2). С. 62-70. https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2016/16knbezs_002.pdf
53. Шекера О. Г. Демографічна ситуація у світі та в Україні. http://healthy-society.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=121:2011-07-03-09-43-30&catid=36:2011-04-19-08-30-45&Itemid=58
54. Овдін О. Порівняльний аналіз демографічного розвитку в Європейському Союзі та Україні. [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02\(2\)/Ovdin.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02(2)/Ovdin.pdf)
55. Алексеєва Т. І. Аналіз впливу глобальних проблем людства на економіку країн в умовах глобалізації. Вісник Мукачівського державного університету. 2017, випуск 13. С. 35-42. http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/7.pdf
56. Стаканов Р. Д. Міжнародна трудова міграція в глобалізованій економіці. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012, випуск 110 (Частина II). С. 34-41. <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/445-1680-1-PB.pdf>
57. Зазуляк З. М., Соколовський О. Б. Проблема «Північ–Південь» як основа доктриналізму в державах Північної та Південної Америки. Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/gileya_2019_144\(3\)_11.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/gileya_2019_144(3)_11.pdf)
58. Вишневський А. Глобальний міграційний вибух – виклик ХХІ століття. Український соціологічний журнал. 2017, том 17, № 1-2. С. <https://periodicals.karazin.ua/usocjour/article/view/11531/11387>
59. Іващук І. О. Актуальні тенденції ідентифікації країн у глобальному просторі. Ефективна економіка. 2013, № 1. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1705>

60. Дуку А. П. Технологічні детермінанти сучасних процесів економічного розвитку України. Економіка та держава. 2018, № 12. С. 4-7. http://www.economy.in.ua/pdf/12_2018/3.pdf

61. Пилипенко Ю. І., Кірієнко О. М. Нерівномірність технологічного розвитку світової економіки: кількісні та якісні ознаки. Економічний вісник НГУ. 2011, № 1. С. 6-12. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/evngu_2011_1_3.pdf

62. Мудрак Р. П., Довгаль О. В. Актуальні проблеми глобальної економіки: зміни у світовому виробництві в постпандемічний період. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*, 2020, №96, Частина 2, С. 116-131.

63. Транснаціоналізація і конкурентний розвиток національних економік: теорія і практика країн, що розвиваються : монографія [Електронний ресурс] / за наук. ред. д.е.н., проф. Руденко-Сударевої Л. В. Вид. 2-ге, доп. К.: КНЕУ, 2015. 270 с.

<file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ%20І%20КОНКУРЕНТНИЙ%20РОЗВИТОК%20НАЦІОНАЛЬНИХ%20ЕКОНОМІК%20ТЕОРІЯ%20І%20ПРАКТИКА%20КРАЇН,%20ЩО%20РОЗВИВАЮТЬСЯ.pdf>

64. [Куцик П., Башнянин Г., Ковтун О.](#) Механізми діяльності та стратегії розвитку транснаціональних корпорацій як ключових акторів сучасної глобалізованої економіки. Економіст. 2015, №2. С. 18-24. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/econ_2015_2_5.pdf

65. Качур А. В., Могилко Д. М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. Вісник Мукачівського державного університету. 2018, випуск 19. С. 55-62. http://economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/9.pdf

66. Давидова І. О., Величко К. Ю., Печенка О. І. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник. Харків: Видавництво «Форт», 2018. 175с. <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2672/1/ТНК%20-ге%20видання.pdf>

67. Немировська О. В. Формування ефективного механізму взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями: дис. на здоб. наук. ст. к.е.н. (08.00.03). Київ, 2016. 241 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/nemirovska_2016-disertatsija.pdf

68. Пенська І. О. Особливості впливу ТНК на економічний розвиток України. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015, № 3(80). С. 114-124. [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/3\(80\)/uazt_2015_3_14.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/3(80)/uazt_2015_3_14.pdf)

69. Булкот О. Особливості формування сучасного фінансового механізму транснаціональних корпорацій. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2014, № 10(163). С. 6-10. http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/163_6-10.pdf

70. Сухорукова М. О. Глобальна інституціоналізація: сутнісні характеристики та етапи розвитку. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2014, №4 (75). С. 83-91. [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/4\(75\)/uazt_2014_4_10.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/4(75)/uazt_2014_4_10.pdf)

71. Куцик П. О., Ковтун О. І., Башнянин Г. І. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія. Л.: Видавництво ЛКА, 2015. 594 с. http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Kucik/Docs/K1-1_GlobEko_mono.pdf

72. Войтович Р. В. Глобальне суспільство як нова форма соціальної організації у сучасних умовах. <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/phil0/05vrvosu.pdf>

73. Юськів Б. Концепція і парадигми глобального управління. Політичний менеджмент. 2009, № 1. С. 119-130. <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59753/13-Yuskiv.pdf?sequence=1>

74. Кучеренко І. Функціонування інституту держави в умовах глобалізації. Наукові записки. http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kucherenko_funktsionuvannia.pdf

75. Глобальна економіка : навч. посіб. для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Маркетинг», «Облік і оподаткування» / за редакцією проф. С. І. Архієреєва. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. 192 с. укр. та англ. мовами. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/36793/1/Book_2018_Arkhiiereiev_Globalna_ekonomika.pdf

76. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с. <http://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/15896/1/Соснін%20Сучасні%20міжнародні%20системи%20та%20глобальний%20розвиток.pdf>

77. Кириленко О. М. Цілі тисячоліття ООН як довгострокові стратегії глобального розвитку. <http://politologia-rdgu.rv.ua/images/pan14/50.pdf>

78. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

79. Глобальна перспектива і сталий розвиток : (Системні маркетинг. дослідж.) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. К. : МАУП, 2005. 492 с. : іл. Бібліогр. : с. 474-491. <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/nw07.pdf>

80. Козак З. Я. Становлення та розвиток актів Міжнародної Організації Праці з безпеки та гігієни праці. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/F_P_index.htm_2008_3_34.pdf

81. Колот А. М., Герасименко О. О. Теоретико-методологічні засади гідної праці: проблеми та напрями розвитку. file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/Downloads/stvttp_2015_2_4.pdf

82. Древаль Ю. Д., Лінецький Л. М. Особливості створення та початку діяльності Міжнародної Організації Праці (до століття проведення першої сесії міжнародної конференції праці). Теорія та практика державного управління. 2017, 4(59). С. 1-6. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-4/doc/5/02.pdf>

83. Білоус О. Ю. Конвенції Міжнародної Організації Праці як джерела трудового права України : автореф. дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н. Одеса, 2017. 23 с.

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7622/Білоус%20О.Ю..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

84. Глобальний договір Організації Об'єднаних Націй. <https://www.3m.com.ua/3M/uk-UA/sustainability-cis/policies-reports/global-compact/>

85. 68. гляд реалізації основних положень Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату та зобов'язання країн-членів ОЕСР і Євросоюзу щодо виконання рекомендацій Паризької Конференції / МІНЕНЕРГОВУГІЛЛЯ УКРАЇНИ ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «НАУКОВО-ПРОЕКТНИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ» ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (НПЦР ОЕС України). https://ua.energy/wp-content/uploads/2017/05/3.-Osn_polozh_SOR21.pdf

86. Міжнародне співробітництво. <http://saee.gov.ua/uk/activity/mizhnarodne-spivrobitnytstvo>

87. Бенедик Я. Міжнародне енергетичне агентство в організаційному механізмі співробітництва держав у сфері відновлюваної енергетики. Підприємництво і господарське право. 2016, № 3. С. 171-176. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/03/33.pdf>

88. Цвайг Х. І. Роль Продовольчої і Сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй (ФАО) у забезпеченні світової продовольчої безпеки. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2010, № 1. С. 265-271. http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvse/01_2010/chispb.pdf

Наукові ресурси:

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libportal.org.ua/>

2. Електронні каталоги бібліотек України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-catalog.name/>

3. Електронна бібліотека Lib.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.com.ua/>

4. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Українська бібліотека – «Джерело» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlib.com/>

6. arXiv.org - загальнодоступні наукові публікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arxiv.org/>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.

6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра економіки

РЕФЕРАТ (ПОВІДОМЛЕННЯ, ЕСЕ)
на тему: ...

Виконав (ла) студент (ка) ... курсу,
... групи П І Б

Перевірив (ла) викладач (доцент,
професор) кафедри економіки
П І Б

Умань 20__

2.10. НПК Науково-педагогічна практика

Реалізацію освітньої компоненти забезпечує завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор Мудрак Руслан Петрович

(<https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/mudrak-ruslan-petrovich.html>)

1. Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика освітньої компоненти
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Модулів –	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів –		2-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – ; самостійної роботи – 30 год. на тиждень.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій (освітньо-науковий)	Лекції
		-
		Практичні, семінарські
		-
		Індивідуальні заняття
		-
		Самостійна робота
180		
Вид контролю:		
	звіт	

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Науково-педагогічна практика аспірантів є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми для здобуття кваліфікаційного рівня доктор філософії з відповідної спеціальності і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-педагогічної роботи.

Проходження практики аспірантами Уманського НУС регулюється ст. 51 Закону «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014р., Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 8 квітня 1993р. і Положенням «Про навчально-педагогічну практику аспірантів» в Уманському національному університеті садівництва.

Рекомендації призначені для організації та проведення науково-педагогічної практики аспіранта другого року навчання факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету садівництва за спеціальністю «Економіка».

Для аспіранта важливо не тільки знати основні положення, характерні для дисертації доктора філософії, але й мати загальне уявлення про методологію педагогічної роботи та наукової творчості, здобути досвід у організації своєї роботи, у використанні методів наукового пізнання та застосуванні логічних законів і правил. Інтеграція загальної і професійної освіти на базі педагогічної діяльності не лише сприяє значному підвищенню мотивації до отримання знань і формування відповідних компетенцій, але є й стимулом оновлення змісту освіти в цілому.

Метою науково-педагогічної практики аспірантів є закріплення та поглиблення знань, здобутих при вивченні дисциплін, набуття й удосконалення професійних вмінь та навичок наукової й навчально-методичної роботи, досвіду організації та здійснення науково-дослідних робіт, оволодіння сучасними методами та формами організації праці в галузі викладацької діяльності.

Програмні компетентності (цілі практики):

- здатність до розвитку та вдосконалення педагогічної й методичної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь викладача економічних дисциплін;

- здатність створювати спеціалізовані фахові наукові та начальні тексти, проводити наукові дослідження та представляти їх результати у письмовій формі, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності;

- здатність володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання економічних явищ й процесів, застосовувати здобуті знання у науковій та педагогічній діяльності;

- здатність до структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал;

- здатність до систематизації навчальних та виховних задач;

- здатність до складання ситуаційних задач, тестових завдань методами та засобами інтерактивного навчання;

- здатність до застосування новітніх освітніх технологій;
- здатність до розробки робочої програми фахової навчальної дисципліни;
- здатність визначати структурні елементи лекційного, семінарського заняття відповідно встановленій меті;
- здатність розробляти методичні матеріали для всіх видів навчальної роботи;
- здатність оформляти документацію щодо планування та результатів викладацької діяльності.

Програмні результати навчання:

- володіти формами та методами організації й проведення навчально-методичної роботи, вдосконалювати педагогічну майстерність, демонструвати професійні вміння викладача економічних дисциплін;
- створювати спеціалізовані фахові наукові й початкові тексти, виконувати наукові дослідження та представляти їх результати, керуючись етичними міркуваннями, академічною доброчесністю та захистом прав інтелектуальної власності;
- досконало володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосовувати її у науковій та педагогічній діяльності;
- структурувати та психологічно грамотно перетворювати наукові знання в навчальний матеріал;
- систематизувати навчальні та виховні задачі;
- складати ситуаційні задачі, тестові завдання за допомогою методів та засобів інтерактивного навчання;
- демонструвати застосування новітніх освітніх технологій;
- демонструвати розробку робочої програми фахової навчальної дисципліни;
- визначати структурні елементи лекційного, семінарського заняття відповідно встановленій меті;
- демонструвати розробку методичних матеріалів для всіх видів навчальної роботи;
- оформляти документацію щодо планування та результатів викладацької діяльності.

3. Складові науково-педагогічної практики та їх зміст

Основною базою науково-педагогічної практики аспірантів, які здобувають освіту за третім освітньо-науковим рівнем зі спеціальності «Економіка», є кафедра економіки Уманського національного університету садівництва.

Науково-педагогічна практика складається з двох частин: наукової та педагогічної. Кожна частина має відповідну мету і завдання.

3.1. Етапи проходження практики

Програма проходження кожного виду практики передбачає три етапи:

№ п/п	Етапи	Завдання
1	Підготовчий	Знайомство з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів. Вирішення організаційних питань
2	Робочий	Знайомство з умовами проходження практики. Виконання програми практики
3	Підсумковий	Підготовка та захист звіту про проходження практики

3.2. Наукова практика

Наукова практика - це дослідна робота, яку виконують на основі добору фактичного матеріалу, його аналітичної обробки з метою написання дисертації доктора філософії.

Метою наукової практики аспірантів є закріплення та поглиблення професійних вмінь та навичок наукової роботи, досвіду організації та здійснення науково-дослідних робіт, їх презентації та захисту.

Під час проходження цього виду практики аспіранти мають виконати наступні **завдання**:

- ознайомитись із актуальними проблемами наукових досліджень у сфері економіки;
- набути навички накопичення, систематизації та класифікації інформації, складання електронного каталогу й оформлення бібліографії з теми, обраної для дослідження;
- навчитись складати анотації, писати реферати та здійснювати аналітичний огляд різної наукової літератури (монографій, статей у періодичних виданнях, аналітичних матеріалів національних та міжнародних економічних організацій, установ тощо);
- опанувати методику наукових досліджень, навчитись науково обґрунтовувати результати власних досліджень та пропозиції щодо вирішення проблеми дослідження;
- навчитися оформляти результати дослідження на прикладі наукової доповіді, статті, дисертації доктора філософії;
- складати звіт про виконання програми наукової практики.

Індивідуальні завдання для наукової практики

1. Визначити сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в економічній сфері.
2. Розкрити сутність наукового економічного дослідження.
3. Охарактеризувати актуальність наукової проблеми дослідження.
4. Обґрунтувати основні методології наукового дослідження.
5. Визначити об'єкт і предмет наукового дослідження.
6. Охарактеризувати зміст наукової гіпотези.
7. Визначити сутність поняття про методи і методології наукового пізнання.
8. Визначити типологію методів наукового дослідження.
9. Охарактеризувати особливості наукових фактів і визначити їх роль у науковому дослідженні.
10. Визначити особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.
11. Визначити рівні та методи наукового дослідження.
12. Охарактеризувати методи наукового дослідження.
13. Розкрити сутність економічної теорії та її роль у науковому дослідженні.
14. Визначити сутність історичного і логічного методу наукового дослідження.
15. Взяти участь у конкретній науково-дослідній роботі у галузі економіки.
16. Визначити методологію економічної науки і методологію економічної практики, їх співвідношення.
17. Визначити та охарактеризувати загальні вимоги до написання наукової роботи.
18. Проаналізувати стан наукового дослідження вибраної тематики та визначити ступінь наукової новизни запропонованого вирішення проблеми.
19. Визначити наукову та практичну значущість одержаних результатів.

3.3. Педагогічна практика

Мета педагогічної практики - сформувати професійні уміння та особистісні якості фахівця соціально-поведінкової спрямованості, на їх основі оволодіти видами професійної викладацької діяльності на рівні, який відповідає освітньо-науковий програмі підготовки доктора філософії; ознайомити аспірантів із сучасними методами і формами організації навчального процесу у вищій школі; сформувати у аспірантів навички викладання економічних дисциплін та їх методичного забезпечення; виробити творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності.

Завдання аспірантів під час проходження педагогічної практики:

- ознайомитись із структурою навчального закладу, нормативною базою навчального процесу, із організацією роботи кафедри економіки та методичним забезпеченням навчального процесу (навчальними та робочими планами, кале-

ндарним графіком навчального процесу, робочими програмами дисциплін, навчально-методичними комплексами дисциплін тощо);

- сформувати знання та уявлення про сутність викладацької роботи;
- ознайомитись із змістом викладацької діяльності;
- ознайомитись із сучасним станом педагогічної діяльності в навчально-виховних закладах різного типу;
- сформувати і розвивати навички педагогічного спілкування із студентами, викладачами;
- опанувати технологіями педагогічної діяльності;
- розвивати науково-дослідницький підхід до вирішення професійних проблем;
- розвивати творчий підхід до виконання професійних обов'язків;
- відвідати заняття викладачів кафедри економіки із великим педагогічним стажем роботи (понад 10р.);
- скласти план-конспект семінарського заняття, підібрати завдання для самостійної роботи;
- скласти звіт про виконання програми педагогічної практики.

Індивідуальні завдання для педагогічної практики

1. Визначити методологічні підходи до організації навчання в системі закладів вищої освіти.
2. Визначити сутність системного підходу до змісту навчання на факультеті економіки і підприємництва.
3. Обґрунтувати дидактичні підходи до традиційного та особистісно-орієнтованого навчання у вищій школі.
4. Дати характеристику формам організації навчального процесу у вищій школі.
5. Визначити особливості методики викладання економічних дисциплін у загальноосвітній школі, коледжі. Охарактеризувати їх відмінність.
6. Визначити основні функції вузівської лекції. Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції. Запропонувати свої критерії та обґрунтувати їх.
7. Підготувати навчальний матеріал для проведення евристичної (сократівської) бесіди з економічної тематики.
8. Охарактеризувати основні дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу лекцій з економічних дисциплін. Визначити структуру і методику проведення вступної та тематичної лекцій.
9. Підготувати дискусію за «круглим столом» за однією із тем економічних дисциплін. Вказати на ефективність впровадження активних методів навчання у закладі вищої освіти. Обґрунтувати їх.
10. Визначити специфіку принципів та методів навчання на факультеті економіки і підприємництва у закладі вищої освіти.
11. Здійснити аналіз навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «магістр» за спеціальністю «Економіка».

12. Розробити детальний план-конспект семінарського заняття із економічної дисципліни (за вибором аспіранта).

13. Підготувати лекцію з певної економічної дисципліни. Запропонувати нові форми організації навчання, обґрунтувати їх ефективність.

14. Розробити тести для контролю знань із однієї із тем економічної дисциплін.

15. Визначити основні вимоги до проведення семінарських занять з циклу економічних дисциплін. Запропонуйте інноваційні технології навчання.

16. Визначити, в чому полягає значення самостійної роботи студента закладу вищої освіти. Визначити методи організації репродуктивної самостійності роботи студентів.

17. Підготувати проблемну лекцію з певної теми економічної дисципліни. Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції. Запропонувати свої критерії, обґрунтувати їх.

18. Підготувати доповідь на тему «Проблема індивідуалізації та диференціації навчання у закладі вищої освіти».

3.4. Зміст наукової практики

(науково-педагогічна практика починається із наукової практики;
наукова практика триває 3 тижні)

№ п/п	Завдання	Види діяльності	Форма звітності
Підготовчий етап			
1	Ознайомитись із програмою практики, керівником практики	Участь у роботі настановного семінару	Оформити в щоденнику практики: - мету і завдання практики; - зміст завдань
Робочий етап			
2	Визначити сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в економічній сфері	Розкрити сутність наукового економічного дослідження. Охарактеризувати актуальність наукової проблеми дослідження	У щоденнику практики визначити та описати основні етапи проведення наукових досліджень
3	Скласти індивідуальний план роботи проходження наукової практики	Разом з керівником практики визначити коло проблем для самостійного рішення	Надати в щоденнику індивідуальний план і графік роботи
4	Проаналізувати стан наукового	Обґрунтувати на-	Описати в щоден-

	дослідження вибраної тематики та визначити ступінь наукової новизни запропонованого вирішення проблеми	укову та практичну значущість результатів дослідження	нику та детально розкрити у звіті із проходження практики особливості наукової діяльності економіста
Підсумковий етап			
5	Узагальнити одержані на практиці результати		Написати звіт із практики за встановленою формою
6	Підготувати і провести на заключному семінарі тематичний виступ		Відгук наукового керівника і оцінка звіту із проходження практики

3.5. Зміст педагогічної практики

(педагогічна практика починається після закінчення наукової практики;
педагогічна практика триває 3 тижні)

№ п/п	Завдання	Види діяльності	Форма звітності
Підготовчий етап			
1	Ознайомитись із програмою практики, із керівником практики	Участь у роботі настановного семінару	Оформити в щоденнику практики: - мету і завдання практики; - зміст завдань
Робочий етап			
2	Ознайомитись із особливостями функціонування закладу вищої освіти: виявити загальні відомості про заклад, з'ясувати основне спрямування його діяльності, склад науково-педагогічних працівників та їх обов'язки, плани розвитку закладу тощо.	Поглиблено вивчити нормативно-правові документи, які регламентують діяльність закладу, і функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників	Подати в щоденнику практики перелік головних нормативно-правових документів, які регламентують діяльність закладу вищої освіти, навести мету та завдання, які вирішує заклад
3	Ознайомитись із роботою викладачів кафедри економіки	У бесіді із викладачами ознайомитись із:	Зафіксувати в щоденнику загальні відомості:

		<ul style="list-style-type: none"> - їх посадовими обов'язками; - планом роботи кафедри; - методичною роботою кафедри; - питаннями та особливостями проведення засідань кафедри тощо 	<ul style="list-style-type: none"> - про особливості роботи викладачів; - про контингент студентів, з якими вони працюють; - про особливості викладання певних економічних дисциплін на різних факультетах і спеціальностях
4	Скласти індивідуальний план роботи	Разом з керівником практики визначити коло проблем для самостійного розв'язання	Подати в щоденнику індивідуальний план і графік роботи
5	Вивчити і проаналізувати спрямування викладацької діяльності в даному закладі вищої освіти	Виявити форму і зміст педагогічної діяльності в даному закладі вищої освіти, а також її головні складові	Зафіксувати в щоденнику практики форму і зміст педагогічної діяльності факультету економіки і підприємництва Уманського НУС
6	Вивчити особливості методичної роботи науково-педагогічних працівників даного закладу вищої освіти	Разом із керівником практики дослідити нормативні документи даного закладу вищої освіти, які регламентують методичне забезпечення навчального процесу	Розробити і подати в щоденнику практики та звіті робочу програму економічної дисципліни (за вибором керівника практики і аспіранта)
7	Визначити основні функції вивільської лекції	Порівняти різні підходи щодо оцінки якості лекції	Подати у щоденнику практики та звіті зміст лекції з економічної дисципліни (тема лекції за вибором керівника практи-
8	Охарактеризувати основні дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу	Визначити структуру і методику проведення вступної та	економічної дисципліни (тема лекції за вибором керівника практи-

	лекцій з економічних дисциплін	тематичної лекції	ки і аспіранта)
9	Розробити детальний план-конспект семінарського заняття із економічної дисципліни (за вибором аспіранта)	Визначити основні вимоги до проведення семінарських занять з циклу економічних дисциплін. Запропонувати інноваційні технології навчання	Розробити та описати проведення семінарського заняття з економічної дисципліни у щоденнику практики та звіті. Детально описати інноваційні технології навчання. Визначити способи ефективного проведення семінарських занять у закладі вищої освіти
10	Розробити варіант етичного кодексу викладача із урахуванням специфіки цього навчального закладу	Проаналізувати характер професійно-етичних взаємовідносин (педагогічної майстерності) викладача із студентами, їх батьками, колегами в даному закладі вищої освіти	Визначити і зафіксувати в щоденнику розроблений варіант етичного кодексу викладача або його педагогічної майстерності
Підсумковий етап			
11	Узагальнити одержані на практиці результати		Написати звіт із практики за встановленою формою
12	Підготувати і провести на заключному семінарі тематичний виступ		Відгук наукового керівника і оцінка звіту із проходження практики

4. Оформлення та оцінка результатів практики аспірантів

Документами, які підтверджують виконання аспірантом освітньої компоненти «Науково-педагогічна практика» освітньо-наукової програми із спеціальності 051 «Економіка», є відповідним чином оформлений аспірантом звіт про проходження практики та відгук його наукового керівника. Звіт про проходження практики оцінюється та підписується керівником практики.

Аспіранти мають право проходити науково-педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням щоденника практики, звіту та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Звіт повинен мати титульний аркуш та змістову частину.

Змістова частина має такі розділи:

ВСТУП (зазначається мета та завдання практики) (1-2 стр.)

РОЗДІЛ 1. НАУКОВА ПРАКТИКА

1.1. Обґрунтування актуальності теми дисертації аспіранта із виділенням недослідженої частини наукової проблеми, з коротким оглядом літературних джерел по темі дослідження (15-20 джерел із яких не менше 50% мають бути на англійській мові) (2-3 стр.).

1.2. Мета і завдання дослідження (1 стр.).

1.3. Методи дослідження (із деталізацією – для вирішення яких завдань використовуються ті чи інші методи дослідження) (2-3 стр.).

1.4. Очікувана наукова новизна результатів дослідження (1-2 стр.).

1.5. Практичне значення одержаних результатів (1 стр.).

1.6. Індивідуальне завдання для наукової практики (на розсуд та за вибором керівника практики із переліку «Індивідуальні завдання для наукової практики» аспіранту можуть бути призначені від 1 до 3 індивідуальних завдань) (в залежності від кількості індивідуальних завдань та їх змісту, але не більше 10 стр.).

РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

2.1. Робоча програма з економічної дисципліни (за вибором керівника практики і аспіранта) (15-20 стр.).

2.2. Зміст лекції з економічної дисципліни (тема лекції за вибором керівника практики і аспіранта) (6-8 стр.).

2.3. Розгорнутий план проведення семінарського заняття з економічної дисципліни (1-2 стр.).

2.4. Інноваційні технології навчання – передовий вітчизняний та закордонний досвід (3-4 стр.).

2.5. Індивідуальне завдання для педагогічної практики (на розсуд та за вибором керівника практики із переліку «Індивідуальні завдання для педагогічної практики» аспіранту можуть бути призначені від 1 до 3 індивідуальних завдань) (в залежності від кількості індивідуальних завдань та їх змісту, але не більше 10 стр.).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ (2-3 стр.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Звіт виконується українською мовою.

Основна частина звіту з практики не повинна бути меншою, ніж 35 і більшою, ніж 70 стр. друкованого тексту (шрифт – Time New Roman Cyr, розмір – 14, інтервал – 1,5; береги: верхній – 2 см, нижній – 2 см, лівий – 2-2,5 см, пра-

вий – 1 см; абзацний відступ – 1 см.). Звіт друкується з одного боку аркуша білого паперу.

Зміст містить назви та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів звіту. Текст основної частини звіту поділяють на розділи і підрозділи згідно типової структури звіту з практики.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул, подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять (особливий колонтитул для першої сторінки), на наступних сторінках номер проставляють по центру в нижній частині сторінки без крапки. Нумерація сторінок звіту повинна бути наскрізною: перша сторінка – титульний аркуш, друга – зміст і так далі відповідно до наведених рекомендацій.

Кожну структурну частину звіту треба починати з нової сторінки (ВСТУП, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ). Заголовки структурних частин звіту друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2,0 інтервалам основного тексту.

Текст звіту, посилання на використані джерела, список використаних джерел і т.д. оформляються згідно із Наказом Міністерства освіти і науки «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017р.¹.

Оцінювання звіту про проходження практики здійснюється за 100-бальною шкалою. Загальна сума балів враховує бали за зміст звіту про практику та за його захист.

Впродовж 10 робочих днів після закінчення практики аспірант повинен подати на кафедру економіки Уманського НУС оформлений, відповідно до оголошених вимог, звіт про проходження науково-педагогічної практики.

Розподіл балів при оцінюванні звіту проходження науково-педагогічної практики

	1. Оформлення звіту	70 балів
1.1	Загальні вимоги до оформлення звіту:	25 балів
1.1.1	Наявність та чіткість формування мети і завдання звіту	3
1.1.2	Відповідність логічної побудови звіту поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	3
1.1.3	Правильність оформлення списку літератури (порядок розміщення, повнота, сучасність, відсутність помилок)	2

¹ Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

1.1.4	Наявність, якість ілюстративних матеріалів (рисуноків, схем, діаграм, графіків, таблиць) у тексті роботи та відповідність їх оформлення встановленим критеріям (вимогам)	3
1.1.5	Правильність оформлення звіту (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	4
1.1.6	Повнота і відповідність висновків завданням, сформульованим на початку практики	10
1.2	Вимоги до змісту звіту:	45 балів
1.2.1	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу наукової проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Наявність наукової полеміки. Етика цитування (наявність посилань на літературні джерела). Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки аспіранта)	15
1.2.2	Наявність, системність і глибина особистого аналізу первинних та вторинних джерел інформації, наявність і переконливість узагальнень і висновків з аналізу, виявлення проблем і недоліків у діяльності об'єкту дослідження	15
1.2.3	Наявність та логічний зв'язок заходів, що пропонуються для вирішення виявлених проблем, з проведенням у роботі аналізом фактичних матеріалів, їх актуальність та реальність. Розробка альтернативних варіантів рекомендацій, обґрунтування та розрахунок ефективності запропонованих рішень. Наявність аналізу зарубіжного досвіду та його використання при розробці пропозицій.	15
	2. Захист звіту	30 балів
2.1	Володіння культурою презентації (вільне володіння текстом доповіді, наявність в структурі доповіді всіх належних елементів: вітання, представлення, обґрунтування актуальності, мети, завдань курсової роботи, викладення особисто розроблених теоретичних, проблемних, аналітичних та рекомендаційних аспектів роботи, посилання на роздавальний матеріал).	10
2.2	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	10
2.3	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання, на зауваження і пропозиції, що містяться у відгуку наукового керівника на звіт, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди.	10
Шкала оцінювання: ECTS та національна		
Сума балів за всі елементи звіту	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано
0-34	F	

3. ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Нормативне регулювання використання вибіркового освітнього компоненту

Нормативним документом Уманського НУС, яким регулюється порядок використання вибіркового освітнього компонента програми, є «Положення про вибіркові дисципліни в Уманському національному університеті» (<https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2019/vibirkovi.pdf>).

Вибіркові компоненти за вибором здобувача вищої освіти або вибіркові навчальні дисципліни – це такі дисципліни, що вводяться для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів особи, ефективного використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних потреб тощо. Вибіркові дисципліни надають можливість: сформувати індивідуальну освітню траєкторію здобувача; поглибити підготовку за спеціальностями, що визначають характер майбутньої діяльності; сприяти академічній мобільності студента та його особистим інтересам.

Вибір дисциплін варіативної частини освітньої програми здобувач вищої освіти здійснює при формуванні індивідуального навчального плану.

Каталог елективних дисциплін – перелік дисциплін вільного вибору студентів, що уніфікованим для усіх спеціальностей Уманського НУС: <https://www.udau.edu.ua/ua/for-students/katalog-elektivnix-vibirkovix-disciplin/>

Обсяг дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти становить не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин). Для здобувачів третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» варіативна компонента освітньої програми становить не менше 25% від загальної кількості кредитів – не менше 15 кредитів.

Вивчення дисциплін за вибором для здобувачів третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» розпочинається з III семестру.

Викладання вибіркового освітнього компонента можуть здійснювати всі кафедри університету за умови наявності відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними спеціальностями.

Оновлення переліку вибіркового освітнього компонента (за потреби) в Уманському НУС здійснюється до 15 листопада поточного навчального року. Для цього на факультетах (за потреби) до 15 жовтня створюються робочі групи, до складу якої обов'язково входять представник деканату (голова групи), представники кафедр (по одній особі) та здобувачі вищої освіти (по одній особі від кожного рівня). Робочі групи до 1 листопада з урахуванням пропозицій, які надаються Відділом моніторингу якості освіти Уманського НУС на підставі результатів опитування (у паперовій формі або онлайн формі) усіх зацікавлених стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти, НПП, роботодавців, батьків тощо) щодо освітніх програм, формують перелік вибіркового освітнього компонента. Після цього вибірково

дисципліни формують у загальноуніверситетський Каталог елективних дисциплін університету. До кожної дисципліни у Каталозі додається опис.

Для формування контингенту щодо вивчення вибірових дисциплін, студентів ознайомлюють із Каталогом елективних дисциплін та організовують процедуру їхнього вибору здобувачами до 01 листопада поточного навчального року.

Після ознайомлення з Каталогом здобувачі, за консультаційної підтримки кураторів, протягом місяця письмово або онлайн визначають свій вибір щодо вивчення конкретних дисциплін до 01 грудня поточного навчального року.

Перелік дисциплін, що можуть обиратися з Каталогу визначається гарантом освітньої програми та повідомляється здобувачам заздалегідь. Водночас, для забезпечення можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, здобувач третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» має право обрати будь-які дві дисципліни, що викладаються на інших ОП і рівнях освіти в Уманському НУС.

Здобувачі мають право обрати вибірові дисципліни як на увесь термін дії освітньої програми, так і лише на наступний рік або наступний семестр.

На підставі заяв вноситься конкретний перелік вибірових дисциплін до індивідуального навчального плану здобувача.

Здобувач має право коригувати список обраних дисциплін протягом свого навчання відповідно до процедури описаної вище.

Якщо здобувач, із поважної причини не зміг записатися вчасно, він, надавши відповідні документи, звертається в деканат із заявою для запису на вивчення обраних ним дисциплін. Здобувач, який знехтував своїм правом вибору, буде записаний на вивчення тих дисциплін, які деканат вважатиме потрібними для оптимізації навчальних груп і потоків.

Обрані таким чином дисципліни вносяться до робочих планів та визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного викладача.

Розклад занять для міжфакультетських і внутрішньо факультетських груп формується навчальним відділом.

З метою забезпечення мобільності для вивчення вибірових дисциплін в масштабах Університету виділяється один день на тиждень (за потребою).

Заяви зберігаються в деканаті до включення вибірових дисциплін до індивідуального навчального плану здобувача.

У разі поновлення або переведення студента перезарахування вибірових дисциплін проводиться деканом факультету на підставі академічної довідки та заяви здобувача.

3.2. Опис, рекомендованих гарантом освітньо-наукової програми, вибіркового освітніх компонент

НАЦІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Кафедра економіки
Факультет економіки і підприємництва
Викладач: к.е.н., доцент Бурляй А.П.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) - формування у студентів наукового економічного світогляду та економічних компетентностей стосовно системного обґрунтування критеріїв класифікації економічних систем і виокремлення на цій основі найважливіших типів і моделей сучасних економічних систем, з'ясування їх сутнісних ознак і властивостей у процесі розвитку.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- розуміння особливостей моделей економічних систем країн світу;
- здатність досліджувати економічну сутність національної моделі та визначати її місце в економічній системі в умовах трансформаційних перетворень суспільства;
- здатність знаходити особливості і відмінності між економічними системами;
- здатність визначати закономірності та особливості розвитку перехідних економік;
- здатність визначати ефективність економічних систем;

Програмні результати навчання:

- використовувати фундаментальні закономірності розвитку національних моделей економічних систем;
- вміння визначати та систематизувати особливості національних моделей зарубіжних країн світу;
- демонструвати знання теоретичних та практичних засад функціонування економічних моделей;
- вміння формувати власне бачення проблеми та перспектив розвитку сучасної економічної системи у світі;
- вміти здійснювати класифікацію національних моделей економічних систем;
- обґрунтовувати формування стратегії розвитку національних моделей економічних систем.

Короткий зміст курсу:

Економічна система: сутність та структура суспільно-економічної формації. Основні елементи економічної системи. Класифікація економічних систем. Ліберальна ринково-капіталістична модель економічної системи.

Патерналістська модель (регульований корпоративний капіталізм) економічної системи (на прикладі Японії). Німецька модель соціального ринкового господарства. Становлення і розвиток економічних систем постсоціалістичних країн Східної Європи. Соціалістичний капіталізм як модель економічної системи (на прикладі Китаю).

ТРАНСФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Кафедра економіки
Факультет економіки і підприємництва
Викладач: к.е.н., доцент Бурляй А.П.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) — формування у студентів економічного світогляду в сучасних реаліях та економічного мислення на основі поглибленого вивчення та творчого осмислення трансформації економічних систем у контексті узагальнення теорії і практики соціально-економічного розвитку.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- розуміння теоретико-методологічних здобутків сучасного етапу наукового осмислення розвитку трансформаційної економіки;
- здатність до систематизації та структуризації домінуючих детермінант, механізмів та векторів сучасних соціально-економічних трансформацій;
- здатність проводити аналіз системних ризиків трансформації економіки України в умовах глобалізації;
- здатність використовувати загальнонаукові та конкретно наукові методи для дослідження економічної політики у країні;
- вміння визначати основні показники, що характеризують економічне зростання, та застосовувати їх у процесі трансформації економіки країни;
- вміння розраховувати основні показники, що характеризують ефективність реалізації структурної та інноваційно-інвестиційної політики;
- здатність проводити аналіз різних видів економічної політики в країні на державному та регіональному рівнях.

Програмні результати навчання:

- використовувати фундаментальні закономірності трансформаційної економіки;
- уміння визначати та систематизувати особливості економічної політики держави;
- демонструвати знання теоретичних та практичних засад функціонування трансформаційної економіки;
- уміння формувати власне бачення проблеми та перспектив розвитку трансформаційної економіки у світі;

- вміти обґрунтовувати напрями ефективної реалізації державної економічної політики на макро- та мезорівнях;
- використовувати механізм дієвого державного регулювання господарських процесів у країні та її регіонах;
- проводити аналіз системних ризиків трансформації економіки України в умовах глобалізації.

Короткий зміст курсу:

Економічні системи та їх характеристика. Закономірності руху економічних систем. Структурна перебудова національної економіки.

Інституціональні основи системної постсоціалістичної трансформації.

Проблеми формування економічної політики в Україні в умовах перехідного стану суспільства. Організація економічної політики в Україні.

Структурна перебудова національної економіки. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Державне регулювання підприємництва та окремих сфер господарської діяльності. Форми прояву державної політики в національній економіці.

РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ СУСПІЛЬНОГО СЕКТОРУ

Кафедра економіки

Факультет економіки і підприємництва

Викладач: к.е.н. доцент Костюк В.С.

Анотація:

Мета дисципліни (інтегральна компетентність) – формування у аспірантів розуміння фундаментальних методологічних засад, теоретико-концептуальних основ, науково-дослідного апарату та науково-практичних підходів до реформування економіки суспільного сектору, реалізації економічної політики і регуляторних заходів.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність характеризувати основні течії сучасної економічної теорії та погляди її провідних представників на реформування економіки суспільного сектору;
- здатність аналізувати реалізацію теоретичних висновків із досліджень сучасних вчених-економістів в економічній політиці провідних західних країн.
- здатність самостійно збирати, систематизувати та науково інтерпретувати економічну інформацію щодо основних напрямів реформування економіки суспільного сектору;
- здатність виявляти фактори, що сприяють взаємній трансформації та модифікації національних та глобальних суспільних благ;
- здатність виокремлювати основні умови та фактори, що впливають на забезпечення рівноважного розвитку економіки суспільного сектору;
- здатність розуміти інституційні та фінансові аспекти трансформації суспільного сектора економіки в умовах жорстких бюджетних обмежень.

Програмні результати навчання:

- характеризувати основні течії сучасної економічної теорії та погляди її провідних представників на реформування економіки суспільного сектору;
- аналізувати реалізацію теоретичних висновків із досліджень сучасних вчених-економістів в економічній політиці провідних західних країн.
- самостійно збирати, систематизувати та науково інтерпретувати економічну інформацію щодо основних напрямів реформування економіки суспільного сектору;
- виявляти фактори, що сприяють взаємній трансформації та модифікації національних та глобальних суспільних благ;
- виокремлювати основні умови та фактори, що впливають на забезпечення рівноважного розвитку економіки суспільного сектору;
- розуміти інституційні та фінансові аспекти трансформації суспільного сектора економіки в умовах жорстких бюджетних обмежень.

Короткий зміст курсу:

Інституціональна теорія та методологія інституційних трансформацій як гносеологічна основа економічних реформ.

Концептуальні засади трансформації суспільного сектору економіки у добу інформаційного суспільства.

Структурні складові суспільного сектору економіки.

Нові підходи до оцінки ефективності функціонування суспільного сектору економіки.

Трансформація податкової політики в контексті підвищення факторної мобільності та глобальної інтеграції. Бюджетні реформи як реакція на прояви світової фінансової кризи та фіскальний федералізм.

Роль державно-приватного партнерства у модернізації суспільного сектору економіки та публічних фінансів. Реформування освіти. Охорона здоров'я та шляхи її реформування. Реформування пенсійної системи.

Інституціональні інструменти модернізації суспільного сектору економіки.

ТЕОРІЯ ГОСПОДАРСТВА

Кафедра економіки

Факультет економіки і підприємництва

Викладач: к.е.н., доцент Смолій Л.В.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність): формування основ філософсько-економічного осмислення господарської діяльності як системи, розкриття засад господарського устрою суспільства, принципів і форм організації господарського життя.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність формувати системний креативний світогляд дослідника на основі розуміння філософських засад, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку науки;
- здатність до критичного аналізу теорій, концепцій та підходів з предметної сфери наукового дослідження;
- здатність до дослідження та осмислення базових засад теорії економічного розвитку суспільства, основних закономірностей суспільного відтворення та економічного зростання національної та світової економіки;
- здатність до розуміння поняття генезису та закономірностей функціонування економічних систем на основі поглибленого вивчення та творчого осмислення існуючого господарського досвіду різних країн;
- здатність розуміти категоріальне відображення господарства і його сучасних трансформацій та особливостей у системі глобальної економіки;
- здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

Програмні результати навчання:

- вміння проводити порівняльний аналіз, критичне осмислення та оцінку окремих доктрин, шкіл, течій сучасної економічної науки;
- вміння розкривати науковий внесок окремих шкіл та їх провідних представників у теорію господарства;
- уміння аналізувати сучасні господарські процеси як системну цілісність, що постійно змінюється, але є системоутворюючою для існування суспільства;
- здатність виявляти взаємозв'язок та спадкоємність економічної політики держав з теоретичними концепціями минулого та сучасності;
- здатність робити обґрунтовані висновки щодо розвитку господарства і, виходячи з цього, приймати виважені практичні рішення;
- вміння формувати та обґрунтовувати ефективні стратегії економічної діяльності, спираючись на основні положення теорії господарства.

Короткий зміст курсу:

Теорія господарства як наука. Спосіб господарювання, його характеристики і закономірності. Основи теорії економічного господарства. Капітал і капіталістичне економічне господарство. Вартість як системоутворююча категорія економіки. Господарська влада. Економічне мікроекономічне господарство і мікроекономічне господарювання. Економічне макроекономічне господарство і макроекономічне господарювання.

Мегаекономіка як світове економічне господарство. Динаміка економічного господарювання. Господарські трансформації. Неоекономіка.

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
 Факультет економіки і підприємництва
 Викладач: д.е.н., професор Непочатенко О.О.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) – здобуття знань і умінь у сфері соціальної економіки на макро- і мікрорівнях, що надають можливість розв'язувати комплексні проблеми в галузі інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність формувати науковий світогляд у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- здатність до формулювання наукових задач та розробки стратегій їх розв'язання з можливістю інтеграції знань з різних наукових сфер та застосуванням системного підходу;

- здатність обирати методи, необхідні для досягнення поставленої мети дослідження;

- здатність до виконання наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем;

- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- здатність до науково-педагогічної діяльності у галузі управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

- самостійно мислити, генерувати нові ідеї та гіпотези на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження;

- здійснювати повний та різносторонній пошук інформації, її систематизацію та аналіз;

- мотивувати та управляти роботою інших для досягнення спільної мети;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших;

- розробляти проекти у сфері фінансів, банківської справи та страхування, управляти ними і здійснювати пошук партнерів для їх реалізації;

- демонструвати навички наукової комунікації, міжнародного співробітництва, представляти широкій науковій спільноті й громадськості наукові результати у сфері фінансів, банківської справи та страхування державною й іноземними мовами в усній і письмовій формі;

- формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Короткий зміст курсу:

Соціальна економіка: предмет і метод дослідження.

Людина і суспільне виробництво.

Основи руху соціальної економіки. Економіка і людина.

Економіка групи. Економіка населення.

Механізм координації соціальної економіки.
Соціальна політика в контексті глобалізації.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

Кафедра економіки
Факультет економіки і підприємництва
Викладач: к.е.н., доцент Костюк В.С.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) - формування розуміння складного комплексу суспільних відносин, що виникають у сфері соціальної відповідальності, формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної політики і соціальної відповідальності, здатності діяти соціально відповідально та свідомо.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій;
- здатність до критичного оцінювання наслідків соціальної політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства;
- розуміння особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- здатність розуміти місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків.

Програмні результати навчання:

- вміти виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій;
- критично оцінювати наслідки соціальної політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства;
- визначати особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- розуміти місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків.

Короткий зміст курсу:

Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку. Моделі соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність як об'єктивна стратегія зростання добробуту населення та досягнення збалансованого розвитку. Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності. Права людини і трудові практики як предмет соціальної відповідальності.

Соціальний діалог і соціальна відповідальність. Активізація діяльності підприємців-роботодавців щодо розвитку соціально відповідального бізнесу. Формування ціннісно-правової компетентності суб'єктів соціального розвитку. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної відповідальності.

СПЕЦІАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ²

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Кафедра економіки

Факультет економіки і підприємництва

Викладач: д.е.н., професор Мудрак Р. П.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) – формування у аспірантів знань про суть продовольчої безпеки, її соціально-економічне та політичне значення, умови та фактори її досягнення в умовах зростання відкритості української економіки, роль міжнародних організацій у формуванні методології продовольчої безпеки та досягненні глобальної продовольчої безпеки.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- розуміння суті поняття «продовольча безпека», його складових та їх характеристик;
- здатність формулювати критерії та індикатори продовольчої безпеки в рамках національної методології і методології FAO;
- здатність розрізняти чинники фізичної доступності продовольства та умови їх формування;
- здатність розрізняти чинники економічної доступності продовольства та умови їх формування;
- здатність розрізняти поняття «безпечність» та «якість» продовольства;
- здатність обґрунтовувати переваги та недоліки впливу економічної глобалізації на національну продовольчу безпеку;
- здатність адаптувати досвід розвинутих країн із підтримки національного агропродовольчого виробництва до умов національної економіки;
- здатність адаптувати досвід розвинутих країн із надання своїм громадянам продовольчої допомоги до умов національної економіки.

Програмні результати навчання:

- доводити доцільність та безальтернативність державного втручання у функціонування національного продовольчого ринку задля забезпечення продовольчої безпеки країни;

² За погодженням з науковим керівником та керівником факультету аспірант може обирати дисципліни, які пов'язані з тематикою його дисертаційного дослідження.

Представлені дисципліни ввійшли у рекомендований перелік, як такі, що уже обиралися здобувачами, виходячи із тематики їх дисертаційних досліджень.

- проводити критичний аналіз методичних підходів міжнародних організацій до визначення та оцінки стану продовольчої безпеки;
- здійснювати оцінку продовольчої безпеки України за національною методикою та методикою FAO;
- обґрунтовувати доцільність та способи продовольчого самозабезпечення України;
- застосовувати пакет формальних інструментів СОТ для захисту національного продовольчого ринку від надмірного продовольчого імпорту або експорту;
- застосовувати пакет формальних інструментів СОТ для забезпечення достатньої бюджетної підтримки сільськогосподарських товаровиробників продовольчої сировини;
- визначати домогосподарства, які потребують продовольчої допомоги, розраховувати бюджет програми продовольчої допомоги, прогнозувати вплив бюджетних витрат на продовольчу допомогу на динаміку головних макроекономічних показників (ВВП);
- формулювати науково-обґрунтовану точку зору щодо перспектив глобального продовольчого ринку та місця України на ньому.

Короткий зміст курсу:

Продовольча проблема та її місце в системі сучасних політичних координат. Еволюція поняття «продовольча безпека». Глобальні інтеграційні чинники впливу на національну продовольчу безпеку. Методологія аналізу та оцінки продовольчої безпеки в практиці міжнародних організацій.

Методологічні підходи до оцінки продовольчої безпеки у практиці розвинутих країн. Вітчизняна методологічна база оцінки продовольчої безпеки. Оцінка сучасного стану базових рослинницьких галузей продовольчого підкомплексу АПК України. Оцінка сучасного стану базових тваринницьких галузей продовольчого підкомплексу АПК України. Конкурентні позиції вітчизняних товаровиробників на внутрішньому та зовнішньому продовольчому ринках.

Дохід - головний фактор функції платоспроможного продовольчого попиту. Немонетарні фактори продовольчих цін. Глобальна конкурентоспроможність доходів українських домогосподарств. Державна підтримка розвитку аграрного виробництва. Досягнення цільових обсягів виробництва і споживання базових видів продовольства. Заходи державної політики в сфері забезпечення безпечності і якості продовольства. Концептуальні засади забезпечення продовольчої безпеки України в умовах глобалізації.

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Факультет економіки і підприємництва
Викладач: к.е.н., доцент Власюк С.А.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) – отримання знань і навичок з формування і реалізації управлінських рішень з питань організації і управління страховим бізнесом, ефективним використанням наявних ресурсів страхових компаній, оптимізації фінансових потоків страховиків і забезпечені на базі цього поєднання ефективного страхового захисту клієнтів страховиків і зростання добробуту власників страхових компаній.

Програмні компетентності (цілі курсу):

- здатність до пошуку, аналізу, синтезу інформації, прийняття управлінських рішень та креативної професійної діяльності направленої на інноваційний розвиток страхового ринку;

- здатність застосовувати знання про сучасні досягнення в галузі страхування;

- здатність аналізувати і систематизувати законодавчі, інструктивні та інші нормативні документи в галузі страхування;

- здатність формувати і аналізувати фінансову, податкову звітність, розробляти і застосовувати нові страхові інструменти;

- здатність здійснювати пошук резервів для забезпечення фінансової стабільності фінансово-кредитних установ;

- здатність використовувати знання, уміння і навички в галузі управління фінансами;

- володіння сучасними страховими програмними продуктами та основами організації і управління страховою діяльністю;

- здатність аналізувати існуючі і передбачати майбутні фінансові процеси в виробничій, банківській чи страховій сфері;

- знання та розуміння предметної області та розуміння професії: функцій, структури, принципів організації фінансів та їх використання в організації страхової компанії.

Програмні результати навчання:

- демонструвати фундаментальні закономірності розвитку страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;

- генерувати основні концепції і методології наукового пізнання у сфері страхування шляхом адаптації та модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій страхового менеджменту;

- упорядковувати, оцінювати, систематизувати та аналізувати інформацію, щодо фінансової надійності страхових компаній необхідної для вирішення професійних та наукових завдань в управлінні страховою діяльністю;

- компілювати інноваційні підходи, результати досліджень, управлінські навички у сфері страхового менеджменту для прийняття рішень;

- аргументувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;

– демонструвати результати власних досліджень, висувати гіпотези, аргументувати висновки за результатами досліджень у сфері страхового менеджменту, шляхом підготовки наукових публікацій і виступів на наукових заходах.

Короткий зміст курсу:

Загальна характеристика страхового менеджменту.

Організація, планування та контроль страхової діяльності.

Маркетинг в системі управління страховою діяльністю.

Врегулювання страхових претензій.

Управління фінансовими результатами страхових компаній. Управління платоспроможністю страхових компаній. Управління фінансовою надійністю страхової компанії.

Антикризове управління в страхових компаніях.

ФІНАСОВИЙ РИНОК

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Факультет економіки і підприємництва

Викладач: к.е.н., доцент Транченко О.М.

Анотація:

Мета курсу (інтегральна компетентність) – визначення місця фінансового ринку у фінансовій системі; обґрунтування необхідності функціонування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних видів цінних паперів; визначення суті інфраструктури фінансового ринку, її значення для забезпечення виконання ринком своїх функцій та виявлення особливостей діяльності професійних учасників, фондових бірж, посередників в Україні; розкриття основних відмінностей обігу різних видів цінних паперів; обґрунтування необхідності державного регулювання фінансового ринку з урахуванням специфіки економічного й соціального розвитку України.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- здатність до гнучкого мислення та компетентного застосування набутих знань в широкому діапазоні практичної роботи за фахом та повсякденному житті;

- здатність використовувати закономірності та принципи ринкової економіки, теорію і практику функціонування фінансів в сучасних економічних умовах, чинне законодавство у своїй практичній діяльності;

- здатність оцінювати дієвість аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень та мінімізації фінансових ризиків;

- здатність підтримувати належний рівень економічних знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку;

- вивчення суті та значення фінансового ринку у сфері економічних відносин.

Програмні результати навчання:

- демонструвати розуміння особливостей функціонування, тенденцій розвитку та напрямів вдосконалення функціонування фінансових систем здатність розглядати фінансову систему як комплекс взаємопов'язаних сфер та ланок;

- демонструвати знання та розуміння специфіки функціонування, тенденцій розвитку фінансового ринку вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, математичної, статистичної наук для діагностики стану фінансового ринку країни;

- використовувати професійні знання і практичні навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Короткий зміст курсу:

Сутність фінансового ринку та його роль в економіці.

Регулювання фінансового ринку.

Поняття та класифікація фінансового посередництва.

Грошовий ринок і ринок банківських позик.

Валютний ринок як складова фінансового ринку.

Фондовий ринок як складова фінансового ринку. Ринок боргових цінних паперів. Ринок пайових цінних паперів. Ринок похідних фінансових інструментів. Фондова біржа і біржові операції. Ціноутворення та ризики на фінансовому ринку. Фундаментальний та технічний аналіз на фондовому ринку.

4. ПРАВИЛА ТА УМОВИ ПРИЙОМУ ДЛЯ НАВЧАННЯ НА ОСВІТНЬО-НАУКОВІЙ ПРОГРАМІ «ЕКОНОМІКА»

На навчання для здобуття ступеня доктора філософії до Уманського НУС приймаються особи, які здобули ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

4.1. Порядок прийому заяв та документів для участі у конкурсному відборі

1. Вступники для здобуття ступеня доктора філософії подають заяви в паперовій формі особисто до Приймальної комісії Уманського НУС.

2. Під час подання заяви в паперовій формі вступник особисто пред'являє оригінали:

- документа, що посвідчує особу;
- військово-облікового документа для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);
- документа державного зразка про раніше здобутий освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень), на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього.

3. До заяви, поданої в паперовій формі, вступник додає:

- копію документа (одного з документів), що посвідчує особу, передбаченого Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»;

- копію реєстраційного номера облікової картки платника податків; – копію військово-облікового документа - для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);

- копію документа державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, і копію додатка до нього.

У разі подання іноземного документа про освіту, обов'язковою є процедура його визнання, що проводиться відповідно до «Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти», затвердженого наказом МОН України № 504 від 05.05.2015 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 червня 2015 року за № 614 / 27059;

- рекомендацію Вченої ради (за наявності);
- список опублікованих наукових праць і винаходів; копії опублікованих статей/тез (за наявності);
- дослідницьку пропозицію з обраної спеціальності;
- сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з іноземної мови (за наявності);
- 4 фотокартки 3x4.

4. Усі копії документів засвідчує за оригіналами приймальна комісія Уманського НУС, до якого вони подаються. Копії документа, що посвідчує особу,

військового квитка (посвідчення про приписку) не підлягають засвідченню. Копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються.

Вступні випробування при прийомі на навчання до Уманського НУС для здобуття ступеня доктора філософії складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі магістерської програми з відповідної спеціальності);

- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької, французької). Вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System або сертифікатом Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); німецької мови - дійсним сертифікатом TestDaF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); французької мови - дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня), звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом;

- презентації дослідницьких пропозицій відповідно до «Порядку представлення та оцінювання дослідницької пропозиції в Уманському НУС» схваленого Вченою радою Уманського НУС, протокол № 7 від 16.06. 2016 р.

Вступникам, які вступають з іншої галузі знань ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування з фаху, яке проводиться перед вступними іспитами.

При вступі дійсними вважаються результати випробувань поточного року.

4.2. Програма додаткових вступних випробувань

Програма додаткових вступних випробувань призначена для осіб, які вступають до аспірантури Уманського національного університету садівництва зі спеціальності 051 «Економіка» на основі ступеня магістра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки). Вступ таких осіб можливий за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань з урахуванням середнього бала відповідного диплома.

Додаткове вступне випробування проводиться у формі співбесіди, має кваліфікаційний характер та передує іспиту з іноземної мови та фаховому вступному випробуванню. Для оцінки загального рівня володіння програмним матеріалом вступнику пропонують 3 питання із нижче наведеного переліку.

Основні положення відповіді вступник стисло конспектує письмово на бланку для проведення співбесіди, а потім усно відповідає. За результатами відповіді оцінюється загальний рівень володіння програмним матеріалом і приймається рішення про допуск його до складання вступних фахових випробувань до аспірантури зі спеціальності 051 «Економіка».

Перелік питань для підготовки до додаткових вступних випробувань:

1. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру.
2. Закон спадної граничної корисності блага.
3. Оптимізація вибору споживача на основі кардиналістської теорії.
4. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу.
5. Криві байдужості, їх властивості.
6. Гранична норма заміщення благ.
7. Бюджетне обмеження споживача.
8. Реакція споживача на зміну його доходу.
9. Реакція споживача на зміну ціни товару.
10. Ефект заміщення та ефект доходу.
11. Попит і закон попиту. Фактори, що впливають на попит.
12. Пропозиція і закон пропозиції. Фактори, що впливають на пропозицію.
13. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
14. Вплив змін попиту й пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.
15. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.
16. Еластичність попиту і пропонування.
17. Фактори впливу на еластичність попиту і пропонування.
18. Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система.
19. Поняття виробничої функції
20. Виробнича функція з одним змінним фактором. Сукупний, середній та граничний продукт змінного фактора виробництва.
21. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта.
22. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат і прибутку.
23. Витрати виробництва в короткостроковому періоді.
24. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Ізокоста.
25. Оптимум виробника. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.
26. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.
27. Зростаючий, постійний та спадний ефект масштабу.
28. Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики.
29. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.
30. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції.
31. Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді.
32. Ефективність ринку досконалої конкуренції.
33. Різновиди монополій. Діагностування монопольної влади.
34. Монопольний ринок у короткостроковому періоді.
35. Монопольний ринок у довгостроковому періоді.
36. Досягнення та утримання ринкової влади. Монополія.
37. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків.
38. Характерні риси олігополії.
39. Моделі олігополістичного ціноутворення

40. Нецінова конкуренція (монополістична конкуренція та олігополія).
41. Ефективність олігополії у порівнянні з іншими ринковими структурами.
42. Ознаки і поширення монополістичної конкуренції.
43. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.
44. Ефективність монополістичної конкуренції.
45. Порівняльна характеристика олігополії та досконалої конкуренції.
46. Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва.
47. Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту.
48. Монопольний похідний попит.
49. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів.
50. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.
51. Ринкове пропонування праці на досконало конкурентному ринку.
52. Ринок праці з недосконалою конкуренцією.
53. Двостороння (двобічна) монополія та визначення реального рівня заробітної плати.
54. Капітал як фактор виробництва.
55. Попит та пропонування капіталу. Вибір у часі.
56. Попит та пропонування капіталу. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.
57. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.
58. Загальна та часткова рівноваги. Взаємозалежність ринків.
59. Ефективність у споживанні та обміні. Діаграма Еджворта.
60. Неспроможність ринку і необхідність державного втручання в економіку.
61. Назвіть та дайте характеристику основній проблемі суспільства та макроекономічної науки.
62. Дайте визначення матеріальним потребам. Опишіть види матеріальних потреб.
63. Опишіть головний спосіб вирішення основної проблеми суспільства.
64. Наведіть характеристику основних типів економічних систем. Деталізуйте їх переваги та недоліки.
65. Опишіть основні риси ринкової економіки, переваги та недоліки. В чому різниця між ринковим та державним регулюванням економіки?
66. Зобразіть схематично та поясніть особливості економічного кругообігу в умовах приватної, змішаної та відкритої економіки.
67. Дайте визначення та приведіть методику розрахунку ВВП, ВВП. Поясніть різницю між ВВП та ВНП. Опишіть методи визначення ВВП. Номінальний та реальний ВВП.
68. Охарактеризуйте основні риси тіньової економіки. Чому тіньова економіка є негативним явищем? Методи боротьби з тіньовою економікою.

- 69.Опишіть циклічність як основну характерну рису процесу відтворення.
- 70.Опишіть економічний цикл та дайте характеристику його фазам.
- 71.Охарактеризуйте довготривалість та періодичність економічних циклів. Опишіть фактори, які зумовлюють циклічність економіки.
- 72.Дайте характеристику довгим хвилям в економіці.
- 73.Охарактеризуйте суть та напрямки антициклічної політики держави.
- 74.Охарактеризуйте складові елементи ринкового механізму у їх взаємозв'язку. Функції ринку та умови його ефективного функціонування.
- 75.Дайте визначення сукупного попиту. Класичний та кейнсіанський підхід при визначенні факторів впливу на сукупний попит.
- 76.Дайте визначення сукупній пропозиції. Форма кривої сукупної пропозиції у залежності від часового проміжку. Фактори впливу на зміщення кривої сукупної пропозиції.
- 77.Опишіть споживання як компонент сукупних видатків. Заощадження. Фактори впливу на споживання та заощадження, характер впливу.
- 78.Охарактеризуйте співвідношення між споживанням та заощадженням в складі доходів.
- 79.Опишіть інвестиції як найбільш мінливий компонент сукупних видатків. Що є джерелом інвестицій ?
- 80.Дайте визначення відсотковим та невідсотковим факторам впливу на попит на інвестиції. Мінливість інвестицій.
- 81.Поясніть зв'язок між попитом на гроші як активи та відсотковою ставкою. Що таке ціна грошей і як вона встановлюється ?
- 82.Опишіть класичний підхід що до здатності ринкового механізму до саморегулювання та з позицій кейнсіанської теорії піддайте його критичному аналізу.
- 83.Опишіть вплив інвестицій на рівноважний ВВП. Дайте визначення та охарактеризуйте особливості дії мультиплікатора.
- 84.Поясніть особливості рівноважного ВВП та ВВП в умовах повної зайнятості. Рецесійний та інфляційний розриви: яка між ними різниця.
- 85.Охарактеризуйте мультиплікатор інвестицій. Як проявляється ефект мультиплікатора?
- 86.Поясніть в чому проявляється об'єктивна необхідність державного регулювання економіки. Опишіть класичну та кейнсіанську позицію щодо місця та ролі держави у регулюванні народногосподарських процесів.
- 87.Поясніть суть та межу державного втручання в економіку. Від чого вона залежить ?
- 88.Опишіть довгострокове, короткострокове, пряме та непряме регулювання економіки.
- 89.Опишіть правові регулятори, їх зміст та роль в економіці.
- 90.Дайте повну характеристику адміністративним регуляторам.
- 91.Опишіть систему економічних регуляторів.
- 92.Розкрийте суть бюджетного регулювання економіки. Місце податків у регулюванні економіки.

93. Опишіть споживання як компонент сукупних видатків; дайте характеристику заощадженням. Класичний та кейнсіанський підхід у визначенні факторів впливу на споживання та заощадження.

94. Дайте характеристику основним принципам класичної теорії макроекономічного регулювання. В чому її недоліки та переваги.

95. Опишіть основні принципи кейнсіанської теорії макроекономічного регулювання. Переваги та недоліки теорії Кейнса.

96. Дайте визначення фіскальній політиці. Види фіскальної політики. В чому їхні особливості та особливості їхнього впливу на економіку?

97. Поясніть функції, які виконує фіскальна політика [стабілізаційна та бюджетна]. В чому полягає основна проблема макроекономічного регулювання та шляхи її розв'язання.

98. Проаналізуйте, що таке раціональна межа оподаткування. Яка теорія описує вплив фіскальної політики на сукупну пропозицію? Крива Лаффера.

99. Проаналізуйте основні концепції щодо кінцевої мети фіскальної політики.

100. Способи покриття дефіциту державного бюджету: суть, переваги та недоліки.

101. Опишіть попит на гроші та його види. Назвіть фактори впливу на попит на гроші в залежності від його виду.

102. Опишіть явище економічного зростання та його мету. Національне багатство, його рух.

103. Опишіть модель економічного зростання Солоу.

104. Поясніть необхідність державного регулювання цін.

105. Розкрийте суть, види та типи інфляції, методику розрахунку темпів інфляції. Концептуальні підходи щодо першопричин інфляції.

106. Поясніть явище інфляції попиту та інфляції витрат, фактори впливу, економічні та соціальні наслідки.

107. Проаналізуйте соціально-економічні наслідки інфляції. Опишіть систему державних антиінфляційних інструментів.

108. Дайте визначення структури економіки. Види структурних пропорцій, їх особливість. Поясніть причини виникнення структурних криз. Основні напрямки структурної перебудови української економіки.

109. Поясніть як впливає різка зміна курсу національної валюти на експортно-імпортні операції. Переваги та недоліки вступу України до СОТ.

110. Дайте визначення безробіттю. Якими показниками вимірюється безробіття? Які є види безробіття. Чи можлива в економіці повна зайнятість? Вплив безробіття на обсяг національного виробництва.

111. Охарактеризуйте типи економічного зростання. Фактори, які впливають на економічне зростання.

112. Поясніть, що представляє собою диференціація доходів. Обґрунтуйте критичне співвідношення. Що таке бідність? Прожитковий мінімум.

113. Опишіть систему соціального захисту населення: соціальне страхування та державна допомога.

114. Охарактеризуйте показник «індекс вартості життя». Соціальні компенсатори.

115. Поясніть чому відбувається міжнародна торгівля. Що таке абсолютна та порівняльна перевага ?

116. Поясніть чому існує економічна нерівність. В чому полягає проблема розподілу доходів. Крива Лоренцо.

117. Поясніть економічну ефективність експортно-імпортних операцій. Як вони впливають на результати діяльності макросистеми ?

118. Дайте визначення основним напрямкам державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Чи можливе абсолютне спрацювання теорії порівняльних переваг в сучасних умовах ? Поясніть

119. Дайте визначення валютного ринку. Що таке валютний курс і як він визначається ?

120. Дайте визначення ринку праці, опишіть основні елементи його структури та інфраструктури. Особливості попиту та пропозиції на ринку праці.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Додаткове вступне випробування має кваліфікаційний характер та передуює іспиту з іноземної мови та фаховому вступному випробуванню. Додаткове вступне випробування оцінюється за двобальною шкалою - склав/не склав. Для успішного складання додаткового вступного випробування і допуску до фахового вступного випробування вступник повинен продемонструвати розуміння основних положень питань програми та правильно відповісти не менш, як на 2 питання. У випадку, якщо вступник не склав додаткове вступне випробування, він не допускається до складання фахового вступного випробування та вступного іспиту з іноземної мови, і втрачає право брати участь у конкурсному відборі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред.. В.Д. Базилевича. - 4-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 743 с.
2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. - Вид. 2-ге, доп. - К.: Атіка, 2009. - 368с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії. - К.: Знання, 2008. - 263 с.
4. Гальчинський А. Теорія грошей. Навчально-методичний посібник. - К.: Основи, 2001. - 411 с.
5. Дорнбуш Р., Фишер С. Макроекономіка / Пер. с англ.- М.: Изд-во МГУ: ИНФРА-М, 1997.- 784 с.
6. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. - 7-ме вид., стер. - К.: Знання-Прес, 2008. - 719 с.
7. Єщенко П.С., Кваснюк Б.Є., Бірюков О.А. Нова модель держави. - Слов'янськ. 2002. - 194 с.

8. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Макроекономіка: - Л.: Просвіта, 1997. - 328 с.
9. Манків Г. Макроекономіка. Підручник для ВНЗ. Пер. з англ. - К.: Основи 2000. - 588 с.
10. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч. посіб. для студентів ВНЗ. - 2-ге вид., стер. - К.: Либідь, 2002. - 616 с.
11. Податкова політика України: стан, проблеми, перспективи: Монографія. - За ред. З.С.Варналія. - К.: Заня Україна, 2008. - 675 с.
12. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: теорія та політика: Підручник. - К.: Таксон, 2004. - 348 с.
13. Самюелсон П.Л., Нордгауз В.Д. Макроекономіка: Пер. з англ. - К.: Основи, 1995. - 573 с.
14. Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004.
- 15.2. Безугла В.О. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В.О. Безугла; І.І. Постіл. - К.: Центр учбової літератури, 2007.
16. Горошко М.Ф., Кулішов В.В. Мікроекономіка: Тести. Ситуації. Задачі: Навчальний посібник / За ред. В.В. Кулішова. - К.: Ельга, Ніка Центр, 2003.
17. Кушнір В.С. Мікро- та макроекономіка: Навчальний посібник / В.С. Кушнір; В.О. М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.
18. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика / В 2-х т. Т.2. - М., 1995.
19. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. - У 2-х частинах. - К.: Основи, 2001.
20. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Г.Е. Гронтковська; А.Ф. Косік. - 2-ге видання, перероблене та доповнене. - К.: Центр учбової літератури, 2008.
21. Мікроекономіка: Навчальний посібник / М.І. Зверяков; Л.Я. Коноводченко; В. В. Мащевська. - О.: Пальміра, 2006.

4.3. Програма вступного іспиту фахового вступного випробування

Програма вступного іспиту фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка» відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури. На основі програми складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети.

Метою складання вступного іспиту є перевірка й оцінювання фундаментальних знань вступників із функціонування підприємств і державних систем, механізму управління економікою на мікро-, мезо- та макрорівнях, а також форм, методів й економічних важелів регулювання економічних процесів та встановлення їхньої достатності для проведення наукових досліджень з обраної галузі науки.

За цією спеціальністю можуть навчатися в аспірантурі фахівці, які мають повну вищу освіту за ступенем магістра або освітньо-кваліфікаційним рівнем

спеціаліста чи магістра із спеціальності «Економіка» та суміжних з нею інших спеціальностей. Вступники до аспірантури повинні мати фундаментальні знання у сфері теоретичних та прикладних економічних дисциплін, систем управління економікою різних ієрархічних рівнів, мікро-, мезо- та макроекономічного прогнозування й планування, розвитку економіки відповідних рівнів ієрархії, державного регулювання економіки, мати здібності до науково-дослідної роботи, володіти сучасними методами наукових досліджень.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Підприємство в сучасній системі господарювання.

Економічний зміст підприємства. Підприємство як суб'єкт господарювання. Поняття, цілі і напрями діяльності, правові основи функціонування. Класифікація та структура підприємств.

Ринкове середовище господарювання підприємств. Загальне середовище господарювання та його чинники (природні, демографічні, політичні, науково-технічні, економічні, міжнародні). Операційне середовище функціонування підприємства (постачальники ресурсів, споживачі продукції, посередники, конкуренти). Ринок як динамічна система, концепція динамічної ринкової рівноваги. Типи ринкових структур та конкурентна поведінка підприємств. Ринкова ціна і фактори її формування на макро- і мікрорівнях. Види ринкових цін та прояв їх стимулюючої, синхронізуючої сигнальної функції.

1.2. Конкурентоспроможність підприємства.

Конкурентоспроможність та конкурентна позиція підприємства. Чинники утримання конкурентної переваги. Потенціал конкурентоспроможності. Оцінка потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Критеріальні та експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу.

Змістова характеристика конкурентної переваги. «Аналіз пар», як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг підприємства. Відносність конкурентної переваги. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства. Джерела конкурентних переваг. Види діяльності при конкуренції, що входить у ланцюг цінності підприємства.

Конкурентна перевага й типові стратегії. Джерела конкурентної переваги. Фактори втримання конкурентних переваг. Система конкурентних стратегій підприємства.

Комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції. Етапи стратегії управління якістю. Перегляд основних видів діяльності підприємства для розширення ринків збуту. Пожвавлення інвестування нововведень у перспективні напрями. Ефективне використання внутрішніх джерел підприємства.

1.3. Економічне управління підприємством.

Основні процеси підприємства. Система економічного управління «витрати-випуск-прибуток». Характеристика та взаємозв'язок між зміною витрат, рів-

нем операційної активності та прибутком у системі СУР-аналізу. Система контролінгу на підприємстві. Стратегічний та оперативний контролінг. Функції та інструментарій контролінгу. Поняття та особливості формування збалансованої системи показників на підприємстві.

Послідовність і зміст процедур прийняття рішень у системі економічного управління підприємством. Системний аналіз як основа прийняття економічних управлінських рішень. Сутність та елементи технології прийняття управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень. Вимоги до вибору методів економічного управління підприємством.

Роль бюджетування в системі економічного управління підприємством. Сутність бюджетування. Об'єкти й суб'єкти бюджетування. Визначення об'єктів бюджетування залежно від існуючих завдань і потреб підприємства. Поняття бюджетного процесу і бюджетного циклу. Етапи бюджетного процесу.

1.4. Економічна діагностика.

Система діагностики. Основні підходи до читання фінансових звітів підприємства. Загальні принципи діагностики. Класифікація факторів для побудови систем етіологічної діагностики. Інструментарій діагностики. Оцінка фінансової стійкості суб'єктів, як прикладної основи діагностики економіко-фінансової діяльності підприємства.

Основні типи моделей для діагностики економіко-фінансового стану підприємства: дескриптивні, предикативні, нормативні. Схеми оцінки взаємозв'язків між прибутком на інвестиційний капітал, оборотністю активів, чистим доходом та левериджем за моделлю Du Point. Аналіз за фінансовими коефіцієнтами. Концепція інтегрованого об'єктно-орієнтованого аналізу прибутку підприємства. Методика рейтингової оцінки фінансового стану підприємства. Експертна система діагностики та аудиту фінансового-господарського стану підприємства.

Загальна характеристика джерел інформації про активи, зобов'язання та власний капітал. Основні терміни балансу підприємства та економічна суть господарських операцій, відображених у його окремих статтях. Агрегування фінансової звітності для цілей діагностики.

Алгоритм проведення діагностики економіко-фінансової діяльності підприємства.

Визначення загальних пропорцій іммобілізації капіталу підприємства в його майні. Резерви оптимізації структури активів. Групування капіталу підприємства за характером участі у виробництві для цілей діагностики.

1.5. Управління проектами.

Системний підхід до управління проектами. Склад елементів системи та їх взаємозв'язок. Основні умови управління проектами. Основні та локальні цілі та функції управління проектами.

Проектування організаційної структури управління проектами. Базові елементи організаційної структури проекту. Функціональний та цільовий підходи, їх переваги та недоліки. Сутність та основні форми зовнішньої та внутрішньої організаційних структур. Принципи побудови. Види зовнішніх організаційних

структур - традиційної, матричної, гібридної, модульного зв'язку, їх характеристика, умови використання.

Методологічні підходи до планування проектів. Традиційний підхід, систематичний, багатостадійне та багаторівневе планування. Методологія «витрати-час-ресурси» (CTR). Інтеграція проекту. Формування інформаційної системи управління проектом (PMIS). Компоненти структуризації проекту. Методологія структуризації, її характеристика і значення.

Основні принципи побудови та відмінності стрільчастих графіків (ADM та графіків передування (PDM). Система PERT. Діаграма сітки проекту. Методологія обчислення параметрів сітьового графіка (ранніх та пізніх строків початку і закінчення, визначення критичного шляху, критичних та некритичних робіт, запасу часу щодо некритичних робіт). Визначення тривалості робіт проекту.

Сутність, завдання та види календарних планів.

Види проектних витрат, методика їх обчислення. Вибір джерел ресурсного забезпечення проекту. Оптимізація недостатньої кількості.

Система контролю дотримання параметрів проекту. Цільові плани. Контрольні дати та показники. Система контролю «витрати-графік» (C/SCS). Проекти в контрольованому середовищі (PRINCE), Моніторинг виконання в часі за витратами.

Якісний та кількісний аналіз ризиків проектів. Способи зниження ризиків проектів. Розподіл ризиків між учасниками проекту. Якісний розподіл ризиків. Страхування ризиків. Резервування коштів на покриття непередбачених витрат. Формування реакції на ризик.

Система стандартів ISO 9000, ISO14000. Тотальне управління якістю (TQM).

2. ЕКОНОМІКА МЕЗОРІВНЯ

2.1. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств.

Економічна роль об'єднань підприємств. Корпоративна форма організації бізнесу. Моделі корпоративного управління.

Форми й види кооперування. Показники кооперування.

Типи холдингових компаній та їх особливості. Створення холдингових компаній. Управління холдинговим об'єднанням.

Сутність організаційно-управлінських структур об'єднань підприємств та вимоги до них. Види організаційних структур управління об'єднань підприємств: лінійні, функціональні, комбіновані. Організаційні форми

корпоративних структур. Характерні риси корпоративних об'єднань. Організаційно-управлінська база функціонування корпорацій.

Організація внутрішньої системи управління. Регулювання господарсько-організаційних структур.

Сутність та форми організації інноваційного процесу. Внутрішньо-фірмові форми організації інноваційного процесу. Організаційні форми зв'язку науки з виробництвом. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень. Інноваційна політика об'єднань підприємств.

Внутрішня фінансова структура об'єднань підприємств. Теорія Модільяні - Міллера. Вартість компанії. Проблеми фінансів об'єднань підприємств.

Сутність промислово-фінансових груп. Типи промислово-фінансових груп. Управління діяльністю промислово-фінансових груп.

2.2. Економіка галузевих ринків. Методологія дослідження ринкових структур.

Сучасні концепції фірми: технологічний, контрактний і стратегічний підхід. Галузевий ринок. Показники розміру фірми.

Класифікація ринкових структур. Досконала конкуренція. Ринкова структура і її основні риси. Вплив віддачі від масштабу на рівновагу. Ціноутворення на рівні граничних витрат і його вплив на суспільний добробут. Монополія. Суспільні витрати існування монополії.

Показники монопольної влади. Коефіцієнт Бейна (норма економічного прибутку). Коефіцієнт (індекс) Лернера. Коефіцієнт Тобіна. Коефіцієнт Папандреу.

Модель Курно. Конкуренція в обсязі випуску. Функції кращої реакції. Рівновага в моделі. Вплив числа фірм на добробут. Модель неоднорідних фірм.

Модель Штакельберга - Бертрана. Цінова конкуренція. Існування рівноваги. Вплив виробничих обмежень, цикли Еджворта. Модель домінуючої фірми Форхаймера. Умови реалізації домінування. Статичне й динамічне ціноутворення. Модель «самогубного ціноутворення» домінуючої фірми. Порівняльний аналіз моделей. Вплив обмеженості виробничих потужностей. Можливість і стійкість змови. Динамічні стратегії.

Диференціація продукту. Вертикальна й горизонтальна диференціація продукції, підходи до виміру ступеня диференціації продукції. Найпростіші моделі. Монополістична конкуренція. Рівновага Чемберліна при монополістичній конкуренції. Просторові (адресні) моделі. Модель лінійного міста, «парасольки Хотеллінга», вплив структури витрат на рівень диференціації, послідовний вхід у галузь. Модель кругового міста Салопа, оптимальний рівень диференціації й диференціація при вільному доступі на ринок. Модель Ланкастера. Продукт як сукупність споживчих характеристик. Модель вертикальної диференціації продукту Саттона.

Заходи концентрації. Індекс концентрації. Індекс Херфинделя - Хіршмана. Індекс ентропії. Індекс Джині Лоренсо.

Бар'єри входу в галузь. Витрати на вхід, безповоротні витрати. Блокований, утриманий і відкритий вхід у галузь. Ціноутворення й ринкові сигнали.

Злиття. Види економічних об'єднань. Типи злиття. Контроль злиттів з боку держави, світовий досвід. Ворожі поглинання. Причини поглинань. Мета і засоби поглинань. Варіанти боротьби з ворожими поглинаннями.

3. МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

3.1. Політика забезпечення зайнятості.

Повна зайнятість. Методи визначення рівня природного безробіття: розрахунок на основі зв'язку безробіття з інфляцією попиту; визначення величини

природного безробіття через співвідношення кількості звільнених і працевлаштованих; структурний метод.

Інструменти державного регулювання природного рівня безробіття: допомога по безробіттю і діяльність державної служби зайнятості.

Використання важелів ринкового саморегулювання. Методи державного регулювання зайнятості: економічні, правові, організаційні. Продуктивна зайнятість. Політика зайнятості як елемент стабілізаційної політики. Активна політика - політика створення гнучкого ринку праці. Інструменти активної політики зайнятості. Пасивна політика управління зайнятістю і її інструменти.

3.2. Монетарна політика.

Аналітична форма балансу Національного банку і грошова база. Чисті міжнародні резерви та їх достатність. Чисті внутрішні активи Національного банку. Грошовий мультиплікатор як чинник грошової пропозиції. Зведений (консолідований) баланс банківської системи. Кінцева ефективність монетарної політики. Мультиплікатор монетарної політики.

Процентна політика центрального банку. Регулювання кредитного ринку. Оцінка обсягів наданих кредитів економіці комерційними банками (прогноз). Об'єкт кредитної політики центрального банку. Макроекономічне регулювання кредитних ресурсів. Політика обов'язкового резервування.

3.3. Макрофінансова політика.

Моделі здійснення фіскальної політики. Принцип ножиць. Теорія А.Вагнера.

Бюджетний баланс та методи його оцінювання. Модель бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Прострочена державна заборгованість та її наслідки.

Дискреційна та автоматична зміна чистих податків. Вплив на бюджет збільшення державних закупівель при дискреційній стабільності чистих податків. Вплив на бюджет дискреційного зниження чистих податків при незмінності державних закупівель. Вплив фіскальної політики за умов збалансованої зміни державних закупівель і чистих податків.

Обслуговування державою своїх внутрішнього і зовнішнього боргів.

Платоспроможність держави.

Алгоритм фіскальної політики з урахуванням прямих і зворотних зв'язків. Визначення приросту ВВП з урахуванням ефекту витіснення. Мультиплікатор фіскальної політики. Нейтралізація ефекту витіснення. Ефект наповнення.

Чиста фіскальна політика на основі моделі IS - LM. Державне регулювання фондового ринку.

Фіскальна політика в трансформаційній економіці. Флуктуація фіскальної політики. Система розподілу грошових доходів і соціальна справедливість. Принцип горизонтальної рівності.

3.4. Антиінфляційна політика.

Антиінфляційна політика у трансформаційній економіці. Сутність та основні принципи антиінфляційної політики. Три правила проведення монетарної політики та контроль за інфляцією. Таргетування інфляції.

Екзогенні змінні моделі цільового прогнозування інфляції. Грошова маса як інструмент досягнення цільової інфляції. Визначення темпів приросту грошової маси, які узгоджуються з цільовою інфляцією.

Рушійні сили, що приводять механізми інфляції у рух.

3.5. Зовнішньоекономічна політика.

Зовнішньоекономічна позиція країни. Аналітична форма платіжного балансу. Автономне і неавтономне фінансування платіжного балансу. Золотовалютні резерви і сальдо загального балансу. Виняткове та незабезпечене фінансування платіжного балансу.

Три покоління моделей кризи платіжного балансу: канонічна модель Кругмана, моделі спекулятивної атаки, моделі зовнішнього боргу з кількома рівновагами. Теоретичні концепції, що використовуються для коригування платіжного балансу.

Обґрунтування вибору видів торговельної політики. Інтеграція до міжнародних торговельних організацій. Прогнозування експорту та імпорту. Основні вимоги ГАТТ/СОТ і наслідки їх дотримання.

Державне управління рухом капіталу. Методи оцінки впливу міграційних процесів на параметри макроекономічної рівноваги.

Економічний механізм діяльності ТНК. Внутрішня фінансова структура ТНК. Формування та реалізація стратегій ТНК. Державне та міжнародне регулювання діяльності ТНК. Фактори і мотиви розвитку транснаціональних альянсів. Форми транснаціональних альянсів.

3.6. Політика економічного зростання

Застосування екзогенних теорій економічного зростання в практиці державного управління економічним розвитком.

Чинники моделей ендогенного зростання і їх вплив. Моделі ендогенного зростання.

Фіскальна політика, грошово-кредитна і валютна, митно-тарифна політика економічного зростання. Інвестиційне регулювання: класична і європейська моделі. Особливості стимулювання заощаджень у відкритій економіці.

Дилема між зростанням і стабілізацією. Концепція сталого економічного розвитку та урахування її вимог. Формування відкритої економіки, спрямованої на широке використання переваг світового ринку, міжнародного поділу і кооперації праці, транснаціоналізації і глобалізації виробництва.

3.7. Фінансове програмування як метод макроекономічної політики.

Модель фінансового програмування і висновки для макроекономічної політики.

Фінансова програма як багатосекторна система. Нефінансові та фінансові операції фінансової програми. Формалізована та цифрова матриця фінансових потоків. Знакова визначеність фінансових операцій. Міжсекторні потоки фінансових ресурсів. Балансова тотожність окремих секторів фінансової програми.

Зменшення поглинання як основний шлях покращення сальдо поточного рахунку. Методи скорочення державного споживання. Збільшення доходу за рахунок зростання чистого зовнішнього попиту та підвищення продуктивності

інвестицій. Заходи по забезпеченню зовнішнього фінансування сальдо поточного рахунку.

Фінансове програмування і світовий досвід. Монетарна модель Міжнародного Валютного Фонду. Модель RMSM та RMSM-X.

3.8. Макроекономічна антикризова політика

Теорія антикризової політики. Особливості кризових явищ. Державна антикризова політика. Завдання державної антикризової політики та її специфіка в Україні. Заходи та інструменти державної антикризової політики. Макроекономічний розвиток України. Стратегія інноваційного розвитку України.

Перелік питань для підготовки до вступного іспиту:

1. Економічний зміст підприємства, підприємство, як суб'єкт господарювання.
2. Поняття, цілі і напрями діяльності, правові основи функціонування підприємства.
3. Класифікація та структура підприємств.
4. Ринкове середовище господарювання підприємств, типи ринкових структур та конкурентна поведінка підприємств.
5. Ринкова ціна і фактори її формування на макро- і мікрорівнях.
6. Види ринкових цін та прояв їх стимулюючої, синхронізуючої сигнальної функції.
7. Конкурентоспроможність та конкурентна позиція підприємства, чинники утримання конкурентної переваги.
8. Потенціал конкурентоспроможності.
9. Критеріальні та експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу.
10. Змістова характеристика конкурентної переваги, «Аналіз пар», як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг підприємства.
11. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства, джерела конкурентних переваг.
12. Види діяльності при конкуренції, що входить у ланцюг цінності підприємства.
13. Конкурентна перевага і її типові стратегії.
14. Комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції.
15. Основні процеси підприємства: система економічного управління «витрати-випуск-прибуток».
16. Система контролінгу на підприємстві, стратегічний та оперативний контролінг.
17. Послідовність і зміст процедур прийняття рішень у системі економічного управління підприємством.
18. Системний аналіз, як основа прийняття економічних управлінських рішень

19. Методи прийняття управлінських рішень, вимоги до вибору методів економічного управління підприємством.
20. Роль бюджетування в системі економічного управління підприємством.
21. Поняття бюджетного процесу і бюджетного циклу, етапи бюджетного процесу.
22. Загальні принципи діагностики підприємства: класифікація факторів для побудови систем етіологічної діагностики.
23. Загальні принципи діагностики підприємства: інструментарій діагностики.
24. Оцінка фінансової стійкості суб'єктів, як прикладної основи діагностики економіко-фінансової діяльності підприємства.
25. Основні типи моделей для діагностики економіко-фінансового стану підприємства: дескриптивні, предикативні, нормативні.
26. Концепція інтегрованого об'єктно-орієнтованого аналізу прибутку підприємства.
27. Методика рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.
28. Експертна система діагностики та аудиту фінансового-господарського стану підприємства.
29. Загальна характеристика джерел інформації про активи, зобов'язання та власний капітал.
30. Основні терміни балансу підприємства та економічна суть господарських операцій, відображених у його окремих статтях.
31. Агрегування фінансової звітності для цілей діагностики.
32. Алгоритм проведення діагностики економіко-фінансової діяльності підприємства.
33. Визначення загальних пропорцій іммобілізації капіталу підприємства в його майні.
34. Системний підхід до управління проектами: склад елементів системи та їх взаємозв'язок.
35. Системний підхід до управління проектами: основні умови управління проектами.
36. Системний підхід до управління проектами: основні та локальні цілі та функції управління проектами.
37. Проектування організаційної структури управління проектами.
38. Види зовнішніх організаційних структур - традиційної, матричної, гібридної, модульного зв'язку, їх характеристика, умови використання.
39. Методологічні підходи до планування проектів.
40. Види проектних витрат, методика їх обчислення.
41. Система контролю дотримання параметрів проекту.
42. Якісний та кількісний аналіз ризиків проектів.
43. Система стандартів ISO 9000, ISO14000, тотальне управління якістю (TQM).
44. Економічна роль об'єднань підприємств.

45. Корпоративна форма організації бізнесу, моделі корпоративного управління.
46. Форми й види кооперування, показники кооперування. 47. Типи холдингових компаній та їх особливості.
48. Створення холдингових компаній, управління холдинговим об'єднанням.
49. Сутність організаційно-управлінських структур об'єднань підприємств та вимоги до них.
50. Види організаційних структур управління об'єднань підприємств: лінійні, функціональні, комбіновані.
51. Організаційно-управлінська база функціонування корпорацій.
52. Організація внутрішньої системи управління, регулювання господарсько-структур.
53. Сутність та форми організації інноваційного процесу.
54. Інноваційна політика об'єднань підприємств.
55. Внутрішня фінансова структура об'єднань підприємств. 56. Сутність та типи промислово-фінансових груп.
57. Управління діяльністю промислово-фінансових груп. 58. Методологія дослідження ринкових структур.
59. Сучасні концепції фірми: технологічний, контрактний і стратегічний підхід.
60. Класифікація ринкових структур: досконала конкуренція.
61. Ціноутворення на рівні граничних витрат і його вплив на суспільний добробут.
62. Класифікація ринкових структур: монополія. 63. Суспільні витрати існування монополії.
64. Показники монопольної влади.
65. Вертикальна й горизонтальна диференціація продукції, підходи до виміру ступеня диференціації продукції.
66. Індекс концентрації: Індекс Херфинделя - Хіршмана, Індекс ентропії, Індекс Джині Лоренсо.
67. Бар'єри входу в галузь.
68. Злиття: види економічних об'єднань, типи злиття.
69. Ворожі поглинання: причини поглинань, мета і засоби поглинань.
70. Варіанти боротьби з ворожими поглинаннями.
71. Методи визначення рівня природного безробіття: розрахунок на основі зв'язку безробіття з інфляцією попиту; визначення величини природного безробіття через співвідношення кількості звільнених і працевлаштованих; структурний метод.
72. Інструменти державного регулювання природного рівня безробіття: допомога по безробіттю і діяльність державної служби зайнятості.
73. Методи державного регулювання зайнятості: економічні, правові, організаційні.
74. Інструменти активної політики зайнятості.

75. Пасивна політика управління зайнятістю і її інструменти.
76. Аналітична форма балансу Національного банку і грошова база.
77. Грошовий мультиплікатор як чинник грошової пропозиції.
78. Зведений (консолідований) баланс банківської системи.
79. Кінцева ефективність монетарної політики.
80. Мультиплікатор монетарної політики.
81. Процентна політика центрального банку.
82. Державне регулювання кредитного ринку.
83. Макроекономічне регулювання кредитних ресурсів.
84. Політика обов'язкового резервування.
85. Моделі здійснення фіскальної політики.
86. Бюджетний баланс та методи його оцінювання.
87. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
88. Прострочена державна заборгованість та її наслідки.
89. Дискреційна та автоматична зміна чистих податків.
90. Вплив на бюджет збільшення державних закупівель при дискреційній стабільності чистих податків.
91. Вплив на бюджет дискреційного зниження чистих податків при незмінності державних закупівель.
92. Вплив фіскальної політики за умов збалансованої зміни державних закупівель і чистих податків.
93. Обслуговування державою своїх внутрішнього і зовнішнього боргів, платоспроможність держави.
94. Алгоритм фіскальної політики з урахуванням прямих і зворотних зв'язків.
95. Визначення приросту ВВП з урахуванням ефекту витіснення: мультиплікатор фіскальної політики.
96. Нейтралізація ефекту витіснення: ефект наповнення.
97. Чиста фіскальна політика на основі моделі IS - LM.
98. Державне регулювання фондового ринку.
99. Система розподілу грошових доходів і соціальна справедливість, принцип горизонтальної рівності.
100. Сутність та основні принципи антиінфляційної політики.
101. Таргетування інфляції.
102. Екзогенні змінні моделі цільового прогнозування інфляції.
103. Визначення темпів приросту грошової маси, які узгоджуються з цільовою інфляцією.
104. Рушійні сили, що приводять механізми інфляції у рух.
105. Зовнішньоекономічна позиція країни.
106. Аналітична форма платіжного балансу.
107. Автономне і неавтономне фінансування платіжного балансу.
108. Золотовалютні резерви і сальдо загального балансу.
109. Виняткове та незабезпечене фінансування платіжного балансу.

110. Три покоління моделей кризи платіжного балансу: канонічна модель Кругмана, моделі спекулятивної атаки, моделі зовнішнього боргу з кількома рівновагами.

111. Теоретичні концепції, що використовуються для коригування платіжного балансу.

112. Обґрунтування вибору видів торговельної політики.

113. Інтеграція до міжнародних торговельних організацій.

114. Прогнозування експорту та імпорту.

115. Основні вимоги ГАТТ/СОТ і наслідки їх дотримання.

116. Державне управління рухом капіталу.

117. Методи оцінки впливу міграційних процесів на параметри макроекономічної рівноваги.

118. Економічний механізм діяльності ТНК: внутрішня фінансова структура ТНК.

119. Економічний механізм діяльності ТНК: формування та реалізація стратегій ТНК.

120. Державне та міжнародне регулювання діяльності ТНК.

121. Застосування екзогенних теорій економічного зростання в практиці державного управління економічним розвитком.

122. Чинники моделей ендогенного зростання і їх вплив, моделі ендогенного зростання.

123. Фіскальна, грошово-кредитна, валютна і митно-тарифна політика економічного зростання.

124. Інвестиційне регулювання: класична і європейська моделі.

125. Особливості стимулювання заощаджень у відкритій економіці.

126. Дилема між зростанням і стабілізацією.

127. Формування відкритої економіки, спрямованої на широке використання переваг світового ринку, міжнародного поділу і кооперації праці, транснаціоналізації і глобалізації виробництва.

128. Модель фінансового програмування і висновки для макроекономічної політики.

129. Фінансова програма як багатосекторна система.

130. Методи скорочення державного споживання

131. Монетарна модель Міжнародного Валютного Фонду.

132. Модель RMSM та RMSM-X.

133. Теорія антикризової політики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за 100 бальною шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

90-100 балів - відмінно - означає: відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії;

74-89 - добре - означає: відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії;

60-73 - задовільно - означає: відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії;

0-59 - незадовільно - означає: відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем не менше 60 балів - задовільно.

Іспит проходить в усній формі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : підруч. у 2-х кн. Кн. 2: Мікроекономіка / [Ред. Панчишин С., Островерха П.]. - К. : Знання, 2010. - 437 с.

2. Азізов С. П. Організація аграрного бізнесу і підприємництва: підручник / С.П. Азізов, П.Т. Саблук; за ред. С.П. Азізова. - Київ, 2006. - 372 с.

3. Андрійчук В. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика аналіз / В. Андрійчук. - К: КНЕУ, 2005. - 290 с.

4. Андрійчук В. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку / В. Андрійчук. - Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. -216 с.

5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В. Андрійчук. - К.:ІЗТН, 2013.-779 с.

6. Антикризове корпоративне управління: теоретичні та прикладні аспекти / С. С. Гасанов, А. М, Штангрет, Я. В. Котляревський та ін. - К.: ДННУ "Акад. фін. Управління", 2012. - 301 с.

7. Антикризий менеджмент: навч. посібник / [Скібіцька Л. І., Матвеев В. В., Щелкунов В. І. та ін.]. - К.: ЦУЛ, 2014. - 584 с.

8. Березівський П. С. Організація виробництва в аграрних формуваннях: навч. посібник / П.С. Березівський, Н.І. Михапюк; за ред. П.С.Березовського. - К. : Центр навч. літератури, 2005. - 560 с.

9. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства: навч. посібник / [В.І. Дробот, В.П. Мартьянов, М.Ф. Соловійов та ін.]. - К. : Мета, 2003.-336 с.

10. Буреннікова (Поліщук) Н.В. Математичні методи економічного аналізу: теорія і практика: навч. посібник / Н.В. Буреннікова, Ю.Ю. Буренніков. - Вінниця: ВНТУ, 2013.-292 с.

11. Бюджетний кодекс України: [Електронний ресурс].

12. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник / З.С. Варналій. - К.: Знання-Прес, 2002. - 239 с.

13. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч. посібник / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.
14. Гордійчук А.С. Економіка сільськогосподарського підприємства: навч. посібник / А.С. Гордійчук, О.А. Стахів. - Рівне: НУВГП, 2009. - 438 с.
15. Економіка і організація аграрного сервісу: підручник; за ред. П.О. Мосюка. - К.: ІАЕ УААН, 2001. - 354с.
16. Економіка підприємства: Підручник. 4-е вид., доп. і перероб. / За ред. Г.А. Швиданенко. - К.: КНЕУ, 2009. - 640 с.
17. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 2-е перероб. доп. - К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
18. Економічна енциклопедія: У 3 т. Т. 1 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) - К. : Видавничий центр "Академія", 2000. - 864 с.
19. Економічний довідник аграрника; за ред. Лузана Ю.А. - К. : Преса України. 2003. - 800 с.
20. Ефективність використання основних засобів виробництва і технічного обслуговування сільськогосподарських підприємств / [І.Д. Бурковський, В.В. Лагодієнко, І.І. Червен, О.В. Шибаніна]. - Миколаїв : МДАУ, 2005. - 198 с.
21. Єрмаков Ю.О. Організація виробництва в сільськогосподарських підприємствах: навч. посібник [для студентів вищих закладів освіти III-IV рівня акредитації] / Ю.О. Єрмаков, М.М. Жибак. - Тернопіль: Астон, 2009. - 287 с.
22. Забезпечення конкурентоспроможності і економічного зростання регіонального АПК; За ред. І.І. Червена, Л.А. Євчук. - Миколаїв, 2005. - 440 с.
23. Закон України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" від 11.09.2003 № 1160-IV [Електронний ресурс].
24. Закон України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення перед-умов для економічного зростання в Україні" від 27.03.2014 № 1166-VII [Електронний ресурс].
25. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розпо-всюдження зброї масового знищення" від 14.10.2014 № 1702-VII [Електронний ресурс].
26. Калетнік Г.М. та ін. Трансформація економічного розвитку системи АПК регіону в ринкових умовах господарювання: колективна монографія / Під заг. ред. А.Г. Мазура. - Вінниця, 2014. - 374с.
27. Конституція України: [Електронний ресурс].
28. Малік М.Й. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми / М.Й. Малік, О.А. Нужна. - К.: Інститут аграрної економіки, 2007. - 270 с.
29. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств від 18 травня 2001 року №132 (зі змінами).
30. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві : підручник / В.М. Нелеп. -К.: КНЕУ, 2004.-495 с.

31. Організація виробництва, прогнозування та планування в агропромисловому комплексі України: навч. посібник; За ред. П.С. Березівського. - Львів: Магнолія Плюс - видавець СПДФО В.М. Піча, 2009. - 440с.
32. Організація і планування сільськогосподарського виробництва, підручник; за ред. М.М. Ільчуката Л.Я. Зрізняка. - Вінниця: Нова книга, 2008. - 456 с.
33. Основи аграрного підприємництва. За ред. М.Й. Маліка. - К. : Інститут аграрної економіки, 2000. - 582 с.
34. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: навч. посібник; за ред. І.І. Червена, В.С. Шебаніна, С.І. Мельник. - Миколаїв : МДАУ, 2007. - 290 с.
35. Основи ринкової економіки: підруч. / [За ред. В.В.Кулішова]. - Льв.: Магнолія 2006, 2013.-472 с.
36. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. - К. : ЦУЛ, 2011. - 256 с.
37. Петрович Й. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М.. Економіка та фінанси підприємства: підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. - Львів, 2015. - 408 с.
38. Питомі виробничі нормативи моделей тваринницьких формувань різних виробничих типів по зонах України. Нормативний науково-практичний посібник Мінагрополітики України, НААН України, ІТ НААН України. - Х.: ІТ НААН України, 2010. - 36 с.
39. Податковий кодекс України: [Електронний ресурс].
40. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства : навч. посібник / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. - [3-тє видання]. - К. : Каравела, 2008. - 352 с.
41. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур з різним ресурсним забезпеченням; за ред. Д.І. Мазаренка, Г.Є. Мазнева. - Харків : ХНТУСГ. 2006. - 725 с.
42. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: практичний посібник; за ред. П.Т. Саблука. - К. : ІАЕ, 2000. - 556 с.